

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาและรวบรวมเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยได้เรียบเรียงตามลำดับ ดังนี้

1. หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544
2. การพัฒนากิจกรรมการจัดการเรียนรู้
 - 2.1 ความหมายกิจกรรมการเรียนรู้
 - 2.2 องค์ประกอบกิจกรรมการเรียนรู้
 - 2.3 ขั้นตอนการสร้างกิจกรรมการเรียนรู้
3. แนวคิดและหลักการสอนภาษาอังกฤษตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร
 - 3.1 ความหมายของการสื่อสาร
 - 3.2 แนวคิดเกี่ยวกับการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร (Communicative language teaching)
 - 3.3 หลักสำคัญในการจัดการเรียนการสอนภาษาตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร
 - 3.4 ขั้นตอนในการดำเนินการเรียนการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร
 - 3.5 กิจกรรมการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร
4. การสอนภาษาอังกฤษตามแนวการสอนที่เน้นเนื้อหาวิชา
 - 4.1 ความเป็นมาของการสอนภาษาที่เน้นเนื้อหาวิชา
 - 4.2 ความหมายของการสอนภาษาที่เน้นเนื้อหาวิชา
 - 4.3 รูปแบบการสอนที่เน้นเนื้อหาวิชา ตามแนวคิดของ Brinton และ Snow
 - 4.4 ข้อควรพิจารณาในการจัดการเรียนการสอนภาษาที่เน้นเนื้อหาวิชา
 - 4.5 การเลือกสื่อและอุปกรณ์ประกอบการสอน
5. ทฤษฎีและหลักการที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจ
 - 5.1 ความหมายของความพึงพอใจ
 - 5.2 ทฤษฎีที่เกี่ยวกับความพึงพอใจ
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

6.1 งานวิจัยในประเทศ

6.2 งานวิจัยต่างประเทศ

สาระและมาตรฐานการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน (กรมวิชาการ, 2541, หน้า 12-35) ได้กำหนดให้สาระการเรียนรู้กลุ่มวิชาภาษาต่างประเทศเป็นสาระการเรียนรู้ที่เสริมสร้างพื้นฐานความเป็นมนุษย์ และสร้างศักยภาพในการคิดและการทำงานอย่างสร้างสรรค์ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามจุดหมายของหลักสูตร การที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดคุณภาพได้ตามคาดหวังดังกล่าว หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดองค์ความรู้ กระบวนการเรียนรู้ และคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่ผู้เรียนพึงมีเมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปีแล้ว ไว้เป็นกรอบแต่ละช่วงชั้น ดังนี้

ช่วงชั้นที่ 1 (จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 3)

เข้าใจและใช้ภาษาต่างประเทศแลกเปลี่ยน และนำเสนอข้อมูลข่าวสารในเรื่องที่เกี่ยวกับตนเอง ทักษะในการฟัง-พูด ตามหัวข้อเรื่องเกี่ยวกับตนเอง ครอบครัว โรงเรียน สิ่งแวดล้อมใกล้ตัว ภายในวงคำศัพท์ 300-450 คำ (คำศัพท์ที่เป็นรูปธรรม) ใช้ประโยคคำเดียว (One word sentence) และประโยคเดียว (Simple sentence) ในการสนทนาได้ตอบตามสถานการณ์ในชีวิตประจำวัน ได้ มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมทางภาษา มีความสามารถใช้ภาษาอังกฤษในการเสนอข้อมูลที่เป็นความรู้วิชาอื่น และในการแสวงหาความรู้และความเพลิดเพลิน

ช่วงชั้นที่ 2 (จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6)

เข้าใจและใช้ภาษาต่างประเทศ แลกเปลี่ยน และนำเสนอข้อมูลข่าวสาร ระหว่างบุคคล ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับตนเอง มีทักษะในการฟัง-พูด-อ่าน ตามหัวข้อเรื่องเกี่ยวกับตนเอง ครอบครัว โรงเรียน สิ่งแวดล้อมใกล้ตัว ภายในวงคำศัพท์ 1,050-1,200 คำ (คำศัพท์ที่เป็นรูปธรรม) ใช้ประโยคเดียวและประโยคผสมสื่อความหมายตามบริบทต่างๆ เข้าใจข้อความที่เป็นความเรียง และไม่ใช่ว่าความเรียงในการสนทนาทั้งที่เป็นทางการ และไม่ใช่ว่าทางการ มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมทางภาษา มีความสามารถในการใช้ภาษาต่างประเทศนำเสนอสืบค้นข้อมูล ความรู้ในวิชาอื่นที่เรียนตามความสนใจ และระดับชั้นและการใช้ภาษาต่างประเทศในการแสวงหาความรู้เพิ่มเติมและเพื่อความเพลิดเพลิน

ช่วงชั้นที่ 3 (จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3)

เข้าใจและใช้ภาษาต่างประเทศ แลกเปลี่ยนนำเสนอข้อมูลข่าวสารสร้างความสัมพันธ์ ระหว่างบุคคล แสดงความรู้สึกนึกคิด และความคิดรวบยอด มีทักษะในการฟัง การพูด การอ่าน

การเขียน ในหัวข้อเรื่องเกี่ยวกับตนเอง ครอบครัว โรงเรียน สิ่งแวดล้อมภายในวงคำศัพท์ประมาณ 2,000 – 2,250 คำ (คำศัพท์ที่เป็นนามธรรมมากขึ้น) ใช้ประโยคประสม (Compound sentence) และประโยคซับซ้อน (Complex sentence) ที่ใช้สื่อความหมายตามบริบทต่างๆ ในการสนทนาทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ อ่าน เขียน ข้อความที่เป็นความเรียงและไม่เป็นความเรียง ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ที่มีตัวเชื่อมข้อความ (Discourse markers) มีความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมทางภาษา มีความรู้ความสามารถในการใช้ภาษาต่างประเทศสืบค้นข้อมูลความรู้ในวิชาอื่นๆ ที่เรียนตามความสนใจและตามระดับชั้น ฝึกฝนการใช้ภาษาอังกฤษทั้งในและนอกโรงเรียน เพื่อการแสวงหาความรู้เพิ่มเติมอย่างต่อเนื่อง หาความเพลิดเพลินและเป็นพื้นฐานในการทำงาน ประกอบอาชีพ

ช่วงชั้นที่ 4 (จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6)

เข้าใจและใช้ภาษาต่างประเทศในการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร สร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล มีทักษะในการฟัง การพูด การอ่าน การเขียน ในหัวข้อเรื่องเกี่ยวกับตนเอง ครอบครัว โรงเรียน สิ่งแวดล้อม ภายในวงคำศัพท์ประมาณ 3,600 – 3,750 คำ ใช้ประโยคประสม (Compound sentence) และใช้ประโยคซับซ้อน (Complex sentence) ที่ใช้สื่อความหมายตามบริบทต่างๆ ในการสนทนาทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ อ่าน เขียน ข้อความที่เป็นความเรียง และไม่เป็นความเรียง ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการที่มีตัวเชื่อมข้อความ (Discourse markers) มีความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมทางภาษา มีความรู้ความสามารถในการใช้ภาษาต่างประเทศสืบค้นข้อมูลความรู้ในวิชาอื่นๆ ที่เรียนตามความสนใจและตามระดับชั้นจากสื่อที่หลากหลาย ฝึกฝนการใช้ภาษาอังกฤษทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียน เพื่อการแสวงหาความรู้เพิ่มเติมอย่างต่อเนื่อง หาความเพลิดเพลินและเป็นพื้นฐานในการทำงานประกอบอาชีพ

สาระหลักสูตรและมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ

สาระหลักสูตรและมาตรฐานการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ เป็นผลการเรียนรู้ที่ต้องการให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียน โดยกำหนดจากสาระหลักทั้งสิ้น ประกอบด้วย

สาระที่ 1 ภาษาเพื่อการสื่อสาร

มาตรฐาน ต 1.1 เข้าใจกระบวนการฟังและการอ่าน สามารถตีความเรื่องที่ฟังและอ่านจากสื่อประเภทต่างๆ และนำความรู้มาใช้อย่างมีวิจารณญาณ

มาตรฐาน ต 1.2 มีทักษะในการสื่อสารทางภาษา แลกเปลี่ยนข้อมูล ความคิดเห็น และความคิดรวบยอด โดยใช้เทคโนโลยี และการจัดการที่เหมาะสมเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต

มาตรฐาน ต 1.3 เข้าใจกระบวนการพูด การเขียน และการสื่อสารข้อมูล ความคิดเห็น และความคิดรวบยอดในเรื่องต่างๆ ได้อย่างสร้างสรรค์มีประสิทธิภาพและสุนทรียภาพ

สาระที่ 2 ภาษาและวัฒนธรรม

มาตรฐาน ต 2.1 เข้าใจความสัมพันธ์ ระหว่างภาษากับวัฒนธรรม ของเจ้าของภาษา และนำไปใช้ได้อย่างเหมาะสมกับกาลเทศะ

มาตรฐาน ต 2.2 เข้าใจความเหมือน และความแตกต่าง ระหว่างภาษากับวัฒนธรรมของเจ้าของภาษากับภาษาและวัฒนธรรมไทย และนำมาใช้อย่างมีวิจารณญาณ

สาระที่ 3 ภาษากับความสัมพันธ์กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น

มาตรฐาน ต 3.1 ใช้ภาษาต่างประเทศ ในการเชื่อมโยงความรู้ กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น และเป็นพื้นฐานในการพัฒนาและเปิดโลกทัศน์ของตน

สาระที่ 4 ภาษากับความสัมพันธ์ชุมชนและโลก

มาตรฐาน ต 4.1 สามารถใช้ภาษาต่างประเทศ ตามสถานการณ์ต่างๆ ทั้งในสถานศึกษา ชุมชนและสังคม

มาตรฐาน ต 4.2 สามารถใช้ภาษาต่างประเทศเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ การศึกษาต่อ การประกอบอาชีพ การสร้างความร่วมมือและการอยู่ร่วมกันในสังคม

มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นภาษาต่างประเทศ

มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น เป็นผลการเรียนที่ต้องการหรือคาดหวังให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียนหลังจากที่ได้ผ่านกระบวนการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศในแต่ละช่วงชั้น นั่นคือ เมื่อจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยกำหนดจากสาระทั้ง 4 หลักและมาตรฐานการเรียนรู้ทั้ง 8 มาตรฐาน มีดังตารางนี้

ตาราง 1 แสดงมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นมาตรฐาน ต 1.2 มีทักษะในการสื่อสารทางภาษาแลกเปลี่ยนข้อมูล ความคิดเห็น และความคิดรวบยอด โดยใช้เทคโนโลยี และการจัดการที่เหมาะสมเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต

มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น			
ป.1 - 3	ป.4 - 6	ม.1 - 3	ม.4 - 6
1. ใช้ภาษาต่างๆ สั้นๆ เพื่อสร้าง	1. ใช้ภาษาต่างๆ สั้นๆ เพื่อสร้าง	1. ใช้ภาษาตามมารยาท ทางสังคม เพื่อสร้าง	1. ใช้ภาษาตามมารยาททางสังคม เพื่อสร้าง
ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลโดยใช้สื่อ	ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลโดยใช้สื่อ	ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล	ความสัมพันธ์
นวัตกรรมง่ายๆ	นวัตกรรมง่ายๆ และ	บุคคล และสามารถ	ระหว่างบุคคล และ

ตาราง 1 (ต่อ)

มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น			
ป.1 - 3	ป.4 - 6	ม.1 - 3	ม.4 - 6
	เทคโนโลยีที่มีอยู่ในสถานศึกษา	ดำเนินการสื่อสารอย่างต่อเนื่อง โดยใช้เทคโนโลยีที่มีอยู่ในแหล่งการเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานศึกษา	สามารถดำเนินการสื่อสารอย่างต่อเนื่องและความเหมาะสม โดยใช้เทคโนโลยีที่มีอยู่ในแหล่งการเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานศึกษา
2. ใช้ภาษาต่างๆ สั้นๆ เพื่อแสดงความต้องการของตน โดยใช้สื่อเทคโนโลยีง่ายๆ ที่มีอยู่ในสถานศึกษา	2. ใช้ภาษาต่างๆ สั้นๆ เพื่อแสดงความต้องการของตน เสนอความช่วยเหลือแก่ผู้อื่น และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นโดยใช้สื่อเทคโนโลยีที่มีอยู่ทั้งในและนอกสถานศึกษา	2. ใช้ภาษาเพื่อแสดงความคิดเห็น แสดงความต้องการของตน เสนอความช่วยเหลือและบริการแก่ผู้อื่น วางแผนในการเรียนโดยใช้สื่อเทคโนโลยีที่มีอยู่ทั้งในและนอกสถานศึกษา	2. ใช้ภาษาเพื่อแสดงความคิดเห็น แสดงความต้องการของตน เสนอบริการแก่ผู้อื่น เจรจาต่อรอง วางแผนในการเรียน โดยใช้สื่อเทคโนโลยีที่มีอยู่ทั้งในและนอกสถานศึกษา

ตาราง 1 (ต่อ)

มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น			
ป.1 - 3	ป.4 - 6	ม.1 - 3	ม.4 - 6
3. ใช้ภาษาง่ายๆ เพื่อขอและให้ ข้อมูลเกี่ยวกับ บุคคลและสิ่งต่างๆ รอบตัวโดยใช้ ประโยชน์จากสื่อ การเรียนทางภาษา และผลจากการฝึก ทักษะต่างๆ	3. ใช้ภาษาง่ายๆ เพื่อขอและให้ ข้อมูลอธิบาย เกี่ยวกับบุคคลและ สิ่งต่างๆ ที่พบเห็น ในชีวิตประจำวัน และสร้างองค์ ความรู้โดยใช้ ประโยชน์จากสื่อ การเรียนทางภาษา และผลจากการฝึก ทักษะต่างๆ ประโยชน์จากสื่อ การเรียนทางภาษา และผลจากการฝึก ทักษะต่างๆ ประโยชน์จากสื่อ	3. ใช้ภาษาเพื่อขอ และให้ ข้อมูล อธิบาย บรรยาย เปรียบเทียบ แลกเปลี่ยน ความรู้กับเรื่องราวต่างๆ ในชีวิตประจำวัน ประสบการณ์ของตนเอง และสิ่งที่ตนสนใจสร้าง องค์ความรู้ โดยใช้ ประโยชน์จากสื่อการเรียน ทางภาษาและผลจากการ ฝึกทักษะต่างๆ รวมทั้ง วางแผนในการเรียนและ อาชีพ	3. ใช้ภาษาเพื่อขอ และให้ข้อมูล อธิบาย บรรยาย เปรียบเทียบ แลก เปลี่ยนความรู้กับ เรื่องราว หรือประเด็น ปัญหาต่างๆ ตลอดจน เหตุการณ์ปัจจุบันใน ชุมชนและสังคม สร้าง องค์ความรู้โดยใช้ ประโยชน์จากสื่อการเรียนทางภาษาและผล จากการฝึกทักษะต่างๆ รวมทั้งวางแผน ในการ เรียนและอาชีพอดีต ปัจจุบัน และอนาคต พร้อมทั้งให้เหตุผล โดย ใช้ประโยชน์จากสื่อ การเรียนทางภาษา และผลจากการฝึก ทักษะต่างๆ รวมทั้งรู้ วิธีการเรียนภาษา ต่างประเทศที่ เหมาะสมกับตนเอง

ตาราง 1 (ต่อ)

มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น			
ป.1 - 3	ป.4 - 6	ม.1 - 3	ม.4 - 6
4. ใช้ภาษาง่ายๆ เพื่อแสดงความรู้สึกรักของตนโดยใช้ประโยชน์จากสื่อการเรียนทางภาษา และผลจากการฝึกทักษะต่างๆ รวมทั้งรู้วิธีการเรียนภาษาต่างประเทศที่ได้ผล	4. ใช้ภาษาง่ายๆ เพื่อแสดงความรู้สึกรักของตน และบอกเหตุผลโดยใช้การเรียนทางภาษา และผลจากการฝึกทักษะต่างๆ รวมทั้งรู้วิธีการเรียนภาษาต่างประเทศที่ได้ผล	4. ใช้ภาษาเพื่อแสดงความรู้สึกรักของตนเกี่ยวกับเรื่องราวต่างๆ ในชีวิตประจำวันและโครงการในอนาคต พร้อมทั้งให้เหตุผลโดยใช้ประโยชน์จากสื่อการเรียนทางภาษา และผลจากการฝึกทักษะต่างๆ รวมทั้งรู้	4. ใช้ภาษาเพื่อแสดงความรู้สึกรักของตนเกี่ยวกับเหตุการณ์ทั้งในวิธีการเรียนภาษาต่างประเทศที่เหมาะสมกับตนเอง

ตาราง 2 แสดงมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นมาตรฐาน ต 1.3 เข้าใจกระบวนการพูด การเขียน และสื่อสารข้อมูล ความคิดเห็นและความคิดรวบยอดในเรื่องต่างๆ ได้อย่างสร้างสรรค์มีประสิทธิภาพและสุนทรียภาพ

มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น			
ป.1 - 3	ป.4 - 6	ม.1 - 3	ม.4 - 6
1. ให้ข้อมูลเกี่ยวกับตนเอง และสิ่งใกล้ตัวทั่วไปด้วยท่าทาง ภาพ คำ และข้อความสั้นๆ	1. ให้ข้อมูลง่ายๆ เกี่ยวกับตนเอง สิ่งแวดล้อม และสังคมใกล้ตัวด้วยข้อความสั้นๆ	1. นำเสนอข้อมูล เรื่องราวสั้นๆ หรือ กิจวัตรประจำวัน ประสบการณ์ รวมทั้ง เหตุการณ์ทั่วไป	1. นำเสนอข้อมูล เรื่องราว รายงาน ที่เกี่ยวกับ ประสบการณ์ รวมทั้งเหตุการณ์ทั่วไป หรือเรื่องทั่วไป

ตาราง 2 (ต่อ)

มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น			
ป.1 - 3	ป.4 - 6	ม.1 - 3	ม.4 - 6
2. นำเสนอความคิดเห็นรวบยอดเกี่ยวกับข้อมูลต่างๆ ในกิจวัตรประจำวัน	2. นำเสนอความคิดรวบยอดเกี่ยวกับเรื่องต่างๆ ที่ใกล้ตัว	2. นำเสนอความคิดรวบยอดเกี่ยวกับประสบการณ์ส่วนตัวหรือเหตุการณ์ต่างๆ	2. นำเสนอความคิดรวบยอดเกี่ยวกับเหตุการณ์ต่างๆ กิจกรรมสินค้า หรือบริการในท้องถิ่นของตนด้วยวิธีการที่หลากหลาย
3. นำเสนอความคิดเห็นที่มีข้อมูลข้อเท็จจริงได้อย่างถูกต้อง	3. นำเสนอความคิดเห็นที่มีต่อเรื่องต่างๆ ที่ใกล้ตัวอย่างมีวิจรรณญาณ	3. นำเสนอความคิดเห็นที่มีต่อเหตุการณ์ต่างๆ ในท้องถิ่นและสังคมโลกได้อย่างสร้างสรรค์	3. นำเสนอความคิดเห็นที่มีต่อเหตุการณ์ต่างๆ กิจกรรม สินค้า หรือบริการในท้องถิ่นของตน ด้วยวิธีการที่หลากหลายได้อย่างสร้างสรรค์และมีประสิทธิภาพ
4. นำเสนอกิจกรรมทางภาษาที่เหมาะสมกับวัยตามความสนใจด้วยความสนุกสนาน	4. นำเสนอบทเพลงหรือบทกวีที่เป็นที่รู้จักหรือข้อมูลจากสื่อประเภทต่างๆ ตามความสนใจ ด้วยความสนุกสนาน	4. นำเสนอบทเพลง บทละครสั้น(Skit) เหตุการณ์ บทกวีหรือข้อมูลจากสื่อประเภทต่างๆ ตามความสนใจ	4. นำเสนอบทกวีหรือบทละครสั้น (Skit) โดยใช้เค้าโครงตามแนวคิดของเจ้าของภาษาหรือแต่งขึ้นเองอย่างอิสระด้วยความเพลิดเพลิน

สาระที่ 2 ภาษาและวัฒนธรรม

ตาราง 3 แสดงมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นมาตรฐาน ต 2.1 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่าง
ภาษากับวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา และนำไปใช้ได้อย่างเหมาะสมกับ
กาลเทศะ

มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น			
ป.1 - 3	ป.4 - 6	ม.1 - 3	ม.4 - 6
1. เข้าใจรูปแบบ พฤติกรรม และการใช้ ถ้อยคำ สำนวนง่ายๆ ในการติดต่อ ปฏิสัมพันธ์ตาม วัฒนธรรมของเจ้าของ ภาษา	1. เข้าใจรูปแบบ พฤติกรรม และการใช้ ถ้อยคำ สำนวนง่ายๆ ในการติดต่อ ปฏิสัมพันธ์ตาม วัฒนธรรมของเจ้าของ ภาษา	1. ใช้ภาษาท่าทาง ในการสื่อสารได้ เหมาะสมกับระดับ บุคคล และ วัฒนธรรมของ เจ้าของภาษา	1. ใช้ภาษาท่าทาง การสื่อสารได้ เหมาะสมกับระดับ บุคคล กาลเทศะ และวัฒนธรรมของ เจ้าของภาษา
2. รู้จักขนบธรรมเนียม ประเพณี เทศกาล งาน ฉลองในวัฒนธรรมของ เจ้าของภาษา	2. รู้จักขนบธรรมเนียม ประเพณี เทศกาล งาน ฉลองในวัฒนธรรมของ เจ้าของภาษา	2. รู้ที่มาและเหตุผล ของงานประเพณี วัน สำคัญของชาติ ศาสนา และ วัฒนธรรมของ เจ้าของภาษา	2. แสดงความ คิดเห็นต่อวัฒนธรรม ประเพณี ความเชื่อ และความเป็นอยู่ ของเจ้าของภาษา

ตาราง 4 แสดงมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นมาตรฐาน ต 2.2 เข้าใจความเหมือนและความแตกต่างระหว่างภาษากับวัฒนธรรมของเจ้าของภาษาและวัฒนธรรมไทย และนำมาใช้อย่างมีวิจารณญาณ

มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น			
ป.1 - 3	ป.4 - 6	ม.1 - 3	ม.4 - 6
1. เข้าใจความแตกต่างระหว่างภาษาต่างประเทศกับภาษาไทยในเรื่องเสียง สระ พยัญชนะ คำ วลี ประโยค และข้อความง่ายๆ	1. เข้าใจความแตกต่างระหว่างภาษาต่างประเทศกับภาษาไทยในเรื่องเสียง สระ พยัญชนะ คำ วลี ประโยค และข้อความง่ายๆ และนำไปใช้ได้	1. เข้าใจความแตกต่างระหว่างภาษาไทยในเรื่องคำ วลี สำนวน ประโยค และข้อความที่ซับซ้อน และนำไปใช้ได้	1. เข้าใจความแตกต่างระหว่างภาษาต่างประเทศกับภาษาไทยในเรื่องคำ วลี สำนวน ประโยค และข้อความที่ซับซ้อน
2. เข้าใจความเหมือนและความแตกต่างระหว่างวัฒนธรรมของเจ้าของภาษากับวัฒนธรรมไทย	2. เข้าใจความเหมือนและความแตกต่างระหว่างวัฒนธรรมของเจ้าของภาษากับวัฒนธรรมไทยที่มีอิทธิพลต่อการใช้ภาษา และนำไปใช้ได้	2. เข้าใจความเหมือนและความแตกต่างระหว่างวัฒนธรรมของเจ้าของภาษากับวัฒนธรรมไทยที่มีอิทธิพลต่อการใช้ภาษา และนำไปใช้ได้	2. มีเข้าใจความเหมือนและความแตกต่างระหว่างวัฒนธรรมของเจ้าของภาษากับวัฒนธรรมไทยที่มีอิทธิพลต่อการใช้ภาษา และนำไปใช้ได้
3. เห็นประโยชน์ของการรู้ภาษาต่างประเทศในการแสวงหาความรู้และความบันเทิง และการเข้าสู่สังคม	3. เห็นประโยชน์ของการรู้ภาษาต่างประเทศในการแสวงหาความรู้และความบันเทิง และการเข้าสู่สังคม	3. เห็นประโยชน์ของการรู้ภาษาต่างประเทศในการแสวงหาความรู้และความบันเทิง และการเข้าสู่สังคมและอาชีพ	3. เห็นประโยชน์ของการรู้ภาษาต่างประเทศในการแสวงหาความรู้และความบันเทิง และการเข้าสู่สังคมและอาชีพ

ตาราง 4 (ต่อ)

มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น			
ป.1 - 3	ป.4 - 6	ม.1 - 3	ม.4 - 6
	4. สนใจเข้าร่วมกิจกรรมทางภาษาและวัฒนธรรม	4. สนใจเข้าร่วมกิจกรรมทางภาษาและวัฒนธรรมตามความสนใจ	4. สนใจเข้าร่วมกิจกรรมทางภาษาและวัฒนธรรมตามความสนใจ
		5. ตระหนักในคุณค่าของภาษาและวัฒนธรรมที่เรียน และนำความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาษาและวัฒนธรรมมาประยุกต์ในการพัฒนาตนเอง ครอบครัว ชุมชน และสังคม	5. ตระหนักในคุณค่าของภาษาและวัฒนธรรมที่เรียน และนำความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาษาและวัฒนธรรมมาประยุกต์ในการพัฒนาตนเอง ครอบครัว ชุมชน และสังคม

สาระที่ 3 ภาษากับความสัมพันธ์กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น

ตาราง 5 แสดงมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นมาตรฐาน ต 3.1 ใช้ภาษาต่างประเทศในการเชื่อมโยงความรู้กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น และเป็นพื้นฐานในการพัฒนา และเปิดโลกทัศน์ของตน

มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น			
ป.1 - 3	ป.4 - 6	ม.1 - 3	ม.4 - 6
1. เข้าใจคำและกลุ่มคำภาษาต่างประเทศ ที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นๆ	1. เข้าใจและถ่ายทอดเนื้อหาสาระ ภาษาต่างประเทศ ง่ายๆ ที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น	1. เข้าใจและถ่ายทอดเนื้อหาสาระ ภาษาต่างประเทศ ง่ายๆ ที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น	1. วิเคราะห์และสังเคราะห์เนื้อหาสาระ ภาษาต่างประเทศที่ เกี่ยวข้องกับกลุ่ม สาระการเรียนรู้อื่น

ตาราง 5 (ต่อ)

มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น			
ป.1 - 3	ป.4 - 6	ม.1 - 3	ม.4 - 6
2. ถ่ายทอด ความหมายของคำ และกลุ่มคำที่ เกี่ยวข้องกัลุ่ม สาระการเรียนรู้ อื่นๆ เป็นภาษา ต่างประเทศ	2. ถ่ายทอด ความหมายของคำ และกลุ่มสาระการ เรียนรู้อื่นๆ เป็น ภาษาต่างประเทศ	2. ใช้ภาษา ต่างประเทศในการ แสวงหาความรู้ เกี่ยวข้องกับสาระการ เรียนรู้ด้วย วิธีการที่หลากหลาย	2. ใช้ภาษา ต่างประเทศในการ แสวงหาความรู้ เกี่ยวข้องกับสาระการ เรียนรู้ เพื่อขยาย โลกทัศน์จากแหล่ง ข้อมูลที่หลากหลาย ในรูปแบบต่างๆ 3. อภิปรายเกี่ยวกับ ประสบการณ์ที่ได้รับ จากการใช้ภาษา ต่างประเทศในการ ค้นคว้าเนื้อหาสาระ ที่เกี่ยวข้องกับกลุ่ม สาระการเรียนรู้ เป็นภาษาต่างประเทศ

สาระที่ 4 ภาษากับความสัมพันธ์ชุมชนกับโลก

ตาราง 6 แสดงมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นมาตรฐาน ต 4.1 สามารถใช้ภาษาต่างประเทศตามสถานการณ์ต่างๆ ทั้งในสถานศึกษา ชุมชน และสังคม

มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น			
ป.1 - 3	ป.4 - 6	ม.1 - 3	ม.4 - 6
1. ใช้ภาษาต่างประเทศตามสถานการณ์ต่างๆ ในสถานศึกษา	1. ใช้ภาษาต่างประเทศตามสถานการณ์ต่างๆ ในสถานศึกษา ด้วยวิธีการและรูปแบบง่ายๆ	1. ใช้ภาษาต่างประเทศตามสถานการณ์ต่างๆ ในสถานศึกษาแบบชุมชน ด้วยวิธีการและรูปแบบที่หลากหลาย	1. ใช้ภาษาต่างประเทศตามสถานการณ์ต่างๆ ในสถานศึกษาและชุมชน ด้วยวิธีการและรูปแบบที่หลากหลายและซับซ้อน
	2. ใช้ภาษาต่างประเทศสื่อสารกับบุคคลในสถานศึกษา	2. ใช้ภาษาต่างประเทศสื่อสารในรูปแบบต่างๆ กับบุคคลในสถานศึกษาและชุมชน	2. ใช้ภาษาต่างประเทศสื่อสารในรูปแบบต่างๆ กับบุคคลในสถานศึกษาชุมชนและสังคม

ตาราง 7 แสดงมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นมาตรฐาน ต 4.2 สามารถใช้ภาษาต่างประเทศเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ การศึกษาต่อ การประกอบอาชีพ การสร้างความร่วมมือและการอยู่ร่วมกันในสังคม

มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น			
ป.1 - 3	ป.4 - 6	ม.1 - 3	ม.4 - 6
1. ใช้ภาษาต่างประเทศอย่างง่ายเพื่อสื่อสารขั้นพื้นฐานเกี่ยวกับอาชีพต่างๆ ในท้องถิ่นของตน	1. ใช้ภาษาต่างประเทศเพื่อการสื่อสารขั้นพื้นฐานเกี่ยวกับอาชีพต่างๆ ในสถานการณ์จำลองหรือสถานการณ์จริง	1. ใช้ภาษาต่างประเทศเพื่อการสื่อสารในการทำงานและสมัครงานในสถานการณ์จำลองหรือสถานการณ์จริง	1. ใช้ภาษาต่างประเทศเพื่อการสื่อสารในการทำงานและสมัครงานและประกอบอาชีพ รวมทั้ง

ตาราง 7 (ต่อ)

มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น			
ป.1 - 3	ป.4 - 6	ม.1 - 3	ม.4 - 6
			การขอและให้ ข้อมูลเกี่ยวกับ อาชีพใน สถานการณ์จำลอง และ/หรือ สถานการณ์จริง
2. รู้จัก รับฟังความ คิดเห็นของผู้อื่น และ แสดงความคิดเห็น ของตนอย่างเหมาะสม	2. ใช้ภาษา ต่างประเทศในการ ปฏิบัติงานร่วมกับผู้อื่น อย่างมีความสุข	2. ใช้ภาษา ต่างประเทศในการ ปฏิบัติงานร่วมกับผู้อื่น อย่างมีความสุข โดย รู้จักควบคุมตนเอง รับ ฟังความคิดเห็นของ ผู้อื่น และแสดงความ คิดเห็นของตนอย่าง เหมาะสมและเจรจา โน้มน้าวต่อรองอย่างมี เหตุผล	2. ใช้ภาษา ต่างประเทศในการ ปฏิบัติงานร่วมกับ ผู้อื่นอย่างมี ความสุข โดยรู้จัก ควบคุมตนเอง รับ ฟังความคิดเห็นของ ผู้อื่นและแสดง ความคิดเห็นของ ตนเองอย่าง เหมาะสม และ เจรจาโน้มน้าว ต่อรองอย่างมี เหตุผล
		3. ใช้ภาษา ต่างประเทศเฉพาะ ด้านการสื่อสาร การจัดการด้านการ เรียน การศึกษาต่อ และ/หรือด้านอาชีพ	3. ใช้ภาษา ต่างประเทศเฉพาะ ด้านการสื่อสาร การ จัดการด้านการ เรียน การศึกษาต่อ และ/หรือด้านอาชีพ

ตาราง 7 (ต่อ)

มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น			
ป.1 - 3	ป.4 - 6	ม.1 - 3	ม.4 - 6
		4. ใช้ภาษา ต่างประเทศเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ข้อมูล ข่าวสารของชุมชน ท้องถิ่น หรือ ประเทศชาติในการ ส่งเสริมหรือสร้าง ความร่วมมือในสังคม	4. ใช้ภาษา ต่างประเทศ เผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ ข้อมูลข่าวสารของ ชุมชนท้องถิ่น หรือ ประเทศชาติในการ ส่งเสริมหรือสร้าง ความร่วมมือเชิง สร้างสรรค์ และ การแข่งขัน ในสังคมโลก

ที่มา: หลักสูตรการศึกษาระดับพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 (2545, หน้า 7 – 15)

จากเอกสารที่เกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาระดับพื้นฐาน ได้กำหนดองค์ความรู้ที่ผู้เรียนพึงมีเมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปีแล้ว คือมีทักษะในการฟัง พูด อ่าน เขียน ในหัวเรื่องที่กำหนด ใช้ประโยคประสมและประโยคซับซ้อนที่ใช้สื่อความหมายตามบริบทต่างๆ อ่าน เขียน ข้อความที่เป็นความเรียงและไม่เป็นความเรียง ที่มีตัวเชื่อม ซึ่งเป็นเรื่องของการใช้ภาษาให้ถูกต้องตามหลักไวยากรณ์ ดังนั้นผู้เรียนจึงจำเป็นต้องเรียนรู้เกี่ยวกับหลักการทางไวยากรณ์ภาษาอังกฤษ เพื่อที่จะทำให้เกิดคุณภาพได้ตามที่คาดหวัง

ตาราง 8 คำอธิบายรายวิชาและหน่วยการเรียนรู้ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
โรงเรียนระหานวิทยา

คำอธิบายรายวิชา	หน่วยการเรียนรู้
ใช้ภาษาและท่าทางสื่อสารตามมารยาททางสังคม ในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ขอและให้ข้อมูล ความช่วยเหลือและบริการผู้อื่น สื่อความหมาย ถ่ายโอนข้อมูลที่ได้ฟังและอ่าน อ่านออกเสียงคำ วลี สำนวนง่าย ๆ ประโยค คำสั่ง ขอร้อง คำแนะนำ ข้อความข้อมูล บทอ่าน เรื่องราวสั้น ๆ ทั้งที่เป็นความเรียงและไม่ใช่ความเรียง แล้วถ่ายโอนเป็นถ้อยคำของตนเองในรูปแบบต่างๆ สรุป แสดงความคิดเห็น ความรู้สึกเกี่ยวกับประสบการณ์ของตนเอง ข่าวสาร เหตุการณ์สำคัญต่างๆ ในชีวิตประจำวัน ประสบการณ์ส่วนตัว การศึกษา การทำงาน เทคโนโลยี งานประเพณี วัฒนธรรมไทยและวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา เห็นคุณค่าของภาษาอังกฤษสามารถใช้เป็นเครื่องมือแสวงหาความรู้เพิ่มเติม และเชื่อมโยงกับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นใช้ภาษาและท่าทางสื่อสารตามมารยาททางสังคม ในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลขอและให้ข้อมูล ความช่วยเหลือและบริการผู้อื่น สื่อความหมาย ถ่ายโอนข้อมูลที่ได้ฟังและอ่าน อ่านออกเสียงคำ วลี สำนวนง่าย ๆ ประโยค คำสั่ง ขอร้อง คำแนะนำ ข้อความ ข้อมูล บทอ่าน เรื่องราวสั้น ๆ ทั้งที่เป็นความเรียงและไม่ใช่ความเรียง แล้วถ่ายโอนเป็นถ้อยคำของตนเองในรูปแบบต่างๆ	<p>Unit 1 Lifestyles</p> <ul style="list-style-type: none"> - habitual action - frequency of action - lifestyles - habits and routines <p>Unit 2 Life stories</p> <ul style="list-style-type: none"> - Talk about past actions - Contrast the past and the present - Relate family background information - Express obligation - Report what people said <p>Unit 3 Arrivals and departures</p> <ul style="list-style-type: none"> - Talk about ongoing actions - Talk about plans and future actions - Explain purposes and reasons - Express good wishes, greeting, and leave taking - Make offers and requests and accept or reject them <p>Unit 4 What's the recipe?</p> <ul style="list-style-type: none"> - Talk about foods, buying foods, and planning meals

ตาราง 8 (ต่อ)

คำอธิบายรายวิชา	หน่วยการเรียนรู้
สรุป แสดงความคิดเห็นความรู้อีกเกี่ยวกับ	- Describe quantities
ประสบการณ์ของตนเอง ข่าวสาร เหตุการณ์	- Give and use directions
สำคัญต่างๆ ในชีวิตประจำวัน ประสบการณ์	- Put events in sequence
ส่วนตัว การศึกษา การทำงาน เทคโนโลยี	- Make suggestions
งานประเพณี วัฒนธรรมไทยและวัฒนธรรม	Unit 5 Do you know where it
ของเจ้าของภาษา เห็นคุณค่าของภาษาอังกฤษ	- Describe features of places
สามารถใช้เป็นเครื่องมือแสวงหาความรู้เพิ่มเติม	- Ask for and give directions to places
และเชื่อมโยงกับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น	- Make comparisons
	- Ask for information
	Unit 11 Making choices?
	- Express cause and effect
	- Express preferences
	- Make choices
	- Express a problem
	Unit 12 Culture shock
	- Give advice
	- Describe customs of different

การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้

ความหมายของกิจกรรมการเรียนรู้

กิจกรรมการเรียนรู้ คือ การนำวิชาหรือกลุ่มประสบการณ์ที่จะต้องทำการสอนตลอดเวลาภาคเรียน มาสร้างเป็นแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การใช้สื่อ อุปกรณ์การสอน และการวัดและประเมินผลสำหรับเนื้อหาสาระ และจุดประสงค์การเรียนรู้ย่อยๆ ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์หรือจุดเน้นของหลักสูตร สภาพผู้เรียน ในด้านวัสดุอุปกรณ์ และตรงกับชีวิตในท้องถิ่น ซึ่งกล่าวอีกนัยหนึ่ง แผนการจัดการเรียนรู้ ก็คือการเตรียมการสอนเป็นลายลักษณ์อักษรล่วงหน้า

หรือคิดบันทึกการสอนตามปกตินั่นเอง กล่าวให้สั้น ก็คือ การเตรียมการสอนหรือการวางแผนการสอนของครูนั่นเอง (สำลี รักสุทธี และคณะ อ้างอิงใน จิราพร บุญประเสริฐ และคณะ, 2550, หน้า 54)

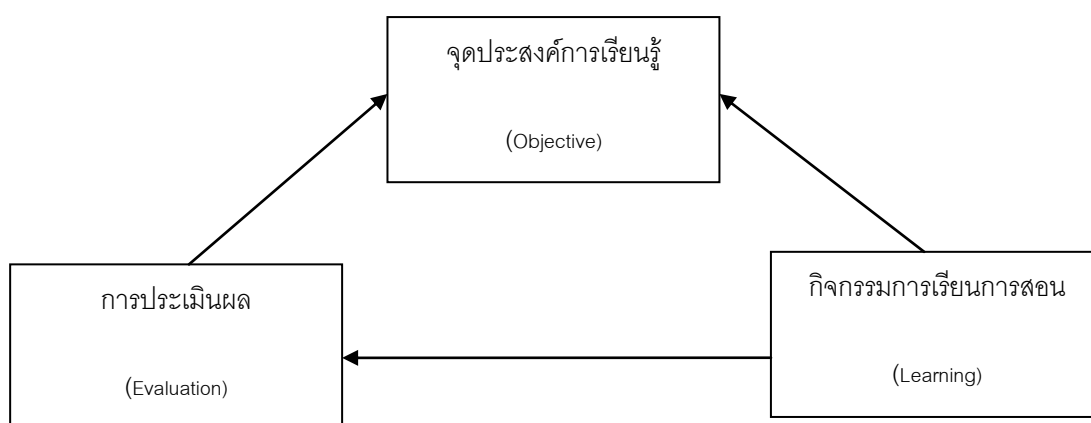
ดังนั้น กิจกรรมการจัดการเรียนรู้ ก็คือ ผลการเตรียมการวางแผนจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบโดยนำสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีหรือรายภาค มาสร้างหน่วยการเรียนรู้ คำอธิบายรายวิชา และกระบวนการเรียนรู้ โดยเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ให้เป็นไปตามศักยภาพของผู้เรียน

องค์ประกอบของกิจกรรมการเรียนรู้

องค์ประกอบที่สำคัญของการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ มี 3 ส่วนประกอบหลัก ได้แก่

1. จุดประสงค์การเรียนรู้ (Objective) คือ สิ่งที่ต้องการให้เกิดขึ้นแก่ผู้เรียน
2. การเรียนการสอน (Learning) คือ กระบวนการที่จะทำให้บรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้
3. การวัดผลและประเมินผล (Evaluation) คือ สิ่งที่ต้องการตรวจสอบผู้เรียนว่าเกิดการเรียนรู้และมีพฤติกรรม หรือคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามจุดประสงค์การเรียนรู้หรือไม่ มากน้อยเพียงใด

องค์ประกอบหลักสำคัญในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ดังกล่าว เรียกโดยย่อว่า OLE ซึ่งมีความประสานสัมพันธ์กัน ดังนี้ (จิราพร บุญประเสริฐ และคณะ, 2550, หน้า 55)

ภาพ 1 แสดงถึงความสัมพันธ์ขององค์ประกอบหลักสำคัญ
ในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้

จากแผนภูมิ OLE จะเห็นความสัมพันธ์ที่เชื่อมโยงเกี่ยวเนื่องกันเป็นกระบวนการ จุดประสงค์การเรียนรู้เป็นตัวตั้ง หรือเป็นตัวเริ่มต้น การเรียนการสอน เป็นตัวกลางนำไปสู่การบรรลุ จุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้ ประกอบด้วย

1. สาระสำคัญ
2. เนื้อหาวิชา
3. กิจกรรมการเรียนการสอน
4. สื่อการเรียนการสอน

การวัดผลและประเมินผล เป็นตัวสรุปเพื่อบ่งชี้ถึงความสำเร็จว่าการจัดกระบวนการเรียน การสอน หรือการจัดการเรียนรู้ บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่

ขั้นตอนการสร้างกิจกรรมการเรียนรู้

จากแผนภูมิของ OLE ขั้นตอนสำคัญของการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 ขั้นตอน ได้แก่ (จิราพร บุญประเสริฐ และคณะ, 2550, หน้า 55-59)

ขั้นที่ 1 การกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้

การกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ เป็นการกำหนดสิ่งที่ต้องการให้ผู้เรียนบรรลุผล จุดประสงค์การเรียนรู้ ซึ่งในหลักสูตรฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533 เน้นการบรรลุจุดประสงค์ ใน 3 ด้าน ได้แก่

1. พุทธิพิสัย (Cognitive) จุดประสงค์การเรียนรู้ที่เน้นความสามารถทางสมอง (Brain) ความรอบรู้ในเนื้อหาสาระ หรือในทฤษฎี
2. ทักษะพิสัย (Skill) จุดประสงค์การเรียนรู้ที่เน้นการลงมือปฏิบัติ (Hand)
3. จิตพิสัย (Affective) จุดประสงค์ที่เน้นคุณธรรม เจตคติ ความรู้สึกในด้านจิตวิญญาณ จิตใจ (Heart)

ขั้นที่ 2 การกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอน (Instruction)

การกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอน หรือการจัดการเรียนรู้ เป็นขั้นสืบเนื่องจาก ขั้นที่ 1 ซึ่งในขั้นนี้จะกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอนที่จะทำให้จุดประสงค์การเรียนรู้บรรลุผล ได้แก่ การกำหนดหัวข้อรายละเอียดที่จำเป็นในการจัดทำแผนการสอน หรือแผนการจัดการเรียนรู้เช่น สาระสำคัญ เนื้อหาสาระ กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน แหล่งการเรียนรู้ ฯลฯ

ในขั้นที่ 2 นี้ เป็นการจัดการเรียนการสอน (Instruction) ซึ่งผู้สอนจะต้องเตรียมการ วางแผนในการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบว่าในแผนการสอน มีจุดเน้น สาระ เนื้อหาที่สำคัญ จะใช้รูปแบบการถ่ายทอดความรู้ หรือรูปแบบที่จะทำให้เกิดกระบวนการเรียนรู้แบบใด เช่น การอภิปราย การสาธิต การสืบค้น การจัดทำโครงการ การวิจัย การทดลองปฏิบัติจริง ฯลฯ

จากข้อความข้างต้นดังกล่าว จะใช้กระบวนการจัดการเรียนการสอน (Teaching Procedures) ตามแนวการสอนเพื่อการสื่อสาร (Communicative Approach) มีขั้นตอนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ดังนี้คือ

2.1 ขั้นเตรียมความพร้อมหรือชั้นนำเข้าสู่บทเรียน (Warm up) เป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อให้ผู้เรียนมีความพร้อมที่จะเรียนเนื้อหาใหม่อาจจะเป็นการทบทวนเนื้อหาที่เรียนผ่านมาแล้วหรืออาจจะเป็นการนำเข้าสู่เนื้อหาใหม่ที่กำลังจะเรียนต่อไป กิจกรรมที่ใช้ขั้นตอนนี้ อาจจะเป็นเพลง เกม นิทาน การสนทนา หรือการแสดงต่างๆ เป็นต้น

2.2 ขั้นการนำเสนอ (Presentation) เป็นขั้นที่ครูเสนอเนื้อหาภาษาให้ผู้เรียนเข้าใจรูปแบบและความหมาย

2.3 ขั้นฝึก (Practice) เป็นขั้นที่ครูให้ผู้เรียนได้ฝึกภาษาที่เสนอในขั้นการนำเสนอ ในกิจกรรมที่ครูเป็นผู้ให้แนวทางหรือควบคุมอยู่

2.4 ขั้นนำไปใช้ (Production) เป็นขั้นที่ครูให้ผู้เรียนได้ใช้ภาษาที่ฝึกมาบ้างแล้วจากขั้นฝึกในกิจกรรมกลุ่ม หรือกิจกรรมคู่ในทักษะต่างๆ

ทั้งนี้รวมไปถึงการกำหนดสื่อการสอน สื่อการเรียนรู้ที่ช่วยให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ และมีประสิทธิผลเต็มศักยภาพ สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนการสอนที่กำหนดไว้

ขั้นที่ 3 การกำหนดวิธีการวัดผล และประเมินผล (Evaluation)

การวัดผล และการประเมินผล เป็นกิจกรรมสำคัญที่จะต้องกำหนดไว้ในทุกขั้นตอนของกระบวนการจัดการเรียนการสอนหรือการจัดการเรียนรู้ องค์ประกอบของการวัดผล และประเมินผล ประกอบด้วย

การวัดผล (Measurement) คือ การตรวจสอบว่าพฤติกรรมของผู้เรียนทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ความรู้ ทักษะ เจตคติ เป็นไปตามจุดประสงค์การเรียนรู้หรือไม่ ด้วยการใช้เครื่องมือวัดผลแบบต่างๆ เช่น การสังเกตพฤติกรรม การสัมภาษณ์ การใช้แบบสอบถาม การตรวจแบบฝึกหัด การใช้แบบทดสอบ การประเมินด้วยแฟ้มผลงานของนักเรียน

การประเมินผล (Evaluation) คือ การตัดสินคุณภาพของผู้เรียนว่าอยู่ในระดับใด เมื่อนำผลจากคะแนนหรือการปฏิบัติงานมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้ เช่น ผ่านเกณฑ์การประเมิน ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน ดีมาก ดี พอใช้ ต้องปรับปรุง ต้องแก้ไข

ปัจจุบันการประเมิน กำหนดไว้ 4 ประเภทหลักๆ ได้แก่

1. การประเมินผลก่อนเรียน (Placement Test) เป็นการตรวจสอบความรู้พื้นฐานเดิมของผู้เรียนที่จะเริ่มเรียนว่าอยู่ในระดับใด จะต้องพัฒนาในเรื่องอะไรบ้าง

2. การประเมินผลเพื่อปรับปรุงผลการเรียนรู้ (Formative Evaluation) เป็นการประเมินผลระหว่างการเรียนการสอนเพื่อนำผลที่ได้ไปปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องของผู้เรียนและของผู้สอนไปพร้อมกัน

3. การประเมินผลเพื่อวินิจฉัยข้อบกพร่อง (Diagnostic Evaluation) ได้แก่ การประเมินผลที่ผู้สอนประเมินผู้เรียนที่มีปัญหาด้านวิชาการ เพื่อค้นหาสาเหตุสำหรับการแก้ไขดังกล่าว

4. การประเมินผลเพื่อตัดสินผลการเรียน (Summative Evaluation) เป็นการประเมินผลระหว่างช่วงเวลาที่กำหนด เช่น กลางภาคเรียน สิ้นภาคเรียน และสิ้นปีการศึกษา เป็นต้น

การจัดทำแผนกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 มีองค์ประกอบต่างๆ ดังนี้

1. มาตรฐานการเรียนรู้
2. สาระสำคัญ
3. จุดประสงค์การเรียนรู้
4. จุดประสงค์ปลายทาง
5. จุดประสงค์นำทาง
6. เนื้อหาสาระ
7. สื่ออุปกรณ์การเรียนการสอน
8. ลำดับกิจกรรมการเรียนการสอน
9. กิจกรรมการเรียนรู้
10. การวัดและประเมินผล
11. กิจกรรมเสนอแนะ
12. บันทึกผลหลังการสอน
13. ผลการสอน
14. ปัญหาอุปสรรค
15. แนวทางแก้ไข
16. ข้อเสนอแนะ
17. ชื่อผู้สอน

การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ผู้สอนมีอิสระในการออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ของตนเอง ซึ่งมิได้หลากหลายรูปแบบแต่อย่างไร

ก็ตาม ผู้สอนควรปฏิบัติตามนโยบายของโรงเรียนที่กำหนดไว้ ว่าจะให้ใช้รูปแบบใด ถ้าโรงเรียนมิได้กำหนดรูปแบบไว้ จึงเลือกแบบที่ตนเองมองเห็นว่าสะดวกต่อการนำไปใช้

สรุปขั้นตอนการจัดทำแผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ได้ ดังนี้

1. เลือกรูปแบบแผนการจัดการเรียนรู้ นำหน่วยการเรียนรู้ที่กำหนดไว้แล้วมาพิจารณาจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้
2. ตั้งชื่อแผนตามหัวข้อสาระการเรียนรู้
3. กำหนดจำนวนเวลา ระบุระดับชั้น
4. วิเคราะห์จุดประสงค์การเรียนรู้มาจากมาตรฐานการเรียนรู้รายปี/รายภาค ที่เลือกไว้ เขียนเป็นจุดประสงค์การเรียนรู้รายวิชา โดยยึดหลักการเขียนจุดประสงค์การเรียนรู้ของ ลิน มอริส (Lynn Morris) ที่ว่า จุดประสงค์การเรียนรู้ต้องสอดคล้องกับเนื้อหา
5. บรรยายจุดหมายปลายทางไม่ใช่วิธีการ
6. สะท้อนถึงระดับต่างๆ ของทักษะที่เกิด
7. ใช้คำกริยาที่เป็นรูปธรรม และใช้ข้อค้ประกอบ 3 ส่วน ตามแนวคิดของ โรเบิร์ต เมจเจอร์ (Robert Mager)
8. พฤติกรรม (Overall behavior)
9. สถานการณ์หรือเงื่อนไข (Important Conditions)
10. เกณฑ์ (Criterion)
11. เลือกจุดประสงค์การเรียนรู้ที่วิเคราะห์ไว้แล้ว เฉพาะข้อที่สัมพันธ์กับหัวข้อสาระการเรียนรู้ กำหนดเป็นจุดประสงค์การเรียนรู้หรือจุดประสงค์ปลายทางตามธรรมชาติวิชา
12. วิเคราะห์สาระการเรียนรู้ เป็นรายละเอียดสำหรับนำไปจัดการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้จะเป็นเนื้อหาของมวลงเนื้อหาใหม่ของมวลงเนื้อหาที่กำหนดไว้ที่จำเป็นต้องสอน
13. กำหนดจุดประสงค์นำทางตามลำดับความยากง่ายของเนื้อหาต่างๆ
14. เลือกกิจกรรมและเทคนิคการสอนที่เหมาะสม
15. เลือกสื่ออุปกรณ์ สำหรับใช้ประกอบการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับสาระการเรียนรู้ที่เลือกมา เช่น รูปภาพ บัตรคำ วีดิทัศน์
16. จัดลำดับขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยคำนึงถึงขั้นตอนการสอนตามธรรมชาติวิชา ตามจุดประสงค์นำทาง และควรคำนึงถึงขั้นตอนการสอนตามธรรมชาติวิชา จุดประสงค์นำทาง และควรคำนึงถึงการบูรณาการเทคนิคและกระบวนการเรียนรู้ รวมทั้งการเรียนรู้สาระการเรียนรู้อื่นๆ เข้าไว้ในแต่ละขั้นตอนด้วย

17. กำหนดการวัดผลและประเมินผลโดยระบุวิธีการประเมินผลการเรียนรู้ ทั้งที่เกิดระหว่างเรียนตามจุดประสงค์ย่อย จุดประสงค์นำทาง และที่เกิดหลังการเรียนการสอนเมื่อจบแผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้วิธีการวัดหลากหลายรูปแบบตามความเหมาะสม เช่น ปฏิบัติจริง การทดสอบความรู้ การทำงานกลุ่ม ฯลฯ (ถวัลย์ มาศจรัส, 2546 , หน้า 37-44 ;55-56)

ประโยชน์ของแผนการจัดการเรียนรู้

การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ เป็นประโยชน์โดยตรงต่อครูผู้สอนและตัวผู้เรียน ดังนี้

1. ทำให้ครูผู้สอนมีความมั่นใจในการสอนยิ่งขึ้น
2. ทำให้การสอนของครูต่อเนื่อง
3. ทำให้ผู้เรียนเกิดความศรัทธาในตัวครู
4. ทำให้บทเรียนมีประโยชน์และมีความหมายต่อชีวิตจริงของผู้เรียน
5. เป็นแนวทางการสอนสำหรับผู้อื่นที่จำเป็นต้องสอนแทน
6. เป็นหลักฐานในการวัดผลนักเรียน
7. เป็นหลักฐานในการพิจารณาผลงานครู
8. เป็นผลงานแสดงให้เห็นว่างานการสอนเป็นวิชาชีพที่จะต้องได้รับการฝึกฝน

มีลักษณะเฉพาะของวิชาชีพครู

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ดี ควรมีกิจกรรมการเรียนรู้ที่เข้าลักษณะ 4 ประการ คือ

1. เป็นแผนการจัดการเรียนรู้ที่มีกิจกรรมให้ผู้เรียนเป็นผู้ได้ลงมือปฏิบัติให้มากที่สุด โดยครูเป็นผู้คอยชี้แนะ ส่งเสริมหรือกระตุ้นให้กิจกรรมที่ผู้เรียนดำเนินการไปตามความมุ่งหมาย
2. เป็นแผนการจัดการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนเป็นผู้ค้นพบคำตอบ หรือทำสำเร็จด้วยตนเอง โดยครูพยายามลดบทบาทจากผู้ออกคำตอบมาเป็นคอยกระตุ้นด้วยคำถามหรือปัญหา โดยให้ผู้เรียนคิดหรือหาแนวทางไปสู่ความสำเร็จในการทำกิจกรรมเอง
3. เป็นแผนการจัดการเรียนรู้ ที่เน้นทักษะกระบวนการมุ่งให้ผู้เรียนรับรู้ และนำกระบวนการไปใช้จริง
4. เป็นแผนการจัดการเรียนรู้ ที่ส่งเสริมการใช้วัสดุอุปกรณ์ ที่สามารถจัดหาได้ในท้องถิ่น หลีกเลี่ยงการใช้วัสดุอุปกรณ์สำเร็จรูปราคาสูง (สุนันทา สุนทรประเสริฐ, ม.ป.ป., หน้า 1-3)

การหาประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้

การหาประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ หมายถึง การนำแผนการจัดการเรียนรู้ไปทดลองใช้ตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ แล้วนำผลที่ได้มาปรับปรุง เพื่อนำไปใช้สอนจริงให้ได้

1. เทคนิควิธีการประเมินประสิทธิภาพ การประเมินประสิทธิภาพของผลิตภัณฑ์ทางการศึกษา ประกอบด้วย เทคนิควิธีการต่างๆ ดังนี้ (Smith and Ragan, 1993, pp. 391-452)

1.1 การประเมินต่อหนึ่ง (One-To-One-Evaluation) การใช้เทคนิควิธีการประเมินผล ประสิทธิภาพผลิตภัณฑ์ทางการศึกษาด้วยวิธีนี้ผู้วิจัยหรือผู้พัฒนาจะใช้บุคคลที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย หรือมีลักษณะเช่นเดียวกันกับกลุ่มเป้าหมายที่จะต้องเป็นผู้ใช้ผลิตภัณฑ์นั้นๆ ให้ทำการประเมิน ทั้งนี้อาจจะใช้บุคคลจำนวนประมาณ 1-3 คน วัตถุประสงค์ที่สำคัญของวิธีการนี้อาจได้แก่ ความผิดพลาดเกี่ยวกับการพิมพ์ข้อความหรือพิมพ์ตกหล่นหรือพิมพ์ผิด การใช้ภาษาหรือประโยคสื่อ ความไม่ชัดเจน คำสั่งหรือการชี้แจงการใช้ผลิตภัณฑ์ผิดพลาด การใช้ตัวอย่างไม่เหมาะสม เป็นต้น

ทั้งนี้ในการประเมินหากผู้ใช้ผู้เรียนประเมิน จำนวน 3 คนนั้นก็ควรจะเลือกผู้เรียน ที่มีความสามารถทางการเรียนต่างกันทั้ง 3 ลักษณะ ได้แก่ ผู้ที่มีความสามารถสูง ปานกลาง และ ต่ำ เพื่อให้ทำให้ผู้เรียนทั้ง 3 คนนี้ชี้ข้อบกพร่องผิดพลาดของผลิตภัณฑ์ได้จริง กล่าวคือ ถ้าทั้ง 3 คน อ่านคำสั่งแจงในผลิตภัณฑ์แล้วไม่เข้าใจ ก็หมายความว่าคำสั่งแจงนั้นบกพร่องจริงมิใช่เป็นเพราะ ความสามารถของผู้เรียนต่างกัน จึงทำให้ผู้เรียนอ่านคำสั่งไม่เข้าใจ ทำนองนี้เป็นต้น

1.2 การประเมินโดยใช้กลุ่มขนาดเล็ก (Small Group Evaluation) การประเมิน ประสิทธิภาพด้วยวิธีการใช้กลุ่มขนาดเล็กนี้เป็นการดำเนินการต่อเนื่องภายหลังจากทำการประเมิน โดยใช้วิธีการหนึ่งต่อหนึ่งมาแล้ว ทั้งนี้คำว่ากลุ่มขนาดเล็กก็จะหมายถึงการใช้กลุ่มเป้าหมายจำนวน ประมาณ 8-12 คน ในการประเมินซึ่งการประเมินด้วยวิธีนี้ ผู้วิจัยจะไม่เข้าไปแทรกแซงเป็นผู้ใช้ ผลิตภัณฑ์แต่จะให้ผู้สอนและผู้เรียนหรือกลุ่มเป้าหมายดำเนินการใช้ผลิตภัณฑ์ด้วยตนเอง ผู้วิจัย จะทำหน้าที่เป็นผู้สังเกตการณ์ จดบันทึกการเรียนการสอนเท่านั้น นอกเหนือจากนี้ผู้วิจัยอาจจะเข้าไปแทรกแซงได้ก็ต่อเมื่อพิจารณาแล้วเห็นว่า การเรียนการสอนไม่สามารถดำเนินการไปได้หรือ หยุดชะงัก ถ้าผู้วิจัยไม่เข้าไปชี้แนะหรืออาจช่วยเหลือ

1.3 การประเมินในสถานการณ์จริง (Real Situation Evaluation) การประเมิน ประสิทธิภาพของผลิตภัณฑ์ทางการศึกษาด้วยวิธีการนี้เป็นการดำเนินงานที่ต่อเนื่องและขยาย กลุ่มเป้าหมายมากขึ้นกว่าเดิมภายหลังจากการประเมินโดยใช้กลุ่มขนาดเล็ก ทั้งนี้วัตถุประสงค์ของ การประเมินนอกจากจะเป็นการยืนยันตรวจสอบผลการปรับปรุงผลิตภัณฑ์ตามข้อบกพร่องที่พบ จากการประเมินโดยใช้กลุ่มขนาดเล็กแล้วก็ยังเป็นการดำเนินงานเพื่อที่จะพิจารณาว่าผลิตภัณฑ์ ดังกล่าวนี้นี้ เมื่อนำไปใช้ในสถานการณ์จริงกับกลุ่มเป้าหมายขนาดใหญ่ขึ้นโดยปราศจาก การแทรกแซงหรือควบคุมโดยผู้วิจัย

การตรวจสอบประเมินความเหมาะสมและประเมินประสิทธิภาพของผลิตภัณฑ์ สามารถกระทำได้หลายวิธี ผู้วิจัยหรือผู้พัฒนาจะต้องพิจารณาเลือกใช้วิธีการต่างๆ ให้สอดคล้อง หรือเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ เช่นเดียวกันกับเกณฑ์ที่จะใช้ประเมินความเหมาะสมและประเมิน

ประสิทธิภาพที่มีหลายเกณฑ์ ซึ่งก็เป็นสิ่งที่ผู้วิจัยหรือผู้พัฒนาผลิตภัณฑ์จะต้องพิจารณานำมาใช้ให้ถูกต้องเหมาะสม (รัตนะ บัวสนธ์, 2544, หน้า 54-59)

2. ประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2537, หน้า 494-498) ได้ให้ความหมายของเกณฑ์การหาประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ไว้ คือ

2.1 เกณฑ์การหาประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ หมายถึง ระดับประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อื่นๆ เป็นระดับที่ผู้จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้จะพึงพอใจว่า หากแผนการจัดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพถึงระดับนั้นแล้ว แผนการจัดการเรียนรู้นั้นก็มีคุณค่าที่จะนำไปสอนนักเรียน

2.2 เกณฑ์การหาประสิทธิภาพกำหนดเป็นเกณฑ์ที่ผู้สอนคาดหมายว่าผู้เรียนจะเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้เรียนทั้งหมดต่อร้อยละของผลการทดสอบหลังเรียนของผู้เรียนทั้งหมด นั่นคือ E_1/E_2 คือประสิทธิภาพของกระบวนการ/ประสิทธิภาพของผลลัพธ์

ตัวอย่าง 75/75 หมายความว่า เมื่อเรียนจากแผนการจัดการเรียนรู้แล้ว ผู้เรียนจะสามารถทำแบบฝึกหัดหรืองานเฉลี่ยร้อยละ 75 และทำการทดสอบหลังเรียนได้ผลเฉลี่ยร้อยละ 75 การที่จะกำหนดเกณฑ์ E_1/E_2 ให้มีค่าเท่าใดนั้น ให้ผู้สอนพิจารณาตามความพึงพอใจตามปกติของเนื้อหาเป็นความรู้ความจำมักจะตั้งไว้ 80/80, 85/85 หรือ 90/90 ส่วนเนื้อหาอาจตั้งไว้ต่ำกว่านี้ เช่น 75/75 เป็นต้น

แนวคิดและหลักการสอนภาษาอังกฤษตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

ความหมายของการสื่อสาร

เซฟวินนอน เอส (Savignon S., 1993 อ้างอิงใน ลดาบาลย์ วงศ์พรหม, 2547, หน้า 26) ได้กล่าวถึงความหมายของการสื่อสารว่า เป็นกระบวนการต่อเนื่องของการแสดงความรู้สึก การแปลความ การตีความ และการแลกเปลี่ยนข่าวสาร โอกาสของการสื่อสารจะไม่มีที่สิ้นสุด ซึ่งประกอบด้วยสัญลักษณ์และเครื่องหมายที่แตกต่างกันออกไป เช่น สีสัน การแต่งกาย ทรงผม การยืน การฟัง การพยักหน้า การหยุดชะงักเสียงหรือคำพูด คนเรามีเกี่ยวข้องกับสื่อสารตั้งแต่เกิดและเรียนรู้ที่จะต้องสนองในบริบทใหม่ๆ เช่น เกี่ยวกับการผสมผสานการรับรู้ของชีวิต จากความคิดและความรู้สึกไปสู่สัญลักษณ์ในการเขียน การพูด การแสดงท่าทาง การเคลื่อนไหว และน้ำเสียง จึงจ้องรู้จักเลือกสรรสิ่งที่เหมาะสมไปใช้

เอส ดักกลาส บราวน์ (H. Douglas Brown, 1980 อ้างอิงใน ลดาบาลย์ วงศ์พรหม, 2547, หน้า 26) ให้ความหมายของการสื่อสารไว้ว่า การสื่อสารหมายถึง กระบวนการรับและส่งที่เกี่ยวข้องระหว่างบุคคลอย่างน้อยตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ในด้านการฟัง การพูด การอ่าน การเขียน

การพูดจะไม่มี ความหมายและไม่เกิดการติดต่อสื่อสาร หากผู้ฟังไม่สามารถเข้าใจในเรื่องราวที่พูด หรือจุดประสงค์ของการพูดนั้น ฉะนั้นการสื่อสารจะต้องมีความหมายทั้งต่อผู้ฟังและผู้พูดด้วย

กล่าวโดยสรุป การสื่อสาร หมายถึง กระบวนการรับและส่งสาร ซึ่งประกอบด้วย สัญลักษณ์และเครื่องหมายต่างๆ จากความคิด ความรู้สึกไปสู่สัญลักษณ์ในการเขียน การพูด การแสดงท่าทาง การเคลื่อนไหว และน้ำเสียง ระหว่างคนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปที่แสดงต่อกันได้ ทุกโอกาสอย่างเข้ใจและมีความหมาย

แนวคิดเกี่ยวกับการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร (Communicative language teaching)

การสอนภาษาตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร เป็นการจัดการเรียนการสอน ตามทฤษฎีการเรียนรู้ซึ่งมุ่งเน้นความสำคัญของผู้เรียน จัดลำดับการเรียนรู้เป็นขั้นตอน ตามกระบวนการใช้ความคิดของผู้เรียน โดยเริ่มจากการฟังไปสู่การพูด การอ่าน การจับใจความ สำคัญ ทำความเข้าใจ จดจำแล้วนำสิ่งที่เรียนรู้ไปใช้

สรุปได้ว่า การสอนภาษาตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร หมายถึงการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จัดลำดับการเรียนรู้เป็นขั้นตอนตามกระบวนการใช้ความคิดของผู้เรียน โดยเริ่มจากการฟังไปสู่การพูด การอ่าน การจับใจความสำคัญ ทำความเข้าใจเพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนมีความสามารถในการใช้ภาษา ที่ความภาษาได้ถูกต้อง จดจำได้และ นำสิ่งที่เรียนรู้ไปใช้ได้อย่างเหมาะสมกับบุคคล เวลา และโอกาส

หลักสำคัญในการจัดการเรียนการสอนภาษาตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

การสอนภาษาตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร มุ่งเน้นการจัดการกิจกรรมการเรียน การสอน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาเพื่อการสื่อความหมายได้จริง โดยเฉพาะการใช้ได้ อย่างเหมาะสมกับสภาพสังคม การจัดการเรียนการสอนจึงมีหลักสำคัญดังนี้ (กรมวิชาการ, 2545, หน้า 109)

1. ผู้เรียนควรได้รับการฝึกฝนความรู้ความสามารถทางด้านภาษาศาสตร์ หรือไวยากรณ์ ภาษาศาสตร์ สังคม การใช้คำเชื่อมความสัมพันธ์ของข้อความ รูปลักษณะของภาษาที่มีแนวโน้ม จะเกิดยุทธศาสตร์ในการสื่อสาร ตั้งแต่เริ่มต้นเรียน ผู้สอนควรชี้ให้เห็นว่ารูปแบบภาษาที่เรียน จะใช้ได้ สถานการณ์ที่มีความหมาย ต่อให้ผู้เรียนรู้ว่ากำลังทำอะไร เพื่ออะไร ผู้สอนต้องบอก ให้ผู้เรียนทราบถึง ความหมายของการเรียนและการฝึกใช้ภาษา เพื่อให้การเรียนภาษาเป็นสิ่งที่มีความหมายต่อผู้เรียน ให้ผู้เรียนรู้สึกว่าการเรียนแล้วสามารถทำบางสิ่งบางอย่างได้เพิ่มขึ้น นั่นคือ สามารถสื่อสารได้ตามที่ตนต้องการ

2. การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ หรือทักษะสัมพันธ์ (Intergrated Skills) การสอนภาษาโดยแยกเป็นส่วนๆ เช่น แยกสอนไวยากรณ์จากบทสนทนา หรือแยกการสอนแต่ละทักษะ (Separated skills) ไม่ช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้การใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารได้ดีเท่ากับการสอนในลักษณะบูรณาการ ในชีวิตประจำวันการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารมักต้องใช้หลายทักษะรวมกัน และในบางครั้งก็ต้องอาศัยกิริยาท่าทางประกอบ ดังนั้นผู้เรียนภาษาก็ควรจะได้ทำพฤติกรรม เช่นเดียวกันกับในชีวิตจริง ควรได้ฝึกและใช้ภาษาในลักษณะของทักษะสัมพันธ์ตั้งแต่เริ่มต้น

3. ฝึกสมรรถภาพด้านการสื่อสาร (Communicative Competence) ต้องให้ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมการใช้ภาษา ซึ่งมีลักษณะเหมือนในชีวิตประจำวันให้มากที่สุด เพื่อให้ผู้เรียนนำไปใช้ได้จริง กิจกรรมการหาข้อมูลที่ขาดหายไป (Information Gap) เป็นกิจกรรมที่เหมาะสมอย่างยิ่ง เพราะผู้เรียนทำกิจกรรมนี้จะไม่ทราบข้อมูลของอีกฝ่ายหนึ่ง จึงจำเป็นต้องสื่อสารกัน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ต้องการ กิจกรรมในลักษณะนี้มีความหมายและใกล้เคียงกับการสื่อสารในชีวิตจริง นอกจากนี้ในการทำกิจกรรมการใช้ภาษา ควรให้ผู้เรียนมีโอกาสเลือกใช้ข้อความที่เหมาะสมกับบทบาทและสถานการณ์ด้วย นั่นคือ ผู้เรียนต้องเรียนรู้ความหมายของสำนวนภาษาในรูปแบบต่างๆ (Function)

4. กิจกรรมการเรียนการสอน ให้ผู้เรียนได้ใช้ความรู้รวมทั้งได้รับประสบการณ์ตรง ที่ตรงกับความต้องการของผู้เรียนอย่างแท้จริง ต้องให้ผู้เรียนฝึกการใช้ภาษามากๆ การที่ผู้เรียน จะใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารนั้น ผู้เรียนจะต้องทำกิจกรรมการใช้ภาษารูปแบบต่างๆ มีการฝึกให้แสดงความคิดเห็นหรือระดมพลังสมอง (Brainstorming Activities) ฝึกกิจกรรมการใช้ภาษาเป็นคู่ๆ หรือทำงานกลุ่ม เช่น การแสดงบทบาทสมมติ (Role Play) การใช้เกมจำลองสถานการณ์ (Simulation) การแก้ปัญหา (Problem Solving) ฯลฯ

5. ฝึกผู้เรียนให้ใช้ภาษาในกรอบของความรู้ด้านหลักภาษา (Grammatical Competence) และความรู้เกี่ยวกับกฎเกณฑ์ของภาษาที่ใช้อยู่ในกลุ่มแต่ละสังคม (Sociolinguistics) ต้องฝึกให้ผู้เรียนให้เคยชินในการใช้ภาษา โดยไม่กลัวผิดและสื่อสารได้คล่อง เพราะการเรียนการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารให้ความสำคัญกับการใช้ภาษา ให้ความสำคัญในเรื่องความคล่องแคล่วในการใช้ภาษา (Fluency) เป็นอันดับแรกและเน้นการใช้ภาษาตามสถานการณ์ (Function) มากกว่าการใช้รูปแบบ (Form) ผู้สอนไม่ควรแก้ไขข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้นๆ การแก้ไขที่ผิดมากในขณะที่ฝึกการใช้ภาษาจะทำให้ผู้เรียนขาดความมั่นใจและไม่กล้าใช้ภาษาในการทำกิจกรรมต่างๆ ภาที่ใช้อาจไม่ถูกต้องนักแต่สื่อความหมายได้ เช่น Cold? Me? Never! แต่ความ ต้องการใช้ภาษาก็ต้องคำนึงถึง

สรุปได้ว่าหลักสำคัญในการเรียนการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารมีหลักสำคัญดังนี้ คือ 1) ผู้เรียนต้องได้รับการฝึกฝนความรู้ความสามารถทางด้านภาษาศาสตร์ 2) มีการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ 3) ผู้เรียนได้ฝึกสมรรถภาพด้านการสื่อสาร 4) ผู้เรียนได้ใช้ความรู้และได้รับประสบการณ์ตรงอย่างเข้าใจและสร้างสรรค์ 5) ฝึกให้ผู้เรียนใช้ภาษาในกรอบของความรู้ด้านหลักภาษาและกฎเกณฑ์ที่ใช้ในกลุ่มและสังคม

ขั้นตอนในการดำเนินการเรียนการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

จากแนวคิดการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร ทำให้เกิดขั้นตอนการสอนต่างๆ 3 ขั้นตอนที่ใช้จัดการสอนต่างๆ ไป ขั้นตอนการสอนนี้มีผลเชื่อมโยงต่อไปถึงสถานการณ์การสอน เทคนิคการสอน สื่อ อุปกรณ์ และหน่วยการสอนด้วย ครูผู้สอนจึงควรทำความเข้าใจให้ชัดเจน เพื่อจะได้จัดการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ วิธีการดำเนินการในแต่ละขั้นตอนมีดังต่อไปนี้ (กรมวิชาการ, 2545, หน้า 111)

1. ขั้นการนำเสนอเนื้อหา (Presentation)

ในการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ การนำเสนอเนื้อหาใหม่ จัดเป็นขั้นตอนการสอนที่สำคัญขั้นหนึ่ง ในขั้นนี้ครูจะให้ข้อมูลทางภาษาแก่ผู้เรียน ซึ่งนับเป็นการเริ่มต้นการเรียนรู้ มีการนำเสนอเนื้อหาใหม่ โดยจะมุ่งเน้นการให้ผู้เรียนได้รับรู้และทำความเข้าใจเกี่ยวกับความหมายและรูปแบบภาษาที่ใช้กันจริง โดยทั่วไปรวมทั้งวิธีการใช้ภาษาไม่ว่าจะเป็นด้านการออกเสียง ความหมาย คำศัพท์ และโครงสร้างไวยากรณ์ที่เหมาะสมกับสถานการณ์ต่างๆ ควบคู่ไปกับการเรียนรู้กฎเกณฑ์

2. ขั้นการฝึกปฏิบัติ (Practice)

ขั้นการฝึกปฏิบัติเป็นขั้นตอนที่ให้ผู้เรียนได้ฝึกใช้ภาษาที่จะเรียนรู้ใหม่ในลักษณะของการฝึกแบบควบคุมหรือชี้แนะ (Controlled Practice/Directed Activities) โดยมีครูผู้สอนเป็นผู้นำในการฝึกไปสู่การฝึกแบบค่อยๆ ปล่อยให้ทำเองมากขึ้น เป็นแบบกึ่งควบคุม (Semi-Controlled) การฝึกแบบนี้มีจุดมุ่งหมายให้ผู้เรียนจดจำรูปแบบของภาษาได้ จึงเน้นที่ความถูกต้องของภาษาเป็นหลัก แต่มีจุดมุ่งหมายให้ผู้เรียนได้ทำความเข้าใจเกี่ยวกับความหมาย และวิธีการใช้รูปแบบนั้นๆ ก่อน จนได้รูปแบบภาษา แล้วค่อยเปลี่ยนสถานการณ์ไป เพื่อฝึกการใช้โครงสร้างประโยคตามบทเรียน ทั้งนี้ครูผู้สอนต้องให้ข้อมูลป้อนกลับด้วย เพื่อให้ผู้เรียนรู้ว่าตนใช้ภาษาได้ถูกต้องหรือไม่ นอกจากนี้อาจตรวจสอบความเข้าใจด้านความหมายได้ ต่อจากนั้นจึงให้ฝึกด้วยการเขียน (Written) เพื่อเป็นการฝึกความแม่นยำในการใช้

3. ขั้นการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร (Production)

ขั้นการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร นับเป็นขั้นตอนที่สำคัญที่สุดขั้นหนึ่ง เพราะการฝึกใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร เปรียบเสมือนการถ่ายโอนการเรียนรู้ภาษาจากสถานการณ์ในชั้นเรียนไปสู่การนำภาษาไปใช้จริงนอกชั้นเรียน การฝึกใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารโดยทั่วไป มุ่งหวังให้ผู้เรียนได้ลองใช้ภาษาในสถานการณ์ต่างๆ ที่จำลองจากสถานการณ์จริง หรือที่เป็นสถานการณ์จริงด้วยตนเอง โดยครูผู้สอนเป็นเพียงผู้แนะแนวทางเท่านั้น การฝึกใช้ภาษาในลักษณะนี้มีประโยชน์เพราะสามารถช่วยให้ทั้งผู้สอนและผู้เรียนได้รู้ว่า ผู้เรียนเข้าใจและเรียนรู้ภาษาไปแล้วมากน้อยเพียงใด สามารถนำไปปรับใช้ตามความต้องการของตนเองแค่ไหน ซึ่งการที่จะถือว่าผู้เรียนได้เรียนรู้ไปแล้วอย่างแท้จริงก็คือ การที่ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารได้เองโดยอิสระ ภายใต้อาณัติสถานการณ์ต่างๆ ที่พบในชีวิตจริง นอกจากนี้ผู้เรียนจะได้มีโอกาสนำความรู้ทางภาษาที่เคยเรียนแล้วมาใช้เป็นประโยชน์อย่างเต็มที่ในการฝึกในขั้นตอนนี้ เพราะผู้เรียนไม่จำเป็นต้องใช้ภาษาตามรูปแบบที่กำหนดมาให้เหมือนดังการฝึกในขั้นการฝึก และการได้เลือกใช้ภาษานี้เอง จะช่วยสร้างความมั่นใจในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารให้แก่ผู้เรียนได้เป็นอย่างดี

สรุปได้ว่าขั้นตอนในการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารมี 3 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นนำเสนอเนื้อหา 2) ขั้นฝึกปฏิบัติ 3) ขั้นการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร

กิจกรรมการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร

เนื่องจากกิจกรรมการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารเป็นหัวใจของการสอนภาษาตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร นักการศึกษาด้านการสอนภาษาต่างประเทศได้เสนอกิจกรรมในรูปแบบต่างๆ กัน วิลเลียม ลิตเติลวูด (William Little Wood, 1990 อ้างอิงใน ลดา มาลย์ วงศ์พรหม, 2547, หน้า 29) นักการศึกษาผู้หนึ่งได้เสนอกิจกรรมการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารไว้หลายแบบ โดยแบ่งกิจกรรมออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ คือ

1. กิจกรรมการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารตามวัตถุประสงค์ (Functional communication activated) เป็นกิจกรรมที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนใช้ภาษาเท่าที่ตนสามารถใช้ได้เพื่อสื่อความหมายให้เข้าใจกันได้มากที่สุด ในการทำกิจกรรมประเภทนี้ ผู้เรียนไม่จำเป็นที่จะต้องใช้ภาษาที่ถูกต้องตามหลักไวยากรณ์หรือเหมาะสมกับสถานการณ์เสทอไป ความสำเร็จในการทำกิจกรรมจะวัดจากการที่ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาเป็นเครื่องมือในการสื่อสารให้บรรลุได้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ กิจกรรมประเภทนี้อาจวัดได้หลายแบบ แต่มีหลักการร่วมกันคือ ครูต้องกำหนดสถานการณ์ให้ผู้เรียนเกิดความจำเป็นที่ต้องใช้ภาษาเพื่อหาข้อมูลที่ตนยังขาดอยู่หรือเพื่อแก้ปัญหาบางอย่างหนึ่ง ดังนี้ คือ

1.1 กิจกรรมการแลกเปลี่ยนข้อมูลในวงจำกัด (Sharing information with restricted processing information) กิจกรรมประเภทนี้แบ่งผู้เรียนออกเป็นคู่เพื่อที่จะแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างกัน โดยผู้เรียนทั้งคู่จะมีข้อมูลข่าวสารต่างกัน ดังนั้นผู้เรียนจะต้องร่วมมือกันนำข้อมูลข่าวสารที่แต่ละคนมีอยู่มารวมกันจึงจะแก้ปัญหาร่วมกันได้

1.2 กิจกรรมแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารในวงกว้าง (Sharing information with unrestricted processing information) กิจกรรมนี้มีวิธีการแบ่งผู้เรียนเช่นเดียวกับประเภทแรก แต่แตกต่างกันที่กิจกรรมประเภทนี้ ไม่จำกัดข้อมูลข่าวสาร ผู้เรียนที่มีข้อมูลข่าวสารสามารถแนะนำอธิบาย บอกรายละเอียดหรือปรึกษาหารือกันกับผู้เรียนที่ไม่มีข้อมูลข่าวสาร

1.3 กิจกรรมแลกเปลี่ยนข้อมูลและหาข้อสรุปจากข้อมูล (Sharing and processing information) กิจกรรมประเภทนี้แบ่งผู้เรียนออกเป็นคู่เพื่อที่จะแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างกัน โดยผู้เรียนทั้งคู่จะมีข้อมูลข่าวสารต่างกัน ดังนั้นผู้เรียนจะต้องร่วมมือกันนำเสนอข้อมูลข่าวสารที่แต่ละคนมีอยู่มารวมกันจึงจะแก้ปัญหาร่วมกันได้

1.4 กิจกรรมการหาข้อสรุปจากข้อมูล (Processing information) กิจกรรมประเภทนี้เน้นที่กระบวนการหรือวิธีการที่ผู้เรียนแก้ปัญหาและตัดสินใจสถานการณ์ต่างๆ ที่กำหนดให้

2. กิจกรรมการใช้ภาษาเพื่อการปฏิสัมพันธ์ในสังคม (Social interaction on activities) เป็นกิจกรรมที่มีจุดมุ่งหมายคล้ายคลึงกับกิจกรรมประเภทแรกในแง่ที่มุ่งให้ผู้เรียนใช้ภาษา แต่กิจกรรมประเภทนี้จะกำหนดสถานการณ์และบทบาทของผู้เรียนไว้ด้วย ดังนั้นในการทำกิจกรรมนอกจากผู้เรียนจะได้ใช้รูปภาพเพื่อการสื่อสารให้เป็นที่เข้าใจกันแล้ว ผู้เรียนยังต้องเลือกใช้สื่อประเภทรูปภาพที่ถูกต้องเหมาะสมกับสถานการณ์และบทบาทของตนเองด้วย ความสำเร็จในการทำกิจกรรมประเภทนี้ จึงวัดจากความสามารถ 2 ประการ คือ ความสามารถในการสื่อสารได้ตามวัตถุประสงค์และความสามารถในการเลือกใช้รูปภาพได้ถูกต้องเหมาะสมกับสถานการณ์และบทบาทที่ได้รับ

ในการจัดกิจกรรมประเภทนี้ ครูอาจนำกิจกรรมการใช้ภาษาในประเภทแรกมาใช้ได้ โดยการกำหนดสถานการณ์และบทบาททางสังคมของนักเรียนให้ชัดเจน การทำกิจกรรมแบบขั้นแรก ครูอาจใช้ห้องเรียนเป็นบริบททางสังคมก่อนเพื่อให้ให้นักเรียนได้ใช้ภาษาในเรื่องใกล้ตัวและในสถานการณ์ที่นักเรียนคุ้นเคย หลังจากนั้นจึงจัดให้นักเรียนได้แก้ไขภาษาในแบบอื่นเป็นสถานการณ์นอกชั้นเรียนต่อไปในการใช้ห้องเรียนเป็นบริบททางสังคมสำหรับนักเรียนได้ฝึกใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร

วิลเลียม ลิตเติลวูด (William Little Wood, 1990 อ้างอิงใน ลตามาลย์ วงศ์พรหม, 2547, หน้า 30) เสนอไว้ว่ามีแนวทางทำได้ 4 วิธี คือ

1. ครูใช้ภาษาต่างประเทศในการเรียนการสอนและจัดระเบียบวินัยในชั้นเรียนเกี่ยวกับเรื่องนี้ การใช้ภาษาต่างประเทศจะดีกว่าในแง่ที่ทำให้นักเรียนมองเห็นโดยบรรยายว่าภาษาต่างประเทศเป็นสื่อกลางในการทำความเข้าใจซึ่งกันและกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ ไม่ใช่เป็นเพียงภาษาที่เป็นเนื้อหาในการเรียนเท่านั้น การที่ครูภาษาต่างประเทศจะช่วยพัฒนาความสามารถทางภาษาของนักเรียนได้มากกว่า ไม่ว่าจะเป็นการฟังหรือการพูด ซึ่งครูอาจเลือกใช้คำหรือสำนวนง่ายๆ ที่นักเรียนสามารถอธิบายเข้าใจได้

2. ครูใช้ภาษาต่างประเทศเป็นสื่อกลางในการสอนวิชาต่างๆ จาสดกการทดลองสอนวิชาต่างๆ โดยใช้ภาษาต่างประเทศเป็นสื่อกลางในการสอนทั้งหมด พบว่านักเรียนมีความรู้ความสามารถในการใช้ภาษาต่างประเทศดีมาก เมื่อเทียบกับนักเรียนโรงเรียนทั่วไป นอกจากนี้มีโรงเรียนบางแห่งที่ทดลองใช้ภาษาต่างประเทศเป็นสื่อกลางในการสอนบางวิชา เช่น วิชาประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์ ซึ่งก็ทำให้นักเรียนมีความรู้ความสามารถในการใช้ภาษาต่างประเทศดีกว่านักเรียนในโรงเรียนทั่วไปเช่นเดียวกัน

3. การให้นักเรียนสนทนากับครูหรือสนทนากันเองเป็นภาษาต่างประเทศ โยทั่วไปเมื่อนักเรียนสนทนากับครู ครูมักเป็นฝ่ายริเริ่มพูดและนักเรียนเป็นฝ่ายตอบ ในการสนทนากันเป็นภาษาต่างประเทศซึ่งมีจุดมุ่งหมายที่จะให้นักเรียนได้ฝึกใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร ครูควรจะเป็นผู้แนะแนวและกระตุ้นการสนทนาเท่านั้น ไม่ใช่เป็นผู้สนทนาเองเสียมากกว่า ถ้าให้นักเรียนสนทนากันเอง ครูอาจต้องจัดหาสื่อให้นักเรียนใช้เป็นจุดเริ่มต้นของการสนทนา หรืออาจจัดในรูปแบบของกิจกรรมการแก้ปัญหา (Problem solving activities) การให้นักเรียนสนทนากับครูหรือสนทนากันเองเป็นภาษาต่างประเทศนี้ จะเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ฝึกใช้ภาษาสำหรับการปฏิสัมพันธ์ในสังคม แม้จะเป็นเพียงสังคมในชั้นเรียน

4. การให้นักเรียนสร้างบทสนทนาและแสดงบทบาทสมมติในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการเรียนภาษาต่างประเทศ นักเรียนทุกคนมักจะมีประสบการณ์หรือปัญหาต่างๆ เกี่ยวกับการเรียนภาษาต่างประเทศที่จะนำมาพูดถึงได้ เช่น เรื่องกรบ้าน เรื่องความกังวลเกี่ยวกับคะแนนสอบ การให้นักเรียนสนทนากันถึงปัญหาเหล่านี้เป็นภาษาต่างประเทศ โดยกำหนดหัวข้อเรื่องให้ชัดเจนแล้วให้นักเรียนสร้างบทสนทนาในหัวข้อนั้นเพื่อนำไปใช้แสดงบทบาทสมมติต่อไป เป็นวิธีหนึ่งที่จะใช้สภาพแวดล้อมในชั้นเรียนเปแแนบริบทสำหรับให้นักเรียนฝึกใช้ภาษาต่างประเทศได้เป็นอย่างดี

การใช้ห้องเรียนเป็นบริบททางสังคมสำหรับให้นักเรียนฝึกใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารนี้ แม้จะมีข้อดีอยู่มากในแง่ที่นักเรียนได้ภาษาในเรื่องที่ใกล้ตัว และในสถานการณ์ที่นักเรียนคุ้นเคยก็จำเป็นต้องใช้ภาษาในบริบทอื่นๆ ด้วยภาษาเพื่อการสื่อสารในสังคมภายนอกต่อไป กระทำได้โดยการใช้อุปกรณ์ประเภทบทบาทสมมติ (Role play) สถานการณ์จำลอง (Simulation) หรือกิจกรรมการละคร (Acting) ซึ่งนักเรียนอาจต้องสวมบทบาทเป็นบุคคลอ่าน หรือสมมติในสถานการณ์อื่นนอกห้องเรียนที่ใกล้เคียงกับชีวิตจริงที่สุดเท่าที่จะทำได้ภายในชั้นเรียน มีรายละเอียด ดังนี้

1. การแสดงบทบาทสมมติ (Role play) การแสดงบทบาทสมมติเป็นกิจกรรมการสอนภาษาอังกฤษ โดยใช้บทบาทสมมติที่เกิดขึ้นจากสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่งที่ใกล้เคียงกับความเป็นจริงมาเป็นเครื่องมือในการสอนโดยให้ผู้เรียนสวมบทบาทนั้น และแสดงพฤติกรรมไปตามความรู้สึกอารมณ์ และเจตคติของผู้แสดงที่มีต่อบทบาท การแสดงบทบาทสมมติเป็นกิจกรรมที่เอื้อให้ผู้เรียน ได้ใช้ทักษะทางภาษาเพราะการสร้างสถานการณ์สมมติและให้ผู้เรียนสวมบทบาทต่างๆ ในสถานการณ์ที่กำหนดไว้จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดจินตนาการและแรงบันดาลใจที่จะนำทักษะทางภาษาที่ได้เรียนรู้มาใช้เพื่อการสื่อสาร การแสดงบทบาทสมมติในการเรียนการสอนภาษาเน้นความสัมพันธ์ระหว่างผู้เกี่ยวข้องในสถานการณ์หนึ่งๆ และชี้ให้เห็นความสำคัญของการใช้คำที่ถูกต้องและเหมาะสม องค์ประกอบที่จำเป็นสำหรับการแสดงบทบาทสมมติ ได้แก่ 1) สถานการณ์ หมายถึง สภาพที่เป็นอยู่และหัวเรื่องสนทนา ผู้สอนจะต้องอธิบายสถานการณ์และงาน (Task) ที่ผู้เรียนจะต้องทำให้สำเร็จ งานที่ทำจะมีความยากง่ายตามระดับของผู้เรียน เช่น การรับโทรศัพท์หรือการตกลงในธุรกิจ เป็นต้น การอธิบายชี้แจงเกี่ยวกับสถานการณ์ยังสามารถให้ข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับวัฒนธรรมหรือธรรมเนียมปฏิบัติด้วย 2) บทบาท หมายถึง การมอบหมายบทบาทให้ผู้เรียนแสดงบทบาทที่กำหนดให้ ผู้เรียนจะต้องมีความเข้าใจในบุคลิกภาพ ประสบการณ์ สถานะทางสังคม ปัญหา และความต้องการของบทบาทที่ตนจะแสดง 3) จำนวนที่เป็นประโยชน์สำหรับการแสดงบทบาทสมมติ หมายถึง จำนวน วลี คำศัพท์เฉพาะ และรูปแบบของภาษา เช่น การถามลักษณะ WH questions ตลอดจนข้อมูลต่างๆ ทางด้านภาษาศาสตร์สังคม 4) ความรู้พื้นฐานในเนื้อหาของสถานการณ์ หมายถึง ความรู้ทั่วไปที่ผู้เรียนจำเป็นต้องมีเกี่ยวกับสถานการณ์ในการแสดง เช่น การแสดงบทบาทสมมติ ผู้สอนอาจจะให้ความรู้พื้นฐานแก่ผู้เรียนโดยเตรียมเอกสารให้อ่าน ให้อัดภาพยนตร์ หรือเชิญผู้ทรงคุณวุฒิมาบรรยาย เป็นต้น

ขั้นตอนในการนำแสดงบทบาทสมมติมาใช้ในการนำเข้าสู่การแสดงบทบาทสมมติ ผู้สอนจะต้องกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจและความกระตือรือร้นในการแสดงบทบาทสมมติโดยชี้แจงเหตุผลของการแสดงบทบาทสมมติและประโยชน์ที่จะได้รับ ผู้สอนอาจใช้วิธีการต่อไปนี้

1) เสนอสถานการณ์แก่ผู้เรียนโดยตรง 2) ใช้กิจกรรมเพื่อนำไปสู่สถานการณ์ ได้แก่ ให้ผู้เรียนดูภาพยนตร์ อ่านเอกสาร ตอบคำถามในแบบสอบถาม หรืออภิปรายกลุ่มย่อย 3) ใช้เกมหุ่นเครื่องเพื่อสร้างบรรยากาศผ่อนคลาย

การเตรียมตัวผู้เรียนในด้านความรู้ทางการใช้ภาษา การนำเสนอข้อเท็จจริงและลักษณะสังคม และวัฒนธรรมในสถานการณ์ เช่น การกำหนดคำศัพท์และรูปประโยคที่จำเป็นให้ผู้เรียนฝึกการใช้ภาษาในหัวข้อเกี่ยวกับสถานการณ์ โดยฝึกเป็นคู่หรือเป็นกลุ่ม 1) การเลือกผู้แสดงบทบาทสมมติ ผู้สอนอาจให้ผู้เรียนอาสาสมัครหรือผู้สอนเลือก โดยการสุ่มหรือเลือกเฉพาะเจาะจง 2) การเตรียมความพร้อมของผู้แสดงบทบาทสมมติที่จะต้องแสดง โดยอ่านเอกสารบรรยายบทบาท (Role CMDs) หรือผู้สอนพูดถึงบทบาทนั้นให้ฟัง 3) การจัดฉากแสดง ผู้สอนและผู้เรียนช่วยกันจัดฉากแบบสมมติขึ้นเพื่อให้การแสดงนั้นใกล้เคียงกับความเป็นจริง อาจเป็นการจัดฉากแบบง่าย ๆ ใช้เพียงโต๊ะ เก้าอี้ เป็นต้น 4) การแสดงบทบาทสมมติ ผู้แสดงบทบาทสมมติจะต้องแสดงบทบาทอย่างมีชีวิตชีวา ใช้เวลาสั้นและดำเนินไปจนกระทั่งพฤติกรรมที่ผู้แสดงเลือกปรากฏให้เห็นอย่างชัดเจน 5) การอภิปรายผลการแสดง ผู้แสดงบทบาทและผู้ชมแสดงความรู้สึกและความคิดเห็นเกี่ยวกับการแสดง มีการประเมินประสิทธิภาพในการสื่อสารของผู้แสดง ผู้สอนอาจอธิบายหรือแก้ไขถ้อยคำสำนวนของผู้แสดง 6) การดำเนินกิจกรรมติดตามผล ผู้สอนอาจมอบหมายกิจกรรมต่อไปให้ผู้เรียนปฏิบัติ เช่น อ่านเพิ่มเติม เขียนรายงานสรุปเป็นการแสดงหรือเขียนรายงานการประชุมที่มีขึ้นในการแสดงบทบาทสมมติ

2. สถานการณ์จำลอง (Simulation) สถานการณ์จำลองเป็นกิจกรรมการสอนภาษาอังกฤษโดยใช้สถานการณ์จำลองขึ้นให้เหมือนเข้าไปอยู่ในสถานการณ์จริงหรือใกล้เคียงกับความเป็นจริงมากที่สุดเป็นเครื่องมือในการสอน โดยให้ผู้เรียนเข้าไปอยู่ในสถานการณ์นั้นมีปฏิสัมพันธ์ต่างๆ ที่อยู่ในสถานการณ์นั้น และใช้ข้อมูลที่มีสภาพคล้ายกับข้อมูลในความเป็นจริงในสถานการณ์นั้น ในการตัดสินใจและแก้ปัญหาต่างๆ โดยที่การตัดสินใจนั้นจะส่งผลถึงผู้แสดงในลักษณะเดียวกับที่เกิดขึ้นในสถานการณ์จริง สถานการณ์จำลองเป็นกิจกรรมที่อยู่ในขั้นสูงกว่าการแสดงบทบาทสมมติ เหมาะสำหรับกลุ่มผู้เรียนที่มีทักษะในวิชาชีพเดียวกันและมีความสนใจคล้ายคลึงกัน เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ใช้ความรู้ในวิชาชีพของตนประกอบกับการฝึกทักษะทางภาษา ทำให้ผู้เรียนมีแรงจูงใจในการฝึกภาษา นอกจากนั้นการแสดงบทบาทสมมติในสถานการณ์จำลองทำให้ผู้เรียนได้มีโอกาสฝึกทักษะการเขียนด้วย เช่น มีการเขียนรายงานผลการประชุม

สำหรับลักษณะสำคัญของสถานการณ์จำลอง ลีโอ โจนส์ (Leo Jones, 1983 อ้างอิงใน ลดามาลย์ วงศ์พรหม, 2547, หน้า 33) ได้สรุปไว้ ดังนี้ 1) สถานการณ์จำลองเป็นกิจกรรม

การเรียนการสอนในห้องเรียนซึ่งจำลองเหตุการณ์จากชีวิตจริง ดังนี้ ห้องเรียนจึงกลายเป็น สถานการณ์จำลองของสถานที่ที่เกิดเหตุการณ์จริง และผู้ร่วมแสดงในสถานการณ์จำลองจึงเป็น ตัวแทนของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์จริงนั้น ข้อมูลที่จำเป็นสำหรับสถานการณ์จำลองจะเป็น ข้อมูลที่อยู่ในรูปของเอกสารการบันทึกและตำรา 2) การแสดงบทบาทในสถานการณ์จำลอง ผู้แสดงมิใช่เพียงแสดงบทบาทเท่านั้น แต่จะต้องมีการใช้ประสบการณ์ของตนเอง ในการตัดสินใจ และการแก้ไขปัญหา และมีการทำงานร่วมกับผู้อื่น 3) สถานการณ์จำลองมีลักษณะเหมือนชีวิตจริง คือ ไม่มีคำตอบที่ถูกต้องสำหรับปัญหาที่ผู้แสดงบทบาทต้องแก้สิ่งที่เกิดขึ้นในสถานการณ์จำลอง เป็นสิ่งที่ไม่อาจทำนายได้ ขึ้นอยู่กับการตัดสินใจของผู้แสดงแต่ละคน

จุดหมายของการใช้สถานการณ์จำลอง 1) เพื่อให้ผู้เรียนได้มีโอกาสใช้ทักษะทั้ง 4 ด้าน คือ ฟัง พูด อ่าน และเขียนในกิจกรรมที่มีความสลับซับซ้อนเหมือนสถานการณ์ในชีวิตจริง 2) เพื่อให้ผู้เรียนได้ใช้ภาษาอังกฤษที่เรียนมาในการสื่อความหมาย แม้ผู้เรียนจะยังไม่รอบรู้ในการ ใช้ภาษาอังกฤษ ผู้เรียนก็จำเป็นจะต้องใช้ความรู้ ความสามารถทั้งหมดที่มีอยู่เพื่อสื่อความหมาย กับผู้อื่นต่อไป 3) เพื่อให้ผู้เรียนได้มุ่งความสนใจไปที่การใช้ภาษา การแสดงบทบาทในสถานการณ์ จำลองจะทำให้ผู้เรียนให้ความสนใจกับการอภิปรายโต้แย้ง และแสดงความคิดเห็นซึ่งจะทำให้ ผู้เรียนมีทักษะในการใช้ภาษาดีขึ้น

ขั้นตอนในการนำเสนอสถานการณ์จำลองมาใช้ 1) ขั้นนำ ผู้สอนบอกจุดมุ่งหมายของ การใช้สถานการณ์จำลอง นำเสนอสถานการณ์จำลองเพื่อให้ข้อมูลฐานสำหรับการแสดง ชี้แจง สภาพปัญหาในสถานการณ์เพื่อให้ผู้เรียนเห็นภาพรวมของเหตุการณ์ อาจเตรียมเอกสารให้ผู้เรียน อ่านหรืออ่านข้อความให้นักเรียนฟัง การฝึกใช้คำศัพท์หรือโครงสร้างประโยคที่ผู้เรียนอาจต้องใช้ ในการแสดงโดยผู้สอนนำเสนอคำศัพท์หรือโครงสร้างที่จะเป็นประโยชน์ให้ผู้เรียนได้ฝึกทั้งกลุ่มหรือ ฝึกเป็นคู่ ผู้สอนมอบหมายบทบาทให้แก่ผู้เรียน อาจให้ผู้เรียนอาสาสมัครหรือผู้สอนเลือก เฉพาะเจาะจง ผู้เรียนศึกษาบทบาทของตนเอง 2) ขั้นปฏิบัติ ผู้เรียนปฏิบัติกิจกรรมตามบทบาท ในสถานการณ์จำลอง ซึ่งจะมีการเผชิญกับปัญหาและจะต้องตัดสินใจแก้ปัญหาและได้ผล ย้อนกลับมาจากการตัดสินใจด้วย 3) ขั้นอภิปรายผลการแสดง เป็นการอภิปรายถึงประสบการณ์ และข้อคิดที่ได้จากการแสดงในสถานการณ์จำลอง มีการประเมินประสิทธิภาพของผู้แสดงในการ สื่อความหมาย มิใช่ประสิทธิภาพในการแสดงและพิจารณาว่าจะปรับปรุงการสื่อความหมาย ให้ดีขึ้นอย่างไร หลังจากการแสดงบทบาทในสถานการณ์จำลองแล้ว ผู้เรียนได้มีโอกาสฝึกทักษะ การเขียนด้วย เช่น เขียนบันทึกการแสดง เขียนสรุปการแสดง หรือการอภิปรายผล เป็นต้น

3. การแสดงละคร (Acting) การแสดงละครเป็นกิจกรรมการสอนภาษาอังกฤษ โดยใช้ละครเป็นสื่อช่วยให้เกิดการเรียนรู้ ละครเป็นเรื่องที่ได้ถูกกำหนดขึ้น เรียบร้อยแล้วตั้งแต่ต้นจนจบ ผู้แสดงจะต้องสวมบทบาทตามที่กำหนดไว้

การใช้กิจกรรมการแสดงละครในการสอนภาษาอังกฤษ มิได้มีจุดเน้นที่การแสดงเท่านั้น แต่มีการใช้ประโยชน์จากบทละคร (Script) ในทุกขั้นตอนของการดำเนินกิจกรรมเป็นสำคัญ กิจกรรมการแสดงจึงสามารถใช้เพื่อฝึกฝนความเข้าใจการอ่าน ความเข้าใจการฟัง การเรียนรู้ คำศัพท์และรูปประโยค ความคล่องแคล่วในการพูด ตลอดจนสร้างเสริมความตระหนักในตนเอง ความมั่นใจในตนเองและความร่วมมือระหว่างผู้เรียน การเลือกบทละครจึงเป็นสิ่งที่สำคัญมาก การเลือกบทละครควรมีหลักเกณฑ์ ดังนี้

3.1 ภาษาที่ใช้ในบทละครเหมาะกับระดับของผู้เรียนและเกี่ยวข้องกับความต้องการของผู้เรียน

3.2 เรื่องของบทละคร (Theme) เป็นเรื่องที่น่าสนใจ กระตุ้นความคิด และความสนใจของผู้เรียน

3.3 จำนวนบทบาทที่จะต้องแสดงเหมาะสมกับจำนวนของผู้เรียนในกลุ่ม หากบทละครนั้นมีบทบาทเด่นเพียงคนเดียว จะทำให้ผู้เรียนหรือผู้แสดงคนอื่นๆ เกิดความเบื่อหน่ายได้

3.4 ความยาวของบทละครเหมาะสมกับจุดมุ่งหมายของการใช้บทละคร หากต้องการเน้นการอ่านบทละครมากกว่าการแสดงก็อาจเลือกบทละครที่ยาวได้

4. ความสามารถในการแสดงที่จำเป็นสำหรับบทละคร ผู้สอนจะต้องคำนึงถึงความสามารถในการแสดงของผู้เรียน หากผู้เรียนยังไม่มีประสบการณ์ในการแสดงละครก็ควรเลือกบทละครที่แสดงง่ายๆ ไม่ต้องมีการแสดงอารมณ์หรือท่าทางประกอบมากนัก

ขั้นตอนในการดำเนินกิจกรรมการแสดงละคร มีดังนี้

4.1 ผู้สอนนำเสนอบทละครที่เลือกไว้ให้ผู้เรียนโดยการให้ผู้เรียนอ่านออกเสียงบทละครหรือให้ฟังเทปบทละครนั้น หรืออาจให้ผู้เรียนอ่านในใจก่อน

4.2 ผู้สอนและผู้เรียนช่วยกันทำความเข้าใจและตีความบทละคร

4.3 ผู้สอนให้ผู้เรียนฝึกการออกเสียง โดยอาจให้ผู้เรียนออกเสียงตามเทปหรือตามผู้สอน และเน้นการฝึกคำที่ยากโดยให้ออกเสียงซ้ำๆ หลังจากนั้นให้ผู้เรียนฝึกกันเป็นคู่ๆ และแลกเปลี่ยนบทบาทกัน

4.4 ให้ผู้เรียนอ่านออกเสียงบทละครทั้งหมดอีกครั้ง โดยอ่านบทละครตั้งแต่ต้นจนจบ โดยมอบหมายบทของตัวละครให้ผู้เรียนแต่ละคนอ่านและหมุนเวียนจนผู้เรียนทุกคนได้มีโอกาสอ่านบทละคร

4.5 ผู้เรียนฝึกหัดท่าทางประกอบการอ่านบทละคร โดยผู้สอนชี้แนะหรือถามผู้เรียนว่าควรมีท่าทางประกอบตอนใดหรือไม่

4.6 ผู้เรียนซ้อมการแสดงเต็มรูป โดยผู้สอนทำหน้าที่เป็นผู้กำกับการแสดง ให้คำติชม เพื่อให้ผู้เรียนปรับปรุงการแสดงให้ดีขึ้น หรืออาจให้ผู้เรียนคนใดคนหนึ่งทำหน้าที่กำกับก็ได้

4.7 ผู้เรียนแสดงละครที่ได้ฝึกซ้อมมา โดยมีการจัดฉากประกอบด้วย

4.8 หลังการแสดงละครแล้ว ควรมีการประเมินผล เพื่อที่กำลังใจในส่วนที่ประสบความสำเร็จ

4.9 การแสดงละครเป็นกิจกรรมที่มีคุณค่าต่อการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ ดังนี้

1) ผู้เรียนได้มีโอกาสฝึกภาษาพูดที่เป็นธรรมชาติ ซึ่งสามารถสร้างแรงจูงใจให้ผู้เรียนได้มากกว่าบทสนทนาที่ปรากฏในตำราเรียน

2) ผู้เรียนมีความรู้สึกมั่นใจในการใช้ภาษา การพูดตามบทไม่เป็นสิ่งที่น่ากลัว และไม่ต้องการความสามารถพิเศษมากนัก

3) ผู้เรียนได้มีโอกาสฝึกความเคลื่อนไหว การใช้มือ และการแสดงความรู้สึกบนใบหน้า ควบคู่ไปกับการใช้ภาษาพูด ซึ่งเป็นสิ่งที่ผู้เรียนต้องรู้และเข้าใจ เช่นเดียวกับการสื่อความหมายโดยใช้คำพูด และเป็นการเสริมความหมายของประโยคด้วย

4) การแสดงละครทำให้ผู้เรียนเกิดความมั่นใจในตนเอง มีระเบียบวินัยและเกิดความพึงพอใจ เมื่อการแสดงสิ้นสุดลง มีการทำงานร่วมกันเป็นคู่หรือเป็นกลุ่ม การฝึกภาษาจึงเป็นทั้งจุดมุ่งหมายและวิธีการในขณะเดียวกัน

4.10 การแสดงสด (Improvisation) การแสดงสด หมายถึง การตอบสนองทันทีทันใดต่อสถานการณ์ที่มีได้คาดคิดมาก่อน การแสดงสดจึงเป็นกิจกรรมที่ต้องใช้ภาษาโดยตรง และเป็นการใช้ภาษาโดยมิได้คาดคิดหรือเตรียมตัว ซึ่งเป็นสถานการณ์ที่คล้ายคลึงกับชีวิตจริง ดังตัวอย่างการจัดกิจกรรมการแสดงสด ดังนี้

1) จุดประสงค์ : ฝึกฝนความคล่องแคล่วในการพูด

2) วิธีดำเนินการ

3) ผู้สอนแนะนำสถานการณ์ คือ พ่อและแม่กำลังทานอาหารเช้า และกำลังพูดถึงลูกคนหนึ่งซึ่งไม่กลับบ้านเมื่อคืนที่ผ่านมา

- 4) ผู้สอนขอให้ผู้เรียนอาสาสมัครแสดงเป็นพ่อและแม่ซึ่งกำลังพูดถึงลูกที่หายไป
 - 5) หลังจากนั้นผู้สอนหยุดการสนทนาและให้ผู้เรียนอีกคนหนึ่งเป็นพี่ชายของคน
ที่หายไปซึ่งเพิ่งตื่นนอนขึ้นมา พี่ชายเข้าร่วมสนทนากับพ่อแม่
 - 6) หลังจากสนทนาสักครู่ ผู้สอนนำผู้เรียนอีกคนหนึ่งเข้าร่วมวงสนทนา โดยให้
แสดงเป็นลูกคนที่หายไป
 - 7) เมื่อสถานการณ์คลี่คลายไปในทางใดทางหนึ่งผู้สอนอาจนำตัวละครมา
เพิ่มเติมได้
 - 8) หลังจากนั้นผู้เรียนทั้งชั้นร่วมกันอภิปรายแสดงความคิดเห็นในสิ่งที่เกิดขึ้น
- จอห์น คูอิล์ (John Douill, 1987 อ้างอิงใน ลดาบาลย์ วงศ์พรหม, 2547, หน้า 36)
- การแสดงสดนั้นจะเห็นว่า ไม่มีผู้ใดรู้ว่าอะไรจะเกิดต่อไปแม้แต่ผู้สอนเอง สถานการณ์หรือ
ความขัดแย้งก็ยังเป็นสิ่งที่ผู้เรียนคุ้นเคย นอกจากนั้นการอภิปรายหลังการแสดงทำให้ผู้เรียนได้มี
โอกาสแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้ภาษาว่าจะปรับปรุงให้ดีขึ้นอย่างไร

การสอนภาษาอังกฤษตามแนวการสอนที่เน้นเนื้อหาวิชา

ความเป็นมาของการสอนภาษาที่เน้นเนื้อหาวิชา

สืบเนื่องมาจากทฤษฎีการรับรู้ภาษาที่สอง ที่ว่าการสอนภาษาที่สองจะประสบความสำเร็จได้เมื่อมีการจัดกระบวนการเรียนการสอนคล้ายๆ กับการสอนภาษาที่หนึ่ง ทั้งนี้ควรเชื่อว่าการรับรู้ภาษาที่สองมีความคล้ายคลึงกับการรับรู้ภาษาที่หนึ่ง (ตามแนวการสอนแบบธรรมชาติ - NA) นอกจากนั้นยังเชื่อว่า การภาษาควรเน้นความหมายมากกว่ารูปแบบ เมื่อผู้เรียนมีโอกาสในการเรียนรู้ภาษาอย่างมีความหมายจะทำให้บรรยากาศการเรียนรู้เป็นอิสระ ผู้เรียนไม่มีความวิตกกังวล แสดงให้เห็นว่าการเรียนภาษาที่สองควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเรียนอย่างมีความหมาย เช่น การเข้าใจภาษาจะถูกนำไปใช้ในการเรียนวิชาอื่นๆ ทำให้ผู้เรียนเข้าถึงวิชาอื่นๆ ในรูปของภาษาที่สองแทนที่จะเป็นภาษาที่หนึ่ง ทำให้การเรียนรู้อีกภาษาที่มีความหมายเพิ่มขึ้น

การเรียนการสอนที่เน้นเนื้อหาวิชาเกิดจากความเชื่อที่ว่า มนุษย์มีความสามารถในการเรียนภาษาที่สองได้ดี เมื่อการเรียนนั้น มีความหมายและใช้ประโยชน์ได้ ด้วยเหตุนี้ในกลุ่มของคนยุโรปชั้นสูงในสมัยก่อน จึงนิยมส่งบุตรหลานไปเรียนหรืออาศัยอยู่ในประเทศเจ้าของภาษา เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนภาษาในสถานการณ์จริง หรือถ้าไม่เดินทางไปเรียนก็จะจ้างเจ้าของภาษามาสอนในประเทศของตน แต่อย่างไรก็ตาม บางครั้งการสอนภาษาต่างประเทศในโรงเรียนยังคงเป็นการสอนหลักการทางภาษาหรือความรู้ทางภาษาและวรรณคดี แม้ว่าการสอนภาษาที่สองเพื่อการสื่อสารจะมีอิทธิพลมากขึ้น และเป็นที่ยอมรับกันว่า การสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร สนับสนุนการเรียนภาษา

เพื่อให้ผู้เรียนได้ใช้ประโยชน์ โดยเฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้องกับการใช้ภาษาที่สองเพื่อการศึกษา ค้นคว้า การเรียนในระดับสูงขึ้นไปนั่นเอง

การสอนภาษาที่เน้นเนื้อหาวิชานี้ เริ่มขึ้นประมาณ ค.ศ. 1960 – 1980 แนวคิดนี้เกิดจาก สมมติฐานที่ว่า การสอนภาษาอย่างมีประสิทธิภาพต้องบูรณาการกับเนื้อหาวิชาเป็นการใช้ภาษา เป็นเครื่องมือในการเรียนเนื้อหาวิชา และในขณะเดียวกันก็ให้ความสำคัญกับการพัฒนา ความสามารถทางภาษาไปในตัวด้วย ดังนั้น การเรียนเนื้อหาวิชาและการพัฒนาทักษะทางภาษา จึงมีความสำคัญเท่ากัน แนวการสอนนี้ได้รับการเผยแพร่และพัฒนาขึ้นเรื่อยๆ จากครูและนักวิจัย ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนที่เน้นเนื้อหาวิชาและภาษาต่างประเทศ โดยเฉพาะการเรียน ภาษาที่สองเรียกว่า “Immersion Program” จะเห็นได้จากปี 1975 รัฐบาลอังกฤษได้กำหนดให้มีการสอนภาษาโดยเน้นเนื้อหาวิชาลงในหลักสูตร โดยเริ่มแรกใช้กับการสอนภาษาที่ 1 คือ ภาษาอังกฤษที่เป็นการพัฒนาทักษะภาษาทั้ง 4 ด้าน ในขณะเดียวกันก็รวมเอาวิชาต่างๆ เข้ามาจัด กระบวนการเรียนการสอนไปพร้อมๆ กัน ทำให้เกิดการพัฒนาทางด้านการอบรมครูผู้สอนและการ พัฒนาสื่ออุปกรณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้น สำนักพิมพ์ต่างๆ เริ่มผลิตตำราที่เกี่ยวกับแนวการสอนภาษา ที่เน้นเนื้อหาวิชา โดยเฉพาะในระดับมัธยมศึกษาและระดับหลังมัธยมศึกษา และแนวทางการจัด หลักสูตรแบบเน้นเนื้อหาวิชานี้แพร่หลายในแถบอเมริกาเหนือในเวลาต่อมา จะเห็นได้ว่าจุดเริ่มแรก ของการใช้หลักสูตรนี้ใช้กับการเรียนการสอนภาษาที่ 1 ในประเทศอังกฤษและทวีปอเมริกาเหนือ ต่อมาจึงนำมาใช้กับการสอนภาษาที่สอง โดยการจัดการเรียนการสอนในลักษณะที่แตกต่างกัน ดังนี้

1. ภาษาเพื่อจุดมุ่งหมายเฉพาะ (Language For Specific Purpose – LPS)

การเรียนภาษาเพื่อจุดมุ่งหมายเฉพาะดูเหมือนว่า จะเป็นที่ยึดกันกันอย่างแพร่หลายกว่า รูปแบบอื่น การเรียนการสอนเพื่อจุดมุ่งหมายเฉพาะนี้เป็นการเตรียมผู้เรียนเพื่อสนองความต้องการ ทางสังคม เศรษฐกิจ ได้รับการพัฒนาครั้งแรกในประเทศอังกฤษ ในระดับมหาวิทยาลัยเพื่อพัฒนา วิชาชีพแต่ละสาขา ลักษณะของหลักสูตรและการเรียนการสอน เน้นการใช้ภาษาที่สองเป็นสื่อในการ เรียนวิชาชีพใดวิชาชีพหนึ่ง

2. การใช้ภาษาเรียนวิชาทั่วไปที่เรียกว่า “Immersion Education”

ลักษณะการจัดการเรียนการสอนเช่นนี้ พบในการสอนภาษาที่สองและ ภาษาต่างประเทศ ในประเทศสหรัฐอเมริกา และแคนาดา เช่น โปรแกรม “FRENCH IMMERSION PROJECT” เริ่มในปี 1965 ที่เซนต์ แลมเบิร์ต (ST. Lambert) และควิเบก (Quebec) โดยใช้ภาษา ฝรั่งเศสสอนเนื้อหาวิชาต่างๆ ให้แก่นักเรียนอนุบาลที่พูดภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่ 1 สอนโดยครู

ที่พูดภาษาฝรั่งเศสใช้เวลาครึ่งวันตลอดหลักสูตร จากความสำเร็จของโปรแกรมนี้ ทำให้เกิดการขยายอย่างกว้างขวาง สองทศวรรษต่อมา มีเด็กมากกว่า 240,000 คน ที่เข้าร่วมโครงการ โดยจัดอย่างทั่วถึงทุกจังหวัดให้กับกลุ่มผู้เรียนภาษาที่สองที่หลากหลาย เช่น ภาษาฝรั่งเศส ฮิบโบ และ ยูเครเนียน เป็นต้น

ส่วนในประเทศสหรัฐอเมริกา โปรแกรมนี้ถูกจัดครั้งแรกในปี 1971 ที่เมืองคัลเวอร์ รัฐแคลิฟอร์เนีย เรียกว่า “Spanish Immersion Program” หลังจากนั้นโปรแกรมนี้ก็เป็นที่แพร่หลายนำไปใช้ทั้งการสอนภาษาที่สองและสอนภาษาต่างประเทศ เช่น โปรแกรมการสอนภาษาต่างประเทศในโรงเรียนประถม (Foreign Language in the Elementary School – FELS) โครงการนี้ประสบความสำเร็จในระดับหนึ่งในการนำภาษาที่สองหรือภาษาต่างประเทศมาเป็นเครื่องมือในการเรียนเนื้อหาวิชาต่างๆ ทำให้นักเรียนได้รับการพัฒนาในด้านเนื้อหาวิชาต่างๆ ไปพร้อมกับการพัฒนาทักษะทางภาษาทั้ง 4 ด้าน

ความหมายของการสอนภาษาที่เน้นเนื้อหาวิชา

การเรียนการสอนที่เน้นเนื้อหาวิชา คือ การบูรณาการเนื้อหาวิชาใดวิชาหนึ่งกับการสอนทักษะภาษาที่สองหรือภาษาเป้าหมาย เพื่อให้ผู้เรียนสามารถถ่ายโอนทักษะทางภาษาที่สองสู่เนื้อหาวิชาต่างๆ ได้ ลักษณะเด่นของการสอนแนวนี้คือ การสอนโดยไม่แยกเนื้อหาวิชา ออกจากทักษะทางภาษา กิจกรรมการเรียนการสอนเน้นการพัฒนาทักษะทางภาษาทั้ง 4 ด้าน คือ ฟัง พูด อ่าน เขียน โดยผ่านสื่ออุปกรณ์ที่เป็นของจริง (Authentic Materials)

รูปแบบการสอนที่เน้นเนื้อหาวิชา ตามแนวคิดของ Brinton และ Snow มี 3 รูปแบบ ดังนี้

1. การสอนภาษาที่เน้นแก่นสาระ (Theme – Based Language Instruction Model)

การจัดการเรียนการสอนภาษาที่เน้นเนื้อหาแบบเน้นแก่นสาระ หมายถึง การสอนภาษาที่นำเนื้อหาวิชาต่างๆ มาบูรณาการกับจุดหมายของภาษา กล่าวคือ ผู้เรียนใช้ภาษาเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้และพัฒนาการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารไปด้วย การคัดเลือกหัวข้อเรื่อง (Topic) ที่นำมาให้ผู้เรียนได้เรียนจึงเป็นสิ่งสำคัญ การเรียนการสอนภาษาที่เน้นเนื้อหาวิชาเป็นการจัดกิจกรรมที่ใช้เนื้อหาเพื่อนำไปสู่การเรียนรู้ภาษาโดยกิจกรรมที่หลากหลายทั้งกิจกรรมเดี่ยวหรือกิจกรรมกลุ่ม เช่น อภิปรายประเด็นสำคัญ หาแนวทางแก้ไขปัญหา วิเคราะห์ ประเมินหรือศึกษาแนวความคิด สรุป ตีความข้อมูล เสนอรายงาน หรือโต้เถียง ผู้เรียนมีโอกาสได้ศึกษาข้อมูลใหม่ๆ ไปพร้อมกับการใช้ภาษาให้ถูกต้องในสถานการณ์ที่สมจริงมากที่สุด ผู้เรียนจะได้รับประโยชน์ที่สำคัญที่สุด คือ ได้เรียนรู้การใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารไปพร้อมๆ กับทักษะการเรียนที่จะสามารถนำไปใช้ในการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมและมีความพร้อมที่จะศึกษาต่อในระดับสูง นอกจากนี้สิ่งสำคัญที่สุดคือ การสอนแนวนี้ช่วยพัฒนาผู้เรียนให้คิดเป็น วิพากษ์วิจารณ์เป็น และพร้อมที่จะใช้ภาษาเป็น

เครื่องมือศึกษาด้วยตนเองในการแสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่องเพื่อเป็นบันไดสู่ความสำเร็จในอนาคต เนื้อหาที่คัดเลือกมาจะต้องเอื้อต่อการสอนทั้ง 4 ทักษะ คือ ฟัง พูด อ่าน และเขียน

2. การสอนแบบแยกกลุ่ม (Sheltered Content Instruction Model)

รูปแบบที่ 2 นี้ เป็นการสอนเนื้อหาวิชา โดยใช้ภาษาที่สองเช่นเดียวกับรูปแบบที่ 1 แต่แยกกลุ่มผู้เรียนตามสาขาวิชาที่เรียน ลักษณะเด่นของรูปแบบนี้ คือ การแยกผู้เรียนที่เรียนภาษาที่สองออกจากผู้เรียนที่เป็นเจ้าของภาษา การแยกผู้เรียนออกเป็นกลุ่มต่างหากทำให้ผู้เรียนปรับความสามารถทางภาษาได้เร็วขึ้น เพราะผู้เรียนอยู่ในระดับความสามารถทางภาษาใกล้เคียงกัน ไม่เกิดความวิตกกังวลมากอันจะส่งผลให้เกิดการพัฒนาทางภาษาได้เร็วขึ้น รูปแบบการสอนแบบแยกกลุ่มหรือเรียกว่า “Shelter” ต่างจากรูปแบบแรกในส่วนของการจัดกิจกรรมการสอนตามรูปแบบนี้นิยมใช้กับผู้เรียนในระดับมหาวิทยาลัยและระดับมัธยมศึกษา ซึ่งการจัดกิจกรรมจะเน้นให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาวิชาในรูปของการฟังบรรยายจากผู้สอนที่เป็นเจ้าของภาษา ดังนั้น ลักษณะกิจกรรมจึงเน้นทักษะการฟัง มากกว่าการพูดและเขียน ตัวอย่างเช่น โปรแกรมการสอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศในวิชาปรัชญา วิทยาศาสตร์ กลุ่มปรมาจารย์ที่ศึกษาอยู่ที่ศูนย์ภาษาในกรุงปักกิ่ง ประเทศจีน จุดประสงค์เพื่อเชื่อมความรู้ทางวิชาชีพระหว่างจีนกับโลกตะวันตกอีกทั้งเป็นการพัฒนาภาษาอังกฤษของกลุ่มปรมาจารย์เหล่านี้อีกด้วย

3. การสอนภาษาแบบเสริมซึ่งกันและกัน (Adjunct Language Instruction Model)

การสอนภาษาที่เน้นเนื้อหาตามรูปแบบเสริมซึ่งกันและกันนี้ ผู้เรียนลงทะเบียนเรียนสาขาวิชาที่สัมพันธ์กันคือ วิชาที่เกี่ยวกับเนื้อหาและวิชาที่เกี่ยวกับภาษา ทั้งสองวิชานี้จะใช้เนื้อหาเดียวกัน ผู้เรียนร่วมกันทั้งเจ้าของภาษาและผู้เรียนที่ใช้ภาษาที่สอง รูปแบบการสอนนี้ช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาเทคนิคในการถ่ายโอนทักษะด้านภาษาไปสู่เนื้อหาวิชา

การสอนทั้ง 3 รูปแบบ มีส่วนที่คล้ายกันคือ การเน้นเนื้อหาวิชา นอกจากนั้นการสอนทั้ง 3 รูปแบบเน้นการใช้สื่อวัสดุอุปกรณ์กิจกรรมที่เป็นสภาพจริง (Authentic Tasks and Material) หมายถึง สื่อที่ไม่ได้ผลิตขึ้นมาสอนภาษาโดยตรง แต่ครูสามารถนำมาดัดแปลงใช้กับการสอนภาษาได้ เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาวิชาและพัฒนาทักษะภาษาที่สอง ได้แก่ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร วีดีโอ การเลือกเนื้อหาขึ้นอยู่กับความสนใจและความต้องการของผู้เรียนเป็นหลัก ส่วนข้อแตกต่างระหว่างการสอน 3 รูปแบบนั้น ส่วนมากเป็นเรื่องของจุดมุ่งหมายในการสอนแต่ละวิชา ว่าเน้นหนักภาษาหรือเนื้อหาวิชา รูปแบบการสอน ความรับผิดชอบของครูผู้สอน ลักษณะของผู้เรียนและการประเมินผลเกี่ยวกับความแตกต่าง ในข้อแรกคือ จุดมุ่งหมายของเนื้อหาวิชาและการเรียนของผู้เรียนนั้น รูปแบบการสอนแบบเน้นแก่นสวาระ มีจุดมุ่งหมายขั้นพื้นฐาน เพื่อช่วยให้ผู้เรียนพัฒนา

ความสามารถในการใช้ภาษาที่สอง รูปแบบการสอนแบบแยกกลุ่ม มีจุดมุ่งหมายขั้นพื้นฐานเพื่อช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาวิชา ส่วนการสอนตามรูปแบบเสริมซึ่งกันและกัน มีจุดมุ่งหมายขั้นพื้นฐานสองอย่างที่มีความสำคัญเท่ากันคือ เพื่อพัฒนาทักษะภาษา ในขณะที่เดียวกันก็พัฒนาทักษะทางวิชาการด้วย

ในส่วนรูปแบบของการสอนทั้ง 3 รูปแบบ มีความแตกต่างกัน ในเรื่องของความเข้มข้นของเนื้อหาวิชา รูปแบบการสอนแบบเน้นแก่นสาระ ไม่เน้นเนื้อหาวิชามากนัก รูปแบบการสอนแบบแยกกลุ่ม เน้นเนื้อหาวิชาเข้มข้นมากขึ้นกว่ารูปแบบแรก รูปแบบการสอนเสริมซึ่งกันและกัน เน้นทั้งทักษะภาษาและเนื้อหาวิชา ลักษณะการจัดรูปแบบการสอนทั้งสามรูปแบบ เป็นสิ่งที่ชี้ให้เห็นถึงหน้าที่และความรับผิดชอบของครู ครูที่รับผิดชอบรูปแบบการสอนแบบเน้นแก่นสาระ คือ ครูที่สอนภาษา เพราะน้ำหนักจะอยู่ที่ทักษะภาษา รูปแบบที่สองผู้สอนคือ ครูที่สอนเนื้อหาวิชาใดวิชาหนึ่ง ส่วนรูปแบบการสอนเสริมซึ่งกันและกัน ผู้สอนแบ่งเป็นสองทีม คือ ทีมอาจารย์ที่สอนภาษาและทีมอาจารย์ที่สอนเนื้อหาวิชา

ความแตกต่างในด้านของผู้เรียนและการประเมินผลการเรียน รูปแบบการสอนภาษาที่เน้นเนื้อหาวิชาและรูปแบบการสอนแบบแยกกลุ่ม ผู้เรียนคือ นักเรียนที่เรียนภาษานั้นๆ เป็นภาษาที่สอง แตกต่างกันตรงรูปแบบการสอนแบบแยกกลุ่ม ผู้เรียนถูกประเมินโดยใช้กฎเกณฑ์เนื้อหาวิชาเป็นหลัก ผู้เรียนตามรูปแบบการสอนภาษาที่เน้นเนื้อหาวิชา ถูกประเมินโดยใช้กฎเกณฑ์การพัฒนาทักษะทางภาษา ส่วนรูปแบบการสอนเสริมซึ่งกันและกัน ผู้เรียนที่เรียนภาษาที่สองเรียนร่วมกับผู้เรียนที่เป็นเจ้าของภาษาทั้งวิชาทักษะภาษาและวิชาเฉพาะที่ผู้เรียนเลือกเรียน

บริบทัน (รูปทอง กว่างสวาสดี, ม.ป.ป, หน้า 95 อ้างอิงใน Brinton, 1989, pp. 14-25) ได้เปรียบเทียบความแตกต่างของการสอนภาษาที่เน้นเนื้อหาวิชาทั้ง 3 รูปแบบได้ ดังตาราง 9

ตาราง 9 แสดงการเปรียบเทียบการสอนภาษาที่เน้นเนื้อหาวิชาทั้ง 3 รูปแบบ

รูปแบบการสอน	การสอนภาษาที่เน้นแก่นสาระ	การสอนแบบแยกกลุ่ม	การสอนภาษาเสริมซึ่งกันและกัน
จุดมุ่งหมายพื้นฐาน	ช่วยผู้เรียนพัฒนาทักษะภาษาที่สองโดยกำหนดหัวเรื่องที่จะเรียน	ช่วยพัฒนาความรู้ด้านเนื้อหาวิชาต่างๆ	- ช่วยผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาวิชา - ใช้ภาษาที่สองพัฒนาไปสู่เนื้อหาวิชา

ตาราง 9 (ต่อ)

รูปแบบการสอน	การสอนภาษา ที่เน้นแก่นสาระ	การสอนแบบ แยกกลุ่ม	การสอนภาษา เสริมซึ่งกันและกัน
รูปแบบการสอน ที่ครูรับผิดชอบ	เน้นภาษา สอนโดยครูที่สอน ภาษา การสอนภาษา ที่เน้นแก่นสาระ	เน้นเนื้อหา สอนโดยครูประจำ วิชานั้น การสอน แบบแยกกลุ่ม	เชื่อมโยงสองวิชา คือ เน้นภาษากับ เนื้อหาเท่าๆ กัน สอนโดยครูสอนภาษา และครูเฉพาะสาขา การสอนภาษา เสริมซึ่งกันและกัน
ผู้เรียน	ผู้เรียนที่ไม่ใช่ เจ้าของภาษา	ผู้เรียนที่ไม่ใช่ เจ้าของภาษา	ผู้เรียนที่เป็นเจ้าของ ภาษาและที่ไม่ใช่ เจ้าของภาษา
การประเมิน	ทักษะทางภาษา	เนื้อหาวิชา	เนื้อหาวิชาในชั้นเรียน วิชาต่างๆ ทักษะใน ชั้นเรียนภาษา

จากตาราง 9 แสดงให้เห็นว่า แต่ละรูปแบบมีความแตกต่างกัน ครูจึงควรเลือกใช้ให้เหมาะสมกับความสามารถทางภาษาของผู้เรียน นอกจากนั้น การใช้สื่ออุปกรณ์ การพัฒนาผู้เรียน กิจกรรมการเรียนการสอน หลักสูตรก็แตกต่างกันด้วย รูปแบบการสอนภาษาที่เน้นเนื้อหาวิชาเหมาะที่สุดสำหรับสถานศึกษาที่ไม่เปิดสาขาวิชาอื่นๆ เช่น สถาบันภาษาและโรงเรียนสอนภาษาสำหรับผู้ใหญ่ รูปแบบนี้เหมาะสำหรับทุกระดับของความสามารถทางภาษา ส่วนรูปแบบที่ 2 และรูปแบบที่ 3 ทั้งสองรูปแบบ ไม่เหมาะกับผู้เรียนระดับความสามารถทางภาษาที่ต่ำเกินไป เช่น ผู้เริ่มเรียนภาษาที่สอง เพราะ การเรียนเนื้อหาวิชา โดยใช้ภาษาที่สอง ยากเกินไปสำหรับผู้เริ่มเรียน รูปแบบที่ 2 เหมาะสมกับผู้เรียนที่มีความสามารถทางภาษาสูงขึ้นมาอีกระดับหนึ่ง และรูปแบบที่ 3 เหมาะสมกับผู้เรียนในระดับความสามารถทางภาษาขั้นสูงที่สุด เมื่อเปรียบเทียบกันทั้งสามรูปแบบ

ในด้านการจัดการเรียนการสอนก็มีความแตกต่างกัน รูปแบบที่ 1 ออกแบบการสอนโดยการกำหนดหัวข้อเรื่อง จัดกิจกรรมพัฒนาทักษะฟัง พูด อ่าน เขียน ตามหัวข้อที่กำหนดไว้ เนื้อหา

และกิจกรรมดังกล่าว ครูสามารถเลือกได้จากตำราเรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สอง และจัดหาสื่อที่ใช้ในชีวิตประจำวัน (Authentic Material) เช่น หนังสือพิมพ์ นิตยสาร รายการวิทยุ โทรทัศน์ โดยนำสื่อเหล่านี้มาปรับใช้กับการเรียนการสอนภาษา ส่วนรูปแบบที่ 2 และ 3 นั้น ครูจะกำหนดเนื้อหาที่เป็นวิชาการ เน้นการอ่าน การฟังบรรยายจากผู้สอน และการจด บันทึก วัสดุอุปกรณ์ สื่อ และตำรา สำหรับรูปแบบที่ 2 ส่วนมากเป็นตำราวิชาการ ครูผู้สอนจะใช้สื่ออุปกรณ์ ตลอดจนใช้ Graphic Organizer ตารางไดอะแกรมต่างๆ เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจภาษาและเนื้อหาวิชา รูปแบบที่ 3 ใช้ทั้งตำราเฉพาะวิชาและตำราเรียนภาษาที่สอง สิ่งที่ต้องคำนึงถึงคือ การสอนภาษาที่เน้นเนื้อหาวิชามีความจำเป็น ต้องการครูที่มีความรู้ความสามารถและเข้าใจกระบวนการสอนแบบนี้ ดังนั้น ครูผู้สอนและผู้บริหารควรได้รับการฝึกอบรมเพื่อให้คุ้นเคยกับหลักสูตร สามารถออกแบบหลักสูตรกิจกรรมการเรียนการสอนได้เป็นอย่างดี

4. ข้อควรพิจารณาในการจัดการเรียนการสอนภาษาที่เน้นเนื้อหาวิชา

4.1.1 ข้อควรพิจารณาในด้านการบริหารและการจัดการในส่วนของการบริหารและการจัดการนั้นเกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงในเรื่องหลักสูตรการเรียนการสอน จากเดิมไปสู่การใช้วิธีการสอนแบบเน้นเนื้อหาวิชา ฝ่ายบริหารจำเป็นต้องสร้างแรงจูงใจให้ครูและนักเรียนเห็นความสำคัญและพร้อมที่จะเปลี่ยนแปลงคำถามที่ฝ่ายบริหารจัดการควรถาม ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงนี้ ใครเป็นผู้ริเริ่ม เริ่มจากบนลงล่างหรือเริ่มจากกลุ่มผู้สอน ชุมชน ผู้ปกครอง หรือนักเรียน จุดมุ่งหมายหลักสำหรับการเปลี่ยนแปลงนี้คืออะไร เพื่อการสอบ TOFEL หรือเพื่อแสวงหาทางเลือกในการสอบภาษาต่างประเทศ ใครจะรับผิดชอบในการวางแผนการปฏิบัติการและการประเมินผล งบประมาณได้มาจากไหน เพียงพอหรือไม่ ต้องการผู้ร่วมงาน (อัตรากำลัง) เพิ่มหรือไม่ แลในส่วน of สถาน ที่ เครื่องอำนวยความสะดวก คอมพิวเตอร์นั้นมีความพร้อมหรือไม่ ซึ่งคำตอบต่อคำถามเหล่านี้สำคัญมากในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาที่เน้นเนื้อหาวิชาเพราะค่อนข้างที่จะอาศัยความร่วมมือและงบประมาณพอสมควร

4.1.2 การออกแบบโปรแกรมขั้นแรกในการออกแบบโปรแกรมคือ ขึ้นวางแผนผู้วางแผนควรพิจารณาในเรื่องต่างๆ ซึ่งได้แก่ ระดับความเปลี่ยนแปลง ผู้วางแผนควรคาดหวังไว้แค่ไหนและกลุ่มเป้าหมายมีจำนวนมากน้อยเพียงใด เงื่อนไขต่างๆ สำหรับรูปแบบที่เลือกใช้เป็นอย่างไร เช่น ถ้าเลือกใช้รูปแบบที่ 3 ในสถาบันนั้นเปิดสอนวิชาอะไรบ้าง ผู้เรียนมีทั้งเจ้าของภาษาและนักเรียนที่ใช้ภาษาที่สอง ผู้สอนมีความพร้อมหรือไม่ เนื้อหาและกิจกรรมเป็นอย่างไร นอกจากนี้ผู้วางแผนควรกำหนดจุดประสงค์หลักให้ชัดเจนว่าจะพัฒนาภาษาหรือเนื้อหาวิชาเป็นหลักต้องคำนึงถึงเวลาในการดำเนินการว่าเพียงพอหรือไม่

4.1.3 กลุ่มเป้าหมาย (นักเรียน) มีข้อควรคำนึงถึงเกี่ยวกับตัวผู้เรียน ได้แก่ อายุ ระดับความสามารถทางภาษา พื้นฐานการศึกษา ประสบการณ์เดิมและพื้นฐานความรู้เดิม ด้านวิชาการ แรงจูงใจของผู้เรียน

สิ่งที่ควรพิจารณาในส่วนของผู้เรียนแยกตามรูปแบบ ได้ดังนี้

รูปแบบที่ 1 การสอนโดยเน้นแก่นสาระ ลักษณะการสอนภาษาที่เน้นเนื้อหาวิชา รูปแบบที่ 1 เหมาะสำหรับผู้เรียนที่มีความรู้ภาษาที่สองค่อนข้างจำกัด เช่น การสอนภาษาอังกฤษ เป็นภาษาที่สองในโรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษา อย่างไรก็ตาม จากการใช้รูปแบบนี้พบว่า เหมาะกับกลุ่มผู้ใหญ่ที่เรียนภาษาที่สอง มาจากหลายๆ วัฒนธรรม ด้านระดับความสามารถทาง ภาษา รูปแบบที่ 1 เหมาะกับผู้เรียนที่มีความสามารถทุกระดับและสามารถประยุกต์ใช้ได้อย่าง กว้างขวาง ในด้านของแรงจูงใจต่อผู้เรียนสูงเพราะการเลือกหัวเรื่องจะมาจากความสนใจของผู้เรียน ผู้เรียนและผู้สอนจะช่วยกันเลือกหัวเรื่องที่พวกเขาสนใจ

รูปแบบที่ 2 การสอนแบบแยกกลุ่ม รูปแบบนี้เหมาะสำหรับทุกวัยและผู้เรียนไม่ต้อง มีประสบการณ์เดิมในด้านเนื้อหาวิชา อย่างไรก็ตามรูปแบบนี้เหมาะสมกับระดับหลังมัธยมศึกษา โดยเฉพาะผู้เรียนด้านอาชีพศึกษา

รูปแบบที่ 3 การสอนภาษาเสริมซึ่งกันและกัน ลักษณะเด่นของรูปแบบที่ 3 คือ การเรียนร่วมกันระหว่างเจ้าของภาษากับผู้เรียนที่ใช้ภาษาที่สอง นอกจากนั้นรูปแบบนี้ยัง เหมาะที่สุดสำหรับผู้ใหญ่และผู้เรียนที่มีความสามารถทางภาษาสูง ที่มีจุดมุ่งหมายในการเรียน สาขาใดสาขาหนึ่ง

5. การเลือกสื่อและอุปกรณ์ประกอบการสอน

การสอนตามแนวนี้ครูสามารถเลือกสื่อได้อย่างกว้างขวาง ไม่ว่าจะเป็นหนังสือเรียนหรือ สื่อสภาพจริงต่างๆ เช่น กล่องสินค้า ยี่ห้อสินค้า การโฆษณาในนิตยสาร เป็นต้น สื่อที่เลือกถ้าอยู่ในรูปของหนังสือหรือตำราเรียน ต้องมีเนื้อหาและรูปภาพประกอบเกี่ยวกับการใช้ภาษาเพื่อการ สื่อสาร รูปภาพประกอบเกี่ยวกับการใช้ภาษาตามสถานการณ์หรือหน้าที่ของภาษาและ ในขณะเดียวกันก็มีเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับโครงสร้างทางภาษาด้วย เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ ทั้งโครงสร้างภาษาและเพื่อการสื่อสาร นอกจากนั้น เนื้อหายังต้องสอดคล้องกับจุดประสงค์ที่วางไว้ ด้วย และที่สำคัญที่สุดสิ่งที่ครูเลือกนั้นต้องสอดคล้องกับความสนใจของผู้เรียน และครูต้องมีความ เชี่ยวชาญในเนื้อหาวิชาและกิจกรรมการสอนด้วย การตัดแปลงสื่อเป็นสิ่งจำเป็นที่ครูต้องทำเพื่อให้ เหมาะสมกับนักเรียนที่เราสอน จึงจำเป็นต้องตัดแปลงให้เหมาะสมยิ่งขึ้น ในบางครั้งครูจำเป็นต้อง

พัฒนาสื่อเพิ่มเติม เช่น แบบฝึกหัด หรือออกแบบกิจกรรมอื่นๆ เพิ่มเติมจากตำราเรียนต่างๆ ที่ครูเลือกใช้

นอกจากนี้ กรมวิชาการ (2545, หน้า 121) ยังกล่าวถึง การจัดการเรียนการสอนภาษาที่เน้นเนื้อหาวิชา ว่าเป็นการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาความสามารถทางภาษาของผู้เรียนวิธีหนึ่ง คือช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เนื้อหา ทักษะทางภาษา กระบวนการคิด เจตคติและวัฒนธรรม และยังเป็น การจัดการเรียนการสอนที่จะก่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้เรียนในด้านต่างๆ ดังนี้

1. ตอบสนองความต้องการและความสนใจของผู้เรียน ตลอดจนใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร
2. เรียนรู้ภาษาที่ใช้จริงในชีวิตประจำวันอย่างหลากหลาย โดยใช้เนื้อหาเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ทักษะทางภาษา กระบวนการคิด และแสวงหาความรู้เพิ่มเติมได้ด้วยตนเอง
3. ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีโอกาสสัมพัทธ์ความรู้ที่เรียนในสาระการเรียนรู้ต่างๆ ด้วยภาษาไทยกับเนื้อหาที่เรียนในสาระการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ และก่อให้เกิดความเชื่อมโยงเป็นลักษณะต่างๆ เช่น การเชื่อมโยงความคิดในเนื้อหาวิชาการที่หลากหลายจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถมองเห็นความเชื่อมโยงของประสบการณ์ต่างๆ และสามารถนำความคิดไปใช้ในสถานการณ์ต่างๆ ได้
4. ช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้อย่างมีความหมาย โดยการนำเสนอเนื้อหาในลักษณะที่จะทำให้ เกิดการเรียนรู้เนื้อหาและภาษาไปพร้อมๆ กัน
5. เตรียมตัวผู้เรียนสำหรับการศึกษาต่อในระดับสูงขึ้น
6. สนับสนุนการจัดกิจกรรมในลักษณะการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม การเรียนรู้จากการทำกิจกรรม การเรียนรู้จากการฝึกงาน การเรียนรู้จากประสบการณ์และการเรียนรู้จากโครงการ

การสอนภาษาอังกฤษตามแนวการสอนภาษาที่เน้นเนื้อหาวิชา แบบเน้นแก่นสาระ

กรมวิชาการ (2545, หน้า 121-126) กล่าวถึง ความหมายและขั้นตอนการจัดการเรียน การสอนภาษาที่เน้นเนื้อหาวิชา แบบเน้นแก่นสาระ ไว้ ดังนี้

ความหมาย

การจัดการเรียนการสอนที่เน้นเนื้อหาวิชา หมายถึง การสอนภาษาที่นำเนื้อหาสาระการ เรียนรู้ต่างๆ มาบูรณาการกับจุดหมายของการสอนภาษา กล่าวคือ ผู้เรียนใช้ภาษาเป็นเครื่องมือใน การเรียนรู้และในขณะเดียวกันก็พัฒนาการสื่อสารไปด้วย ดังนั้นการคัดเลือกเนื้อหาที่นำมาให้ ผู้เรียนได้เรียนจึงเป็นสิ่งสำคัญยิ่ง เพราะเนื้อหาที่คัดเลือกมาจะต้องเอื้อต่อการบูรณาการ การสอน ภาษาทั้ง 4 ทักษะ คือ ฟัง พูด อ่าน และเขียน นอกจากนี้ ยังช่วยให้ผู้เรียนสามารถพัฒนา กระบวนการคิด วิเคราะห์ สามารถตีความ ประเมินข้อมูลของเรื่องและพัฒนาการเขียนเชิงวิชาการ

ที่เกี่ยวกับเรื่องนั้นๆ ได้ ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ภาษาในลักษณะองค์รวม (Whole Language Learning)

ขั้นตอนการจัดการเรียนการสอน

รูปแบบการจัดการเรียนการสอนภาที่เน้นเนื้อหาวิชา แบบเน้นแก่นสาระนั้น ครูผู้สอนสามารถดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 การเลือกแก่นสาระ (Selecting the Theme)

ในการเลือกเนื้อหาที่จะสอนนั้น ครูผู้สอนจะต้องเลือกหัวเรื่อง (Topic) ที่สอดคล้องกับสถานการณ์จริงและเลือกหัวข้อย่อย (Sub – Topic) ที่สัมพันธ์กัน นอกจากนี้ครูผู้สอนจะต้องคำนึงถึงความต้องการและความสนใจของผู้เรียน ครูสามารถเลือกเรื่องที่จะสอนจากสาระการเรียนรู้ต่างๆ ในหลักสูตร เช่น สาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สุขศึกษาและพลศึกษา การงานอาชีพและเทคโนโลยี ฯลฯ นอกจากนี้ครูผู้สอนจะใช้เนื้อหาจากสาระการเรียนรู้ต่างๆ มาสอนทักษะทางภาษาแล้ว ยังจะฝึกให้ผู้เรียนค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมด้วย แหล่งเนื้อหาอีกแหล่งหนึ่งคือ สื่อ (Media) เช่น หนังสือพิมพ์ วารสาร สิ่งพิมพ์ภาษาอังกฤษ ซึ่งเสนอข่าวและเหตุการณ์ปัจจุบัน อนึ่ง ครูผู้สอนสามารถเลือกใช้เนื้อหาจากหนังสือเรียนของสำนักพิมพ์ได้ตามความเหมาะสม

ขั้นที่ 2 การเลือกสื่อการสอนหรือบทเรียน (Selecting the Material or the Text)

การเลือกสื่อการสอนหรือบทเรียนนับเป็นขั้นตอนที่สำคัญที่สุดเพราะครูผู้สอนจะต้องหาบทเรียนในกรอบเนื้อหาที่คาดว่าผู้เรียนจะสนใจ ทั้งจะต้องฝึกให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะการคิดในระดับสูง เช่น สามารถตีความหรือสังเคราะห์ข้อมูลหรือแยกประเด็นที่เป็นความเห็นจากข้อเท็จจริง สามารถเห็นภาพตามคำบรรยาย สามารถระบุความเป็นเหตุเป็นผล โดยใช้โครงสร้างของภาษาในการเลือกบทเรียนที่จะใช้สอน อาจใช้แนวทางดังต่อไปนี้

1. เนื้อหาของบทเรียนที่เป็นเรื่องจริง (Content Authenticity) ทันสมัยมีข้อมูลมากพอที่จะทำให้ผู้เรียนฝึกทักษะการอ่าน เขียน และฟังได้
2. ภาระงานที่สอดคล้องกับสถานการณ์จริง (Task Authenticity) เหมาะสมกับเนื้อหาวิชา กิจกรรมเปิดโอกาสให้ผู้เรียนพัฒนาความคิดเชิงวิพากษ์วิจารณ์
3. ระดับความสนใจ (Interest Level) เนื้อหาในการเรียนสอดคล้องกับความสนใจของผู้เรียน
4. ระดับความยากง่าย (Difficult Level) บทเรียนยากง่ายเหมาะกับระดับของผู้เรียน บทเรียนให้ข้อมูลพอเพียงและมีความยาวพอเหมาะ

5. เนื้อหาเข้าใจได้ง่าย (Accessibility) ผู้เรียนจำเป็นต้องมีความรู้พื้นฐานก่อนอ่านบทเรียนนี้ และสามารถเข้าใจประเด็นทางวัฒนธรรม การเรียบเรียงเนื้อหา ตลอดจนสำนวนภาษาเหมาะสม
6. บทเรียนหาได้ง่าย (Availability) ครูผู้สอนสามารถหาบทเรียนได้ในท้องถิ่นของตน
7. รูปแบบของบทเรียน (Packaging) น่าสนใจ การจัดหน้า หัวพิมพ์ ภาพ สี สัน ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจได้ง่ายขึ้น
8. บทเรียนยืดหยุ่นได้ (Flexibility) บทเรียนเหมาะที่จะใช้สอนแบบทักษะสัมพันธ์เปิดโอกาสให้ผู้เรียน ได้ทำกิจกรรมที่หลากหลายและเอื้อต่อผู้เรียนที่มีวิธีการเรียนรู้ต่างกัน
9. แหล่งเนื้อหา (Source) บทเรียนมาจากแหล่งเนื้อหาที่มีรูปแบบที่หลากหลาย
10. ส่วนเสริมบทเรียน (Textual Aids) เช่น คำอธิบายศัพท์ คำถาม ให้ค้นคว้าเพิ่มเติมหรือดัชนีคำ ซึ่งช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจและจำเนื้อหาที่เรียนได้
11. สื่อการสอนเสริม (Supporting Materials) อาจมีคู่มือครูเฉลยคำตอบหรือแบบฝึกหัดเสริม

การจัดการเรียนการสอนภาษาที่เน้นเนื้อหาวิชา แบบเน้นแก่นสาระ ครูผู้สอนสามารถเตรียมบทเรียนจากสื่อจริงที่หลากหลาย เพื่อฝึกทักษะต่างๆ เสริมบทเรียนจากตำราเรียน เพื่อให้การสอนน่าสนใจยิ่งขึ้น โดยครูผู้สอนในแต่ละโรงเรียนหรือกลุ่มโรงเรียนสามารถช่วยกันรวบรวมบทเรียน สร้างเป็นศูนย์บทเรียนหรือศูนย์สื่อการเรียนการสอน (English Instructional Resource Center)

นอกจากนี้ ครูผู้สอนยังสามารถขอคำแนะนำเกี่ยวกับบทเรียนจากครูสอนที่สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น เช่น สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม วิทยาศาสตร์ ในการหาข้อมูลเกี่ยวกับเนื้อหา ตลอดจนคำอธิบายคำศัพท์ เป็นการเชื่อมโยงการเรียนรู้ทักษะทางภาษาเข้ากับความรู้ ในสาขากลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นที่เรียน เพื่อพัฒนาวิธีการเรียนและทักษะการใช้ความคิดเชิงวิพากษ์วิจารณ์ซึ่งมีความสำคัญต่อผู้เรียน

ขั้นที่ 3 การสร้างแผนภูมิแสดงเครือข่าย (Web)

หลังจากเลือกเนื้อหาแล้วจึงกำหนดหัวเรื่อง (Topic) และหัวเรื่องย่อย (Sub - Topic) เพื่อเจาะลึกเนื้อหา โดยให้มีความต่อเนื่องและสัมพันธ์กัน ตลอดจนสอดคล้องกับสาระการเรียนรู้อื่นในหลักสูตร เช่น เนื้อหาเรื่องมลภาวะสอดคล้องกับวิชาวิทยาศาสตร์ อาจแตกเป็นหัวเรื่อง เช่น มลภาวะทางอากาศ ทางน้ำ ทางบก และหัวเรื่องมลภาวะทางอากาศอาจแตกเป็นหัวเรื่องย่อย เช่น การทำลายชั้นโอโซน ผลเสียของควันพิษ รวมทั้งฝึกกลวิธีการเรียนและพัฒนาทักษะการคิด

เชิงวิพากษ์วิจารณ์ไปพร้อมกัน ฉะนั้นครูผู้สอนควรเลือกหัวเรื่องที่น่าสนใจเกี่ยวกับประสบการณ์ของผู้เรียนและมีรูปแบบภาษาหลากหลาย

ขั้นที่ 4 การเตรียมกิจกรรมการเรียนการสอน (Developing the Instructional Tasks and Activities)

การเตรียมกิจกรรมการเรียนการสอนขึ้นอยู่กับลักษณะของเนื้อหา กล่าวคือ ครูผู้สอนจะวิเคราะห์เนื้อหาเพื่อที่จะประเมินว่า ผู้เรียนจะต้องมีความรู้เบื้องต้นอะไรบ้าง ก่อนที่จะอ่านบทเรียนหรือทำกิจกรรม หลังจากนั้นจึงเตรียมกิจกรรมจากเนื้อหาเพื่อสอนศัพท์และโครงสร้างของภาษา วิธีเรียบเรียงเนื้อความ กลวิธีการเรียน ทักษะการเรียน และฝึกการสื่อความหมาย ในรูปแบบปฏิสัมพันธ์ (Interaction) กิจกรรมที่ผู้เรียนทำเป็นการฝึกให้สามารถสังเคราะห์ข้อมูลเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านเชิงวิพากษ์วิจารณ์ การพูดและการเขียนเรื่องเกี่ยวกับบทเรียน กิจกรรมแต่ละขั้นตอนต้องสัมพันธ์และเสริมซึ่งกันและกัน

การอ่านเป็นทักษะสำคัญที่จะทำให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการศึกษาในระดับสูงขึ้นไป ดังนั้น ครูจึงต้องฝึกให้ผู้เรียนมีทักษะและกลวิธีที่จะอ่านบทความที่มีความหลากหลายทั้งด้านเนื้อหา โครงสร้าง และการเรียบเรียงเนื้อความ เช่น การอ่านบทความทางวิทยาศาสตร์ บทความจากหนังสือพิมพ์ ครูผู้สอนจะต้องฝึกให้ผู้เรียนทำความเข้าใจและสังเคราะห์ข้อมูล โดยโยงความคิดรวบยอดจากประสบการณ์ที่ได้เรียนรู้จากวิชาที่เรียนในภาษาไทยไปยังเรื่องที่กำลังอ่าน เพื่อที่จะสามารถอภิปรายหรือเขียนข้อความเกี่ยวกับเรื่องที่อ่านได้

ครูผู้สอนมักสอนทักษะการอ่านโดยใช้วิธีการสอนแบบเดิม เริ่มจากการสอนคำศัพท์ในบริบท ตามด้วยกรฝึกอ่านจับใจความ (Skinning) และการอ่านกวาดสายตาเพื่อหาข้อมูลเฉพาะ (Scanning) หลังจากนั้นจะถามคำถามเพื่อทดสอบความเข้าใจและให้ผู้เรียนระบุใจความสำคัญ โดยไม่สอนโครงสร้างและการเรียงลำดับเนื้อความ วัตถุประสงค์ของผู้เขียน ตลอดจนกลวิธีการอ่าน ผู้เรียนจึงมักมีปัญหาในการอ่าน โดยเฉพาะการอ่านเรื่องที่ยาวและยาก ดังนั้นครูผู้สอนจึงควรให้ผู้เรียนได้อ่านบทความที่หลากหลายและฝึกกลวิธีในการอ่าน (Reading Strategies) ไปพร้อมกันด้วย

ในการสอนการเขียน ครูผู้สอนควรเน้นการเขียนเชิงวิชาการ เช่น การเขียนสรุปและการเขียนเชิงวิเคราะห์ โดยฝึกให้ผู้เรียนเรียบเรียงเนื้อหาอย่างมีระบบและเขียนข้อความในระดับย่อหน้า (Paragraph) ได้การฝึกทักษะการเขียนนั้น ครูจะต้องประสานข้อมูลที่ได้จากการพูด การอ่าน และการฟัง ก่อนที่ผู้เรียนจะเริ่มต้นเขียนเพื่อฝึกทักษะการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และประเมินเนื้อหา

ก่อนที่จะเขียน ทั้งนี้ ครูผู้สอนควรฝึกให้ผู้เรียนร่าง ตรวจสอบ ตลอดจนแก้ไขงานเขียนของตนและเพื่อร่วมชั้นด้วย

ในการสอนไวยากรณ์ ครูผู้สอน ควรสอนไปพร้อมกับเนื้อเรื่องมากกว่าสอนแยกทักษะ ทั้งนี้ครูผู้สอนจะต้องพิจารณาสาระของเนื้อหาก่อนที่จะสร้างกิจกรรมเพื่อฝึกไวยากรณ์และคำศัพท์ โดยใช้ตัวอย่างจากบทเรียนเป็นการสร้างบริบทที่จะทำให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจความหมายได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

ในการสอนทักษะการฟัง ผู้เรียนควรเข้าใจและมีความสามารถในการวิเคราะห์ ข้อมูลได้ เช่นเดียวกับการอ่าน ลักษณะของบทเรียนควรจัดให้สัมพันธ์กับทักษะอื่นและมีความหลากหลาย เพื่อให้ผู้เรียนจะได้ฝึกกลวิธีการฟังหลายแบบ เช่น ฟังเพื่อจับใจความสำคัญและข้อความสนับสนุน ฟังเพื่อตีความและคาดการณ์ ฉะนั้น ครูผู้สอนควรฝึกให้ผู้เรียนรู้คำที่ใช้เรียงลำดับเนื้อความ (Organizational Cues) และคำที่เป็นเครื่องหมายบ่งชี้ (Markers) ผู้เรียนต้องมีความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับเนื้อหาพอที่จะเข้าใจข้อมูลส่วนที่ฟังไม่ทันได้

ในการพัฒนาทักษะการฟังนั้น ครูผู้สอนจะต้องให้ผู้เรียนได้ฟังภาพพูดที่ใช้จริง กิจกรรมเน้นการฝึกฟังเสียงที่เป็นลักษณะสำคัญของภาษาพูด เช่น การใช้พยัญชนะผสม (Clustering) การใช้คำเสริมเกินจำเป็น (Redundancy) การงดออกเสียงบางพยางค์หรือรวบคำ (Reduced Forms) ตลอดจนผู้เรียนต้องทำความเข้าใจกับระดับภาษาที่หลากหลาย (Variety of Registers) ซึ่งผู้พูดอาจพูดในอัตราความเร็วที่ต่างกัน (Rates of Delivery) การออกเสียงหนัก-เบา (stress) ซึ่งใช้ระดับเสียงสูงต่ำ

ครูผู้สอนสร้างบทเรียนโดยบูรณาการทักษะทั้งสี่เข้าด้วยกันเหมือนการใช้ภาษาในสถานการณ์จริง การใช้เนื้อหาสร้างกิจกรรมการสอนภาษาจึงเป็นการเน้นว่าภาษาไม่ใช่ศาสตร์ที่ผู้เรียนจะเรียนเพื่อศึกษาตัวภาษาแต่เป็นเครื่องมือที่ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจแลแสวงหาข้อมูลใหม่ๆ

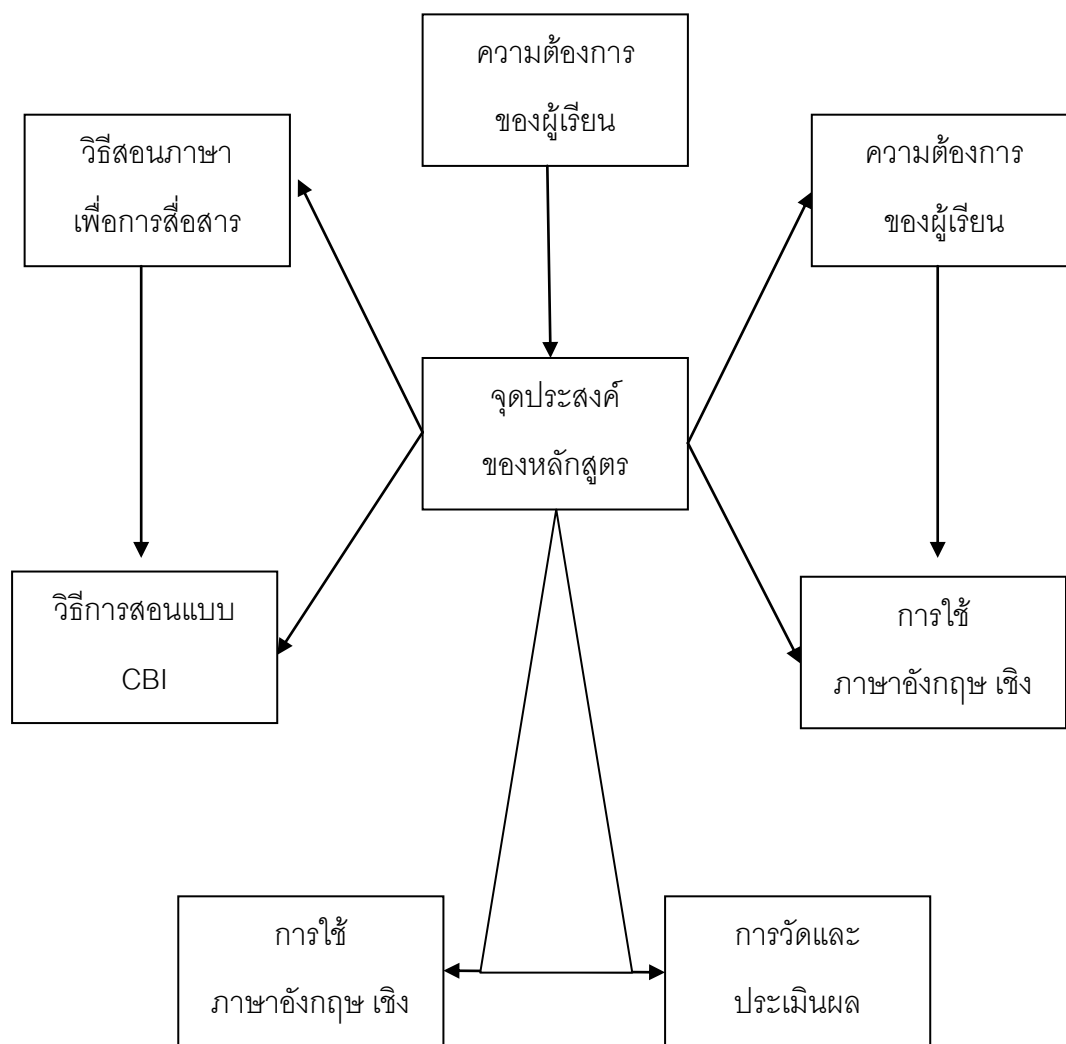
การจัดการเรียนการสอนภาษาที่เน้นเนื้อหาวิชา เป็นแนวการสอนที่ต่อเนื่องจากการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร หรือ Communicative Language Teaching (CLT) โดยมีหลักสำคัญว่าการเรียนภาษาจะเกิดขึ้นได้เมื่อผู้เรียนอยู่ในสถานการณ์การเรียนการสอนที่เหมือนจริง การเรียนการสอนที่เน้นเนื้อหาวิชา เป็นการจัดกิจกรรมที่ใช้เนื้อหาเพื่อนำไปสู่การเรียนรู้ภาษา โดยจัดกิจกรรมที่หลากหลายทั้งกิจกรรมเดี่ยว หรือคู่ หรือกลุ่ม เช่น อภิปรายประเด็นสำคัญ หาแนวทางแก้ไขปัญหา วิเคราะห์ ประเมินหรือศึกษาแนวความคิด สรุป ตีความข้อมูล เสนอรายงาน หรือโต้ว่าที่ ผู้เรียนมีโอกาสได้ศึกษาข้อมูลใหม่ๆ ไปพร้อมกับการฝึกการใช้ภาษาให้ถูกต้องในสถานการณ์ที่สมจริงมากที่สุด

การสอนภาษาที่เน้นเนื้อหาวิชา มีกิจกรรมเหมือนกับการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร เพราะใช้กิจกรรมที่ฝึกทักษะการสื่อสารเหมือนกัน เช่น กิจกรรมการแก้ปัญหา (Problem Solving) กิจกรรมเติมข้อมูลส่วนที่หายไป (Information Gap) การเรียงลำดับความสำคัญ (Ranking) การจำแนกประเภท (Classification) กิจกรรมต่อข้อมูล (Jigsaw) ตลอดจนการสัมภาษณ์ (Interview) ลักษณะที่ต่างกันคือ ผู้เรียนภาษาที่เน้นเนื้อหาวิชา จะได้เรียนเนื้อหาไปพร้อมกับภาษาและทักษะการเรียนเชิงวิชาการ

การจัดการเรียนการสอนภาษาที่เน้นเนื้อหาวิชานั้น ผู้เรียนจะได้รับประโยชน์ที่สำคัญที่สุดคือ ได้เรียนรู้การใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารไปพร้อมๆ กับทักษะการเรียนที่จะสามารถนำไปใช้ในการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม และมีความพร้อมที่จะศึกษาต่อในระดับสูง นอกจากนี้สิ่งที่สำคัญที่สุดคือ การสอนแนวนี้ช่วยพัฒนาผู้เรียนให้คิดเป็น วิพากษ์วิจารณ์เป็น และพร้อมที่จะใช้ภาษาเป็นเครื่องมือศึกษาด้วยตนเองในการแสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่องเพื่อเป็นบันไดสู่ความสำเร็จในอนาคต

หลักการประเมินผลการสอนภาษาที่เน้นเนื้อหาวิชา แบบเน้นแก่นสาระ

กรมวิชาการ (2541, หน้า 123-135) กล่าวถึง การวัดและประเมินผลมีความสำคัญมาก ในกระบวนการเรียนการสอน ไม่น้อยกว่ากิจกรรมการเรียนการสอน และหลักการวัดและประเมินผลที่ดีนั้น ควรสอดคล้องกับเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนการสอน นั่นคือ สอนสิ่งใดควรวัดหรือทดสอบในสิ่งนั้นๆ สิ่งที่คุณสอนควรคำนึงถึงในการสร้างแบบทดสอบโดยทั่วๆ ไปดังภาพ 2

ภาพ 2 แสดงความสอดคล้องของเนื้อหา
กิจกรรมการเรียนการสอนและการวัดและประเมินผล

เนื่องจากกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาแบบเน้นแก่นสาระ มีหลักการสอนเหมือนกับการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร อาจมีข้อต่างบ้างในด้านเนื้อหาและจุดประสงค์ที่เป็นเชิงวิชาการมากกว่า ดังนั้น รูปแบบการวัดและประเมินผลโดยทั่วไปไม่มีหลักเกณฑ์เช่นเดียวกับการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร จะต่างกันบ้างก็คือมีความเป็นอัตนัย (Subjectivity) มากขึ้น หลักการประเมินผล การสอบภาษาอังกฤษแบบเน้นแก่นสาระ แบ่งออกได้ ดังนี้

ทักษะการพูดและทักษะการเขียน

1. การวัดและประเมินผลทักษะการพูด (Speaking Skill)

องค์ประกอบที่สำคัญของทักษะการพูดมี 5 ประการ คือ

- 1.1 ความคล่องในการใช้ภาษาพูด (Fluency)
 - 1.2 ความคล่องในการพูดให้ผู้อื่นเข้าใจ (Comprehensibility)
 - 1.3 ปริมาณของข้อมูลที่สื่อสารได้ (Amount of Communication)
 - 1.4 คุณภาพของข้อความที่สามารถนำมาสื่อได้ (Quality of Communication)
 - 1.5 ความพยายามในการสื่อสาร (Effort of Communication)
2. การวัดและประเมินผลทักษะการเขียน

วิธีการวัดและประเมินความสามารถในการเขียนของผู้เรียนที่ดีที่สุด คือ การให้ผู้เรียนได้เขียนจริงๆ การสอนภาษาแบบเน้นแก่นสาระ เน้นให้ผู้เรียนได้เขียนจริง แต่ปริมาณหรือระดับความยากง่ายในการเขียนนั้นขึ้นอยู่กับระดับของผู้เรียน เช่น เริ่มเขียนจากระดับคำ ประโยค และข้อความสั้นๆ และเพิ่มความยากขึ้นเป็นลำดับ ในระดับสูงขึ้นไปอาจให้ผู้เรียนเขียนข้อความให้เหมาะสมกับจุดประสงค์ในการใช้ภาษาในชีวิตจริง และมีลักษณะเชิงวิชาการมากขึ้น ทั้งนี้ต้องสอดคล้องกับสิ่งที่ได้สอนไปในหน่วยการเรียนรู้ต่างๆ ซึ่งเกณฑ์การให้คะแนนการเขียน 2 ประเภท คือ การเขียนแบบควบคุม (Guided or Controlled Writing) และการเขียนแบบอิสระ (Free Writing) เกณฑ์ดังกล่าวนี้มุ่งให้ครูประเมินความสามารถในการเขียนของนักเรียนเป็นภาพรวม อย่างไรก็ตาม การประเมินโดยรวมนั้นมีความเป็นอัตนัยในการตัดสินใจสูง จึงควรมีหลักช่วยในการตัดสินใจ

เกณฑ์การให้คะแนนงานแบบควบคุม งานเขียนแบบควบคุมนั้น นักเรียนต้องเขียนเรื่องตามข้อมูลที่ได้มา เกณฑ์การให้คะแนนจะครอบคลุมองค์ประกอบ 4 ส่วน คือ เนื้อหาและคำศัพท์ การเรียบเรียงเนื้อหา โครงสร้างประโยคและไวยากรณ์ และการสะกดคำ การใช้เครื่องหมายวรรคตอน ดังที่ได้กล่าวแล้วว่าการเขียนแบบควบคุมนั้น ครูจะต้องเตรียมข้อมูลให้นักเรียน ซึ่งอาจเป็นตารางหรือโน้ตย่อ ดังนั้น การให้คะแนนในส่วนของเนื้อหาและคำศัพท์นั้น ให้พิจารณาว่านักเรียนเก็บข้อมูลที่ให้มาเขียนได้ครบถ้วนหรือไม่ ดังนี้คือ เกณฑ์แบบที่ 1 แบ่งการให้คะแนนเป็น 4 ระดับ ระดับที่ 1 ต่ำสุดและระดับที่ 4 สูงสุด แต่ละระดับกำหนดค่าคะแนนไว้ให้ด้วย การพิจารณาให้คะแนนงานเขียนจะดูเป็นส่วนๆ คือ ส่วนเนื้อหาและคำศัพท์ ส่วนการเรียบเรียงเนื้อหา ส่วนโครงสร้างประโยคและไวยากรณ์ และส่วนการสะกดคำและการใช้เครื่องหมายวรรคตอน โดยตัดสินระดับคะแนนของแต่ละส่วนก่อน หาก 3 ใน 4 ส่วน หรือทุกส่วนตกอยู่ในระดับเดียวกัน เช่นระดับ 3 ก็ให้พิจารณาว่าควรจะได้คะแนน 6, 7 หรือ 8 หาก 2 ส่วนตกอยู่ในระดับ 2 อีกส่วนตกอยู่ในระดับ 3 ก็ให้พิจารณางานเขียนนั้นเป็นภาพรวมว่าควรอยู่ในระดับใด แล้วตีค่าเป็นคะแนนอีกทีหนึ่ง หากไม่แน่ใจว่าคะแนนที่ให้เหมาะสมหรือไม่ก็อาจเปรียบเทียบกับงานเขียนชิ้นอื่นๆ ที่ได้

คะแนนอยู่ในระดับเดียวกัน เช่น มีงานเขียน 3 ชิ้นอยู่ในระดับ 3 ทั้งหมด ก็อาจพิจารณาเปรียบเทียบว่าชิ้นใดควรได้คะแนน 6, 7 หรือ 8 หรือชิ้นใดควรได้คะแนนเท่ากัน เป็นต้น เกณฑ์แบบที่ 2 แบ่งการให้คะแนนเป็น 4 ระดับ และกำหนดค่าคะแนนไว้ให้ด้วยเช่นกัน แต่การพิจารณาให้คะแนนงานเขียนจะพิจารณาเป็นภาพรวมโดยดูองค์ประกอบ 4 ส่วน ไปพร้อมๆ กัน ในแต่ละระดับ คือ ดูทั้งส่วนเนื้อหาและคำศัพท์ ส่วนการเรียบเรียงเนื้อหา ส่วนโครงสร้างประโยคและไวยากรณ์ และส่วนการสะกดคำและการใช้เครื่องหมายวรรคตอน เมื่อกำหนดระดับคะแนนได้แล้ว ก็ตีค่าเป็นคะแนนอีกทีหนึ่ง โดยอาจนำงานเขียนที่อยู่ในระดับคะแนนเดียวกันมาเปรียบเทียบกันว่า ชิ้นใดควรได้คะแนนเท่าใดในระดับนั้น

เกณฑ์การให้คะแนนงานเขียนแบบอิสระ สำหรับงานเขียนแบบอิสระนั้น กำหนดให้เพียงหัวข้อเรื่องเท่านั้น นักเรียนต้องพิจารณาคิดเนื้อหาเอง เนื้อหาและคำศัพท์จึงเป็น 2 องค์ประกอบสำคัญในการให้คะแนนนอกเหนือจากการใช้ไวยากรณ์และเครื่องหมายวรรคตอน และการเรียบเรียงเนื้อหา โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้ เกณฑ์แบบที่ 1 แบ่งการให้คะแนนเป็น 4 ระดับ ระดับที่ 1 ต่ำสุด และระดับที่ 4 สูงสุด การพิจารณางานเขียนจะดูเป็นส่วนๆ คือ ส่วนเนื้อหา ส่วนคำศัพท์ ส่วนการใช้ไวยากรณ์ ส่วนเครื่องหมายวรรคตอน และส่วนการเรียบเรียงเนื้อหา โดยพิจารณาระดับคะแนนของแต่ละส่วนก่อน หาก 3 ใน 4 ส่วน หรือทุกส่วนตกอยู่ในระดับเดียวกันก็ให้พิจารณาว่าควรได้คะแนนเท่าใดในระดับนั้น หาก 2 ส่วน ตกอยู่ในระดับหนึ่ง อีก 2 ส่วนตกอยู่ในอีกระดับหนึ่ง ก็ให้พิจารณางานเขียนนั้นเป็นภาพรวมว่าควรอยู่ในระดับใดแล้วตีค่าเป็นคะแนนอีกทีหนึ่ง โดยอาจเปรียบเทียบกับงานเขียนชิ้นอื่นๆ ที่ได้คะแนนในระดับเดียวกัน เกณฑ์แบบที่ 2 แบ่งการให้คะแนนเป็น 4 ส่วน และกำหนดค่าคะแนนไว้ด้วยเช่นกัน แต่การพิจารณาให้คะแนนงานเขียนจะพิจารณาเป็นภาพรวมโดยดูองค์ประกอบ 4 ส่วน ไปพร้อมๆ กัน ในแต่ละระดับ คือ ส่วนเนื้อหา ส่วนคำศัพท์ ส่วนการใช้ไวยากรณ์ และเครื่องหมายวรรคตอน และส่วนเรียบเรียงเนื้อหา เมื่อกำหนดระดับคะแนนได้แล้ว ก็ตีค่าเป็นคะแนนอีกทีหนึ่ง โดยอาจนำงานเขียนที่อยู่ในระดับคะแนนเดียวกันมาเปรียบเทียบกันว่าชิ้นใดควรได้คะแนนเท่าใดในระดับนั้น

ข้อสังเกตในการให้คะแนนงานเขียน

1. เกณฑ์การให้คะแนนงานเขียนทั้งแบบควบคุมและแบบอิสระ แบบที่ 1 นั้น แม้จะเป็นการพิจารณาทีละส่วนแต่ก็เป็นการดูภาพรวมของแต่ละส่วน มิใช่การนับค่าผิดของแต่ละส่วนแล้วหักคะแนน ส่วนเกณฑ์การให้คะแนนแบบที่ 2 นั้น เน้นการพิจารณาภาพรวมของงานเขียนทั้งชิ้น ซึ่งหากใช้เกณฑ์ได้อย่างชำนาญแล้วจะพบว่า การให้คะแนนงานเขียนโดยพิจารณาภาพรวมนั้น

สะดวกและรวดเร็ว และที่สำคัญคะแนนที่ให้แก่สะท้อนความสามารถในการเขียนของนักเรียนโดยรวม

2. การให้คะแนนงานเขียนโดยใช้เกณฑ์ทั้ง 2 แบบนี้ เพื่อให้มีความยุติธรรมและเป็นกลางมากที่สุด ครูควรจับคู่กันให้คะแนน ในกรณีที่ครูสองคนให้คะแนนงานชิ้นหนึ่งไม่เท่ากัน ครูควรให้คะแนนของแต่ละคนและหาข้อสรุป เช่น ครู ก. ให้คะแนนงานเขียนชิ้นหนึ่ง 5 คะแนน ในขณะที่ครู ข. ให้ 6 คะแนน หลังจากยกเหตุผลมาอธิบายแล้ว ครู ก. เห็นด้วยกับครู ข. นักเรียนคนนั้นจะได้ 6 คะแนน หากตกลงกันไม่ได้ก็ให้หาคะแนนเฉลี่ย เป็นต้น

ทักษะการฟังและทักษะการอ่าน

1. การวัดและประเมินผลทักษะการฟัง

การประเมินผลทักษะการฟัง ตามธรรมชาติการใช้ภาษานั้น ทักษะการฟังและทักษะการพูดเป็นทักษะที่ใช้คู่กัน ฉะนั้น การแยกแบบทดสอบทักษะการฟัง ออกจากทักษะการพูด จึงดูเป็นการฝืนธรรมชาติ แต่อย่างไรก็ตาม ผู้ฟังมีโอกาสที่จะต้องใช้ทักษะการฟังเพียงอย่างเดียว เช่น การฟังวิทยุ การฟังคำบรรยาย การฟังประกาศต่างๆ เป็นต้น และเนื่องจากทักษะการฟังเป็นทักษะรับสารเช่นเดียวกับทักษะการอ่านการสร้างแบบทดสอบของทั้งสองทักษะนี้จึงมีความคล้ายคลึงกัน

การสร้างแบบทดสอบทักษะการฟังอาจสร้างให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ต่อไปนี้

1. จุดประสงค์ระดับทักษะหลัก (Macro – Skill) เช่น การฟังเพื่อจับรายละเอียดที่เป็นข้อมูลเฉพาะ การฟังเพื่อจับใจความสำคัญ การปฏิบัติตามคำสั่งและการปฏิบัติตามคำแนะนำ

2. จุดประสงค์ระดับทักษะย่อย (Micro – Skill) เช่น การบ่งบอกอารมณ์ของผู้พูดจากสำเนียง การฟังแล้วบอกหน้าที่ของภาษา เช่น บอกได้ว่ารูปประโยคคำถาม เช่น Could you pass the salt? เป็นการขอร้องไม่ใช่คำถาม

ประเภทของแบบทดสอบทักษะการฟังมีหลายประเภท ได้แก่ แบบเลือกตอบ (Multiple Choice, True / False) การตอบคำถามแบบสั้น (Short Answer) การถ่ายโอนข้อมูลที่ได้รับจากการฟังในรูปแบบต่างๆ เช่น การเติมคำหรือข้อมูลในแผนภูมิหรือรูปภาพ การคำนวณแบบฟอร์ม การลากเส้นแสดงทิศทางที่ได้จากการฟัง การจดบันทึกข้อความ (Note – Taking) และการเขียนตอบคำบอกเฉพาะบางส่วนหรือเฉพาะคำที่เว้นว่าง (Partial or Cloze Dictation)

การประเมินทักษะการฟังจะเป็นการประเมินจากคำตอบที่ได้ ซึ่งจะมีความเป็นปรนัย (Objective) มากกว่า

การวัดและประเมินผลทักษะการอ่าน

กระบวนการอ่าน หมายถึง กระบวนการคิด การจินตนาการ การหาเหตุผล การแก้ปัญหา และการประเมินข้อความที่อ่าน กระบวนการอ่านประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ

1. มองเห็นและรับรู้ถ้อยคำที่ปรากฏในรูปตัวอักษร
2. ทำความเข้าใจความหมายของคำในบริบท (Context)
3. ตอบสนองความคิดเห็นของผู้เขียน
4. นำความรู้ใหม่มาเชื่อมโยงกับความรู้ประสบการณ์เดิม

ในการสอนอ่าน ผู้จัดหลักสูตรและผู้สอนควรทำความเข้าใจกระบวนการเรียนรู้และเรื่อง que ผู้เรียนจะต้องอ่านในชีวิตจริง รวมทั้งจุดหมายในการอ่าน ทักษะ และกลวิธี (Strategy) ในการอ่าน ให้เหมาะสมกับจุดหมายในการอ่านและประเภทสื่อที่อ่าน ทักษะสำคัญที่ใช้ในการอ่าน แบ่งเป็น

1. ทักษะหลักในการอ่าน (Micro – Skill) เช่น
 - 1.1 การกวาดสายตาเพื่อหาข้อมูลที่ต้องการ (Scanning for Specific Information)
 - 1.2 การกวาดสายตาเพื่อหาประเด็นสำคัญของข้อความที่อ่าน (Scanning Text to Obtain the Gist)
 - 1.3 ระบุขั้นตอนของการโต้แย้งความคิดในข้อความที่อ่าน (Identifying Examples Presented in Support an Argument)
 - 1.4 การจับใจความสำคัญ (Finding the Main Idea)
 - 1.5 การคาดการณ์สิ่งที่จะเกิดขึ้น (Predicting)
 - 1.6 การแยกประเด็นความจริงออกจากความคิดเห็นของผู้เขียน (Distinguishing Fact From Opinion)
 - 1.7 การสรุปข้อความที่อ่านได้ (Summarizing)
 - 1.8 การสังเคราะห์หรือรวบรวมประเด็นความรู้ที่ได้จากการอ่าน (Synthesizing)
2. ทักษะย่อยในการอ่าน (Micro – Skill) เช่น
 - 2.1 การทำความเข้าใจ Anaphora หรือคำที่ใช้แทนคำอื่นๆ ที่ได้กล่าวไปแล้ว เช่น คำสรรพนาม
 - 2.2 การหาความหมายของคำศัพท์จากบริบท (Using Context to Guess Meaning of Unfamiliar Words)
 - 2.3 การทำความเข้าใจวิธีการเรียบเรียงเนื้อหาและสัมพันธ์ของเนื้อหาแต่ละตอน เช่น Introduction, Development และ Conclusion เป็นต้น

2.4 ทักษะด้านไวยากรณ์และคำศัพท์ เช่น การใช้คำเชื่อม (Connectors) การรู้ความหมายของรูปกริยาบางรูป เช่น การใช้ Present Continuous Tense เพื่อบอกสิ่งที่กำลังจะเกิดขึ้นในอนาคต เป็นต้น

การสอนภาษาที่เน้นเนื้อหาวิชา ต่างจากการสอนเพื่อการสื่อสารตรงที่เนื้อหาของ การสอนภาษาที่เน้นเนื้อหาวิชา มีการประสานความรู้จากวิชาต่างๆ และความรู้ทั่วไปในเรื่องที่ น่าสนใจและเน้นการใช้ภาษาอังกฤษเชิงวิชาการมากขึ้น ฉะนั้น ในการสอนอ่านในรูปแบบของการ สอนภาษาที่เน้นเนื้อหาวิชานั้น จึงมีจุดมุ่งหมายที่ไม่เพียงแต่ฝึกให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาที่อ่าน ซึ่งใช้ ทักษะย่อยเท่านั้น แต่ยังเน้นให้ผู้เรียนใช้ทักษะหลักในการอ่าน เพื่อใช้ความคิดวิพากษ์วิจารณ์ด้วย ฉะนั้น การวัดและประเมินผลต้องสอดคล้องกับแนวการสอนด้วย นั่นคือลักษณะคำถามใน แบบทดสอบจะต้องเน้นการถามในระดับทักษะด้วย

ประเภทแบบทดสอบทักษะการอ่านมีหลายลักษณะ ได้แก่ แบบเลือกตอบ (Multiple Choice, True / False) การตอบคำถามแบบสั้น (Short Answer) การถ่ายโอนข้อมูลที่ได้จาก การอ่านในรูปแบบต่างๆ เช่น การเติมคำหรือข้อมูลในแผนภูมิหรือรูปภาพ การเติมคำลงใน แบบฟอร์ม การลากเส้นแสดงทิศทางที่ได้จากการอ่าน การจดบันทึกข้อความ (Note – taking) การเขียนตามคำที่เว้นว่างโดยใช้ข้อมูลจากบทอ่าน (Cloze)

การประเมินผลทักษะการอ่านจะเป็นการประเมินจากคำตอบที่ได้ ซึ่งจะมีความเป็นปรนัย มากกว่า นอกจากนี้ ครูอาจประเมินคำตอบที่มีลักษณะเป็นอัตนัยด้วย หากกิจกรรมในห้องเรียน บางขั้นตอนเน้นที่คำตอบในลักษณะดังกล่าว เช่น การให้ผู้เรียนเดาเนื้อหาล่วงหน้าจากหัวข้อหรือ รูปภาพประกอบ การให้ผู้เรียนเดาเนื้อหาตอนต่อไปหลังจากอ่านบทอ่านตอนแรกแล้ว การให้ ผู้เรียนสร้างเรื่องต่อบทอ่านโดยใช้จินตนาการของตน หรือการให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็น ต่อบทอ่าน อย่างไรก็ตาม การประเมินคำตอบลักษณะอัตนัยเช่นนี้ ครูต้องใช้วิจารณญาณ ของตนเองเพื่อประเมินว่าคำตอบของผู้เรียนสมเหตุสมผลและเหมาะสมกับแต่ละสถานการณ์ หรือไม่

ทฤษฎีและหลักการที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจ

ความหมายของความพึงพอใจ

ความพึงพอใจเป็นปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่งที่มีผลต่อความสำเร็จของงานให้เป็น ไปตามเป้าหมายที่วางไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นผลมาจากการได้รับการตอบสนอง ต่อแรงจูงใจหรือความต้องการของแต่ละบุคคลในแนวทางที่เขาพึงประสงค์ คณะผู้วิจัยได้ศึกษา

เกี่ยวกับความหมายของความพึงพอใจ โดยมีผู้ให้ความหมายของความพึงพอใจไว้หลายทฤษฎีด้วยกัน ซึ่งพอสรุปได้ดังต่อไปนี้

กู๊ด (Good, 1995, p. 27 อ้างอิงใน นงเยาว์ ศรีประดู่, 2546, หน้า 51) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ความพึงพอใจ หมายถึง สภาพหรือระดับความพึงพอใจที่เป็นผลมาจากความสนใจ และเจตคติของบุคคลที่มีต่องาน

สมบัติ ยรรยง (2533, หน้า 5) กล่าวว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ปฏิกริยาทางอารมณ์ที่ผู้ปฏิบัติงานเกิดความสบายใจต่อการกระทำ และสภาพแวดล้อมต่างๆ ที่ผู้ปฏิบัติงานจะต้องกระทำตามภารกิจที่ได้รับมอบหมาย หรือด้วยความคิดริเริ่มของตนเอง ที่ตรงต่อวัตถุประสงค์ของหน่วยงาน

จากความหมายดังกล่าวพอสรุปได้ว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกนึกคิดหรือเจตคติของบุคคลที่มีต่อการทำงานในทางบวก เช่น ความรู้สึกชอบ รัก พอใจ และยินดี ซึ่งเกิดจากการได้รับการตอบสนองความต้องการทางด้านวัตถุ และด้านจิตใจ เป็นความรู้สึกที่มีความสุข เมื่อดำเนินการปฏิบัติงานนั้นๆ จนบรรลุผลสำเร็จ

ทฤษฎีที่เกี่ยวกับความพึงพอใจ

การปฏิบัติงานใดๆ ก็ตามการที่ผู้ปฏิบัติงานจะเกิดความพึงพอใจได้มากหรือน้อยนั้นขึ้นอยู่กับแรงจูงใจ การสร้างแรงจูงใจกับผู้ปฏิบัติงานจึงเป็นสิ่งจำเป็น เพื่อให้การปฏิบัติงานหรือสิ่งที่ทำนั้นประสบความสำเร็จ การศึกษาเกี่ยวกับความพึงพอใจเป็นการศึกษาตามทฤษฎีทางพฤติกรรมศาสตร์ ที่เกี่ยวกับความต้องการของมนุษย์ ดังนี้

เฮอิร์ซเบอร์ก (Herzberg, 1959, pp. 113-115 อ้างอิงใน นงเยาว์ ศรีประดู่, 2546, หน้า 52) ได้ทำการศึกษาค้นคว้าทฤษฎีที่เป็นมูลเหตุที่ทำให้เกิดความพึงพอใจ เรียกว่า The Motivation Hygiene Theory ทฤษฎีนี้ได้กล่าวถึงปัจจัยที่ทำให้เกิดความพึงพอใจในการทำงาน 2 ปัจจัย คือ

1. ปัจจัยกระตุ้น (Motivation Factors) เป็นปัจจัยที่เกี่ยวกับงานที่มีผลก่อให้เกิดความพึงพอใจในการทำงาน เช่น ความสำเร็จของงาน การได้รับการยอมรับนับถือ ลักษณะของงาน ความรับผิดชอบ ความก้าวหน้าในตำแหน่งการงาน

2. ปัจจัยค้ำจุน (Hygiene Factors) เป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมในการทำงาน และมีหน้าที่ให้บุคคลเกิดความพึงพอใจในการทำงาน เช่น เงินเดือน โอกาสที่จะก้าวหน้าในอนาคต สถานะของอาชีพ สภาพการทำงาน เป็นต้น

ไวท์เฮด (Whitehead, 1973, pp. 1-41 อ้างอิงใน ปกเทศ ชนะโยธา, 2551, หน้า 83-84) กล่าวถึง การสร้างความพอใจ และขั้นตอนของการพัฒนาว่ามี 3 ขั้นตอน คือ จุดยืน

จุดแข็ง และจุดปรับ ซึ่งไวท์เฮด เรียกชื่อใหม่เพื่อใช้ในการศึกษาว่า การสร้างความพึงพอใจ การทำความเข้าใจ และการนำไปใช้ในการเรียนรู้ใดๆ ควรเป็นไปตาม 3 จังหวะนี้ คือ

การสร้างความพึงพอใจ - นักเรียนรับสิ่งใหม่ๆ มีความตื่นเต้น พอใจในการได้พบและ
เก็บสิ่งใหม่

การทำความเข้าใจ - มีการจัดระเบียบ ให้คำจำกัดความ มีการกำหนดขอบเขต
ที่ชัดเจน

การนำไปใช้ - นำสิ่งใหม่ที่ได้มาไปจัดสิ่งใหม่ที่จะได้พบต่อไป
เกิดความตื่นเต้นที่จะเอาไปจัดสิ่งใหม่ๆ ที่เข้ามา

ไวท์เฮด กล่าวถึงการสร้างภูมิปัญญาในระบบการศึกษาว่า ได้ปฏิบัติกันอย่างผิดพลาดตลอดโดยใช้วิธีการฝึกทักษะอย่างง่าย ๆ ธรรมดาๆ แล้วคาดเอาไว้จะทำให้เกิดภูมิปัญญาได้ถนงที่มุ่งสู่ภูมิปัญญาได้มีสายเดียว คือ เสรีภาพและวิทยาการ เป็นสาระสำคัญของประการของการศึกษา ประกอบกันเป็นวงจรการศึกษาสามจังหวะ คือ เสรีภาพ - วิทยาการ - เสรีภาพ ซึ่งเสรีภาพในจังหวะแรกก็คือ ขั้นตอนของการสร้างความพอใจ วิทยาการในขั้นที่สองก็คือ ขั้นตอนทำความเข้าใจ และเสรีภาพในช่วงสุดท้ายก็คือ ขั้นตอนการนำไปใช้ วงจรเหล่านี้ไม่ได้มีวงจรเดียวแต่มีลักษณะเป็นวงจรซ้อนวงจร วงจรหนึ่งเปรียบได้กับเซลล์หนึ่งหน่วยและขั้นตอนการพัฒนาอย่างสมบูรณ์ของมันก็คือ โครงสร้างอินทรีย์ของเซลล์เหล่านั้น เช่นเดียวกับวงจรเวลาที่มียาวเวลาประจำวัน ประจำสัปดาห์ ประจำเดือน ประจำปี ประจำฤดู เป็นต้น วงจรของบุคคลตามช่วงอายุจะเป็นระดับ ดังนี้

ตั้งแต่เกิดจนถึงอายุ 13-14 ปี เป็นขั้นของความพอใจ

ช่วงอายุ 14-18 ปี เป็นขั้นของการค้นหาทำความเข้าใจ

และอายุ 18 ปีขึ้นไป เป็นขั้นของการนำไปใช้

นอกจากนี้วิทยาการทั้งหลายในแขนงต่างๆ ก็มีวงจรของการพัฒนาการและระดับของพัฒนาการเหล่านี้เช่นกัน

สิ่งที่ไวท์เฮดต้องการย้ำในเรื่องนี้คือ ความรู้ที่ต่างแขนงวิชา การเรียนที่ต่างวิธีการ ควรให้แก่ผู้เรียนเมื่อถึงเวลาอันสมควรและเมื่อผู้เรียนมีพัฒนาการทางสมองอยู่ในขั้นที่เหมาะสม การพัฒนาคุณลักษณะใดๆ ตามวิถีทางของธรรมชาติ ควรต้องสร้างกิจกรรมที่ทำให้เกิดความพึงพอใจในตัวเอง เพราะความพอใจจะทำให้คนพัฒนาดตนเองได้อย่างเหมาะสม ส่วนความเจ็บปวดแม้จะทำให้เกิดการตอบสนองแต่ก็ไม่ทำให้คนพอใจ ไวท์เฮด สรุปในที่สุดว่า ในการสร้างพลังความคิดไม่มีอะไรมากไปกว่า สภาพจิตใจที่มีความพึงพอใจในขณะที่ทำกิจกรรมสำหรับ

การศึกษาค้นคว้าด้านเซมิโวลีนั้น เสรีภาพเท่านั้นที่จะทำให้เกิดความคิดที่มีพลังและความคิดริเริ่มใหม่ๆ

เสรีภาพเป็นบ่อเกิดความพึงพอใจในการเรียน ดังนั้น เสรีภาพในการเรียนจึงเป็นการสร้างความพอใจในการเรียน ความพอใจทำให้คนมีพัฒนาการในตนเอง วิธีการของการให้เสรีภาพในการเรียนเป็นเรื่องที่กำหนดในขอบเขตเนื้อหาได้ยาก แต่ความหมายกว้างๆ โดยทั่วไป คือ การให้ผู้เรียนมีโอกาสได้เลือกตัดสินใจด้วยตนเองและเพื่อตนเอง เป็นการควบคุมที่ผู้ถูกควบคุมไม่รู้ตัว ดังนั้น แนวทางปฏิบัติที่ชัดเจนบางประการสำหรับการจัดการศึกษา คือ การจัดให้มีวิชาเลือกหลายวิชา หรือจัดให้มีหัวข้อเนื้อหาหลายเรื่องในวิชาเดียวกัน หรือมีแนวทางการเรียนหลายแนวทางในเรื่องเดียวกัน เป็นต้น

ศจี อนันต์นพคุณ (2542, หน้า 70-71) กล่าวถึงวิธีการวัดความพึงพอใจว่าสามารถใช้วิธีการสำรวจเป็นเครื่องมือวัดก็ได้ ซึ่งมีวิธีการสำคัญอยู่ 4 วิธี คือ

1. การสังเกตการณ์ โดยผู้บริหารสังเกตการณ์เปลี่ยนแปลงในพฤติกรรมของผู้ปฏิบัติงานจากการแสดงออก การฟัง จากการพูด สังเกตจากการกระทำ แล้วนำข้อมูลที่ได้จากการสังเกตมาวิเคราะห์

2. การสัมภาษณ์ เป็นวิธีการวัดความพึงพอใจโดยการสัมภาษณ์จะต้องมีการเผชิญหน้ากันเป็นส่วนตัวหรือสนทนากันโดยตรง แลกเปลี่ยนข่าวสารและความคิดเห็นต่างๆ ด้วยวาจา

3. การออกแบบสอบถาม เป็นวิธีที่นิยมกันมาก โดยให้ผู้ปฏิบัติงานแสดงความคิดเห็นและความรู้สึกลงในแบบสอบถาม การสร้างคำถามต้องพิจารณาอย่างดีเพื่อจะตั้งคำถามให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ทั้งหมด และลักษณะของคำถามจะต้องอยู่ในข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจสมบูรณ์ครบถ้วน วิธีที่นิยมใช้ในปัจจุบันคือมาตราส่วนแบบลิเคิร์ต (Likert Scales) ประกอบด้วยข้อความที่แสดงถึงทัศนคติของบุคคลที่มีต่อสิ่งเร้าอย่างใดอย่างหนึ่งแล้วมีคำตอบที่แสดงถึงระดับความรู้สึก 5 คำตอบ เช่น มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

4. การเก็บบันทึก เป็นการเก็บประวัติเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของผู้ปฏิบัติงานแต่ละคนในเรื่องเกี่ยวกับผลงาน การร้องทุกข์ การขาด การลางาน การฝ่าฝืนระเบียบวินัยอื่นๆ

ในการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอน ความพึงพอใจเป็นสิ่งที่สำคัญที่จะกระตุ้นให้ผู้เรียนทำงานที่ได้รับมอบหมายหรือต้องการปฏิบัติให้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ ครูผู้สอนซึ่งในสภาพปัจจุบันเป็นเพียงผู้อำนวยการความสะดวกหรือให้คำแนะนำปรึกษา จึงต้องคำนึงถึงความพึงพอใจในการเรียนรู้ การทำให้ผู้เรียนเกิดความพึงพอใจในการเรียนรู้หรือการปฏิบัติงานมีแนวคิดพื้นฐานที่ต่างกัน 2 ลักษณะคือ

1. ความพึงพอใจนำไปสู่การปฏิบัติงาน การตอบสนองของความ ต้องการของผู้ปฏิบัติงาน จนเกิดความพึงพอใจ จะทำให้เกิดแรงจูงใจในการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานที่สูงกว่าผู้ที่ไม่ได้รับการตอบสนอง ทักษะตามแนวคิดมี 4 ประการคือ ผลตอบแทนที่ได้รับ ความพึงพอใจของผู้ปฏิบัติงาน แรงจูงใจ การปฏิบัติหน้าที่มีประสิทธิภาพ (สมยศ นาวิการ, 2540, หน้า 155)

จากแนวคิดดังกล่าว ครูผู้สอนที่ต้องการให้กิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็น ศูนย์กลางบรรลุผลสำเร็จ จึงต้องคำนึงถึงการจัดบรรยากาศและสถานการณ์ รวมทั้งสื่ออุปกรณ์ การเรียนการสอนที่อำนวยความสะดวกต่อการเรียน เพื่อตอบสนองความพึงพอใจของผู้เรียนให้มีแรงจูงใจในการปฏิบัติกิจกรรมจนบรรลุตามวัตถุประสงค์

2. ผลของการปฏิบัติงานนำไปสู่ความพึงพอใจ

ความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจ และผลการปฏิบัติงานจะถูกเชื่อมโยงด้วยปัจจัย อื่นๆ ผลการปฏิบัติงานที่ดี จะนำไปสู่ผลตอบแทนที่เหมาะสม ซึ่งในที่สุดจะนำไปสู่การตอบสนอง ความพึงพอใจ ผลการปฏิบัติงานย่อมได้รับการตอบสนองในรูปของรางวัล หรือผลตอบแทน ซึ่งแบ่งออกเป็น ผลตอบแทนภายใน (Intrinsic Rewards) และผลตอบแทนภายนอก (Extrinsic Rewards) โดยผ่านการรับรู้เกี่ยวกับความยุติธรรมของผลตอบแทน ซึ่งเป็นตัวบ่งชี้ปริมาณของ ผลตอบแทนที่ผู้ปฏิบัติงานได้รับ นั่นคือ ความพึงพอใจในงานของผู้ปฏิบัติงานจะถูกกำหนด โดยความแตกต่างระหว่างผลตอบแทนที่เกิดขึ้นจริง และการรับรู้เรื่องเกี่ยวกับความยุติธรรม ของผลตอบแทนที่รับรู้แล้วความพึงพอใจย่อมเกิดขึ้น (สมยศ นาวิการ, 2540, หน้า 119)

จากแนวคิดพื้นฐานดังกล่าว เมื่อนำมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ครูผู้สอนมีบทบาทสำคัญในการจัดกิจกรรม ทั้งทางด้านวิธีการ สื่ออุปกรณ์ ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ เพื่อตอบสนองความพึงพอใจให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจในการเรียน จนบรรลุวัตถุประสงค์ในการเรียน การสอน โดยมีผลตอบแทนภายในหรือรางวัลภายใน เป็นผลด้านความรู้สึกของผู้เรียนที่เกิดแก่ตัว ผู้เรียนเอง เช่น ความรู้สึกต่อความสำเร็จที่เกิดขึ้นเมื่อชนะความยุ่งยากต่างๆ และดำเนินงานภายใต้ ความยุ่งยากทั้งหลายได้สำเร็จ ทำให้เกิดความภาคภูมิใจ ความมั่นใจ ตลอดจนการยกย่อง จากบุคคลอื่น ส่วนผลตอบแทนภายนอก เป็นรางวัลที่ผู้อื่นจัดทำให้มากกว่าที่ตนเองให้ตนเอง เช่น การได้รับคำยกย่องชมเชยจากครูผู้สอน ผู้ปกครอง หรือการได้คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ในระดับที่น่าพึงพอใจ

สรุปได้ว่า ความพึงพอใจในการเรียนการสอนและผลการเรียน มีความสัมพันธ์กัน ในทางบวก คือ เมื่อผู้เรียนเกิดความพึงพอใจในการเรียน จะเกิดผลดีต่อการเรียนรู้ซึ่งทำให้ผู้เรียน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในระดับที่น่าพึงพอใจ และสิ่งที่ครูควรคำนึงถึงในการจัดการเรียน

การสอน คือ การเสริมสร้างแรงจูงใจในการเรียนเพื่อให้นักเรียนเกิดความพึงพอใจในการเรียน ดังนั้นคณะผู้วิจัยจึงวัดความพึงพอใจในการเรียนด้วยแบบสอบถาม โดยวัดใน 3 ด้าน คือ ด้านชุดกิจกรรม ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ และด้านการวัดและประเมินผล

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

กรรณิกา เครือทนต์ (2541, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาค้นคว้าความสัมพันธ์ระหว่างพื้นฐานความรู้เดิมเกี่ยวกับเนื้อหา และความสามารถในการฟังภาษาอังกฤษของนักศึกษาแผนกการท่องเที่ยว ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ในสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพื้นฐานความรู้เดิมเกี่ยวกับเนื้อหา และความสามารถในการฟังภาษาอังกฤษของนักศึกษา แผนกการท่องเที่ยว ชั้นปีที่ 2 จำนวน 121 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถามพื้นฐานความรู้เดิมเกี่ยวกับเนื้อหา และแบบสอบถามในการฟังภาษาอังกฤษที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ซึ่งเครื่องมือทั้งสองชนิดผ่านการตรวจความตรงเชิงเนื้อหาเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลแล้วนำมาวิเคราะห์ด้วยการหาค่าความสัมพันธ์ แบบเพียร์สัน ผลการวิจัยพบว่า พื้นความรู้เดิมเกี่ยวกับเนื้อหาในหัวเรื่อง ประเพณี วัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ และศิลปะของนักศึกษาแผนกการท่องเที่ยว ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ในแต่ละหัวเรื่อง มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสามารถในการฟังภาษาอังกฤษในหัวเรื่องเดียวกัน และพื้นฐานความรู้เดิมเกี่ยวกับเนื้อหา โดยรวมของนักศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสามารถในการฟังภาษาอังกฤษ

นัยนา ใหม่คามิ (2548, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการใช้แผนการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษโดยใช้วิธีการสอนภาษาที่เน้นเนื้อหาวิชา ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยใช้วิธีการสอนที่เน้นเนื้อหาวิชา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเมืองตลิ่งพิทยาสรรพ์ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2548 จำนวน 48 คน พบว่า ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้วิธีการสอนที่เน้นเนื้อหาวิชา มีค่าเท่ากับ 77.03/ 76.09 หมายความว่านักเรียนปฏิบัติตามแผนการจัดการเรียนรู้และมีผลการประเมินตามสภาพจริงระหว่างการจัดกิจกรรมได้คะแนนคิดเป็นร้อยละ 77.03 และทำคะแนนแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์หลังเรียน ได้คะแนนคิดเป็นร้อยละ 76.09 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ประสิทธิภาพ 75/75 ที่ตั้งไว้

สุกัญญา สิริพันธุ์ (2543, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการใช้กิจกรรมการเลือกเนื้อหาในการเรียนการสอนภาษาอังกฤษของนักเรียน ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาแผนการสอนวิชาภาษาอังกฤษ

ของนักเรียนโดยการใช้กิจกรรมการเลือกเนื้อหาในการเรียนการสอนและเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนและหลังเรียน กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 26 คน ของโรงเรียนวัดชะจาว อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งมีการพัฒนาแผนการสอนวิชาภาษาอังกฤษ โดยการใช้กิจกรรมการเลือกเนื้อหาในการเรียนการสอนนั้น มีกระบวนการพัฒนาโดยเริ่มจากกิจกรรมการเลือกเนื้อหาที่นักเรียนมีส่วนร่วมเสนอความคิด และคัดเลือกเนื้อหาที่มีความเห็นร่วมกัน จากนั้นผู้ดำเนินการได้พัฒนาขึ้นเป็นแผนการสอน โดยเน้นกิจกรรมที่หลากหลาย เช่น เกม บทบาทสมมติ เพื่อให้นักเรียนได้ปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า นักเรียนที่เรียนภาษาอังกฤษโดยใช้กิจกรรมการเลือกเนื้อหา มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

สุภาภรณ์ ดีศรีแก้ว (2548, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้วิธีการสอนที่เน้นเนื้อหาวิชาตามรูปแบบเน้นแก่นสาระ โดยมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อพัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นเนื้อหาวิชาตามรูปแบบเน้นแก่นสาระที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75 2) เพื่อหาดัชนีประสิทธิผลของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้วิธีการสอนที่เน้นเนื้อหาวิชาตามรูปแบบเน้นแก่นสาระ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสตรีศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 50 คน ผลการศึกษา พบว่า แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้วิธีการสอนที่เน้นเนื้อหาวิชาตามรูปแบบเน้นแก่นสาระ มีประสิทธิภาพเท่ากับ 77.06/78.12 แสดงว่า ผลการพัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ทำให้นักเรียนมีทักษะการฟัง การพูด การอ่านและการเขียน เพิ่มขึ้น ร้อยละ 59

วันวิสาข์ ไทยเขียว (2551, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร เรื่อง My school สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร เรื่อง My school สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 2) เพื่อทดลองแผนการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร เรื่อง My school สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อแผนการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร เรื่อง My school สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้กลุ่มตัวอย่าง นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดโบสถ์ราษฎร์บำรุง อำเภอสรรคบุรี จังหวัดชัยนาท ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2551 จำนวน 31 คน ผลการวิจัย พบว่า แผนการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร เรื่อง My school สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีความเหมาะสม

ในระดับมาก และมีประสิทธิภาพ 79.12/ 78.58 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภายหลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้ ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร เรื่อง My school สูงกว่าก่อนได้รับการจัดการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.50 นักเรียนมีทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารภายหลังได้รับการจัดการเรียนรู้ในระดับดี นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้ ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร เรื่อง My school ในระดับมาก

พารณี นนทวาสี (2544, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนาบทเรียนภาษาอังกฤษตามแนวการสอนแบบใช้เนื้อหาเพื่อนำไปสู่การเรียนรู้ภาษา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาบทเรียนภาษาอังกฤษตามแนวการสอนโดยใช้เนื้อหาเพื่อนำไปสู่การเรียนรู้ภาษาของนักเรียนแผนการเรียนคณิต - วิทยาศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 52 คน ที่เรียนวิชา อ 026 การอ่านเชิงวิเคราะห์ ในโรงเรียนยุพราชวิทยาลัย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า บทเรียนที่ใช้เนื้อหาทางวิทยาศาสตร์เพื่อนำไปสู่การเรียนรู้ภาษามีประสิทธิภาพในการส่งเสริมทักษะการอ่านและการเขียน มีความเหมาะสมกับระดับความสามารถของผู้เรียน ความรู้ความสามารถทางภาษา และความรู้ด้านเนื้อหาที่ได้รับจากบทเรียนอยู่ในระดับปานกลาง

สุวรรณี สิ้นทรัพย์ (2545, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการสร้างสื่อเสริมการอ่านภาษาอังกฤษ โดยวิธีการเน้นเนื้อหา (CBI) สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนโพธาวัฒนาเสนี จังหวัดราชบุรี โดยมีวัตถุประสงค์คือ 1) เพื่อสร้างสื่อเสริมการอ่านภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนโพธาวัฒนาเสนี จังหวัดราชบุรี จำนวน 40 คน 2) เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนก่อนและหลัง การใช้สื่อเสริมการอ่านภาษาอังกฤษ และ 3) เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อสื่อเสริมการอ่านภาษาอังกฤษที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ได้แก่ แบบสอบถามความต้องการหัวข้อเรื่องสื่อเสริมการอ่านภาษาอังกฤษ จำนวน 10 บทเรียน แบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษก่อนและหลังการทดลอง และแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อสื่อเสริมการอ่านภาษาอังกฤษทั้ง 10 บทเรียน ผลการวิจัย พบว่า 1) ประสิทธิภาพของสื่อเสริมการอ่านภาษาอังกฤษ โดยวิธีการเน้นเนื้อหาที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีค่า 78.15/77.30 ซึ่งถือว่าเป็นสื่อเสริมการอ่านที่มีประสิทธิภาพดี 2) ความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนหลังการใช้สื่อเสริมการอ่านสูงกว่าก่อนการใช้สื่อเสริมการอ่านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 3) นักเรียนมีความคิดเห็นที่ดีต่อสื่อเสริมการอ่านภาษาอังกฤษทั้ง 10 บทเรียน

บาหยัน ภาคมฤต (Baayan Parkmaruk, 2002, Abstract) ได้ศึกษาการใช้รูปแบบการสอนภาษาที่เน้นเนื้อหาวิชา เพื่อพัฒนาทักษะด้านการเขียนให้แก่นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 15 คน โดยเน้นให้ผู้เรียนนำประสบการณ์ที่ได้จากการอ่านมาพัฒนาทักษะการเขียนของตนเอง ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาที่เน้นเนื้อหาวิชา มีส่วนกระตุ้นและส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะการเขียนโดยสามารถเรียบเรียงความคิดและนำเสนอผลงานเขียนได้อย่างมีประสิทธิภาพและยังช่วยให้ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนได้อีกทางหนึ่ง

จตุรงค์ ธนะสีลังกูร (2549, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการใช้กิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษ ด้วยการสอนแบบผสมผสาน กลุ่มเป้าหมายที่ใช้คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6/1 โรงเรียนบ้านนาگانเหลือง จำนวน 40 คน การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) โดยมีการดำเนินการเป็น 4 วงจรการเรียนรู้ พบว่า ผลจากการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ครบทั้ง 4 วงจร โดยใช้วิธีสอนแบบผสมผสาน มีนักเรียน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 72.50 มีผลสัมฤทธิ์ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 75 ของคะแนนเต็ม ซึ่งนักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

งานวิจัยต่างประเทศ

เคอเทน และเฮส (Curtain and Hass, 1995, Web Site) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการบูรณาการ การสอนภาษาต่างประเทศกับการสอนเนื้อหาเข้าด้วยกัน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้ภาษาต่างประเทศเป็นสื่อในการสอนเนื้อหาวิชาต่างๆ เช่น คณิตศาสตร์ และสังคมศาสตร์ เป็นต้น กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย คือ นักเรียนเกรด 8 ใน Kindergarten ซึ่งในงานวิจัยดังกล่าวได้มีการวางแผนกิจกรรมการสอนภาษา โดยคำนึงถึงความเหมาะสมและกลมกลืนกับเนื้อหาของบทเรียน กิจกรรมที่เลือกใช้เป็นตัวอย่างในการวิจัยมี 3 หน่วยการเรียนรู้คือ การเรียนเกี่ยวกับระบบสุริยะ ความสามารถของผู้เรียนด้านพหุปัญญา และการเรียนสถาปัตยกรรมในหัวข้อการวางแผนการก่อสร้าง ผลการวิจัย พบว่า การสอนโดยใช้เนื้อหาเพื่อนำไปสู่การเรียนภาษานั้น ทำให้นักเรียนมีความชำนาญในการใช้ภาษามากขึ้นเพราะมีจุดรวมในการเรียนรู้คือเนื้อหาสาระเป็นสำคัญ ซึ่งวิธีการนี้จะทำให้นักเรียนนำทักษะทางภาษามาใช้อย่างมีประสิทธิภาพและมีความหมายมากขึ้น

ฮู (Hsu, 2003, 516-C) ได้วิจัยเพื่อศึกษาเกี่ยวกับธรรมชาติของเนื้อหาวิชาที่มีส่วนส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมในห้องเรียนภาษาต่างประเทศและเพื่อพิจารณาผลการฝึกทักษะในการสอนภาษาอังกฤษธุรกิจ สมมติฐานการวิจัยคือ นักเรียนที่เรียนภาษาโดยใช้เนื้อหาเป็นฐานในการเรียนจะมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางภาษาได้ดีกว่านักเรียนที่เรียนภาษาแต่เพียง

อย่างเดี่ยว การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยในชั้นเรียนของนักเรียนที่เรียนด้านธุรกิจ ซึ่งกระบวนการจัดการเรียนการสอนนั้น เป็นการนำแนวทางการสอนภาษาที่เน้นเนื้อหา กานสอนที่เน้นกาฝึกทักษะ และการวิจัยในชั้นเรียน มารวมเป็นแนวทางใหม่ในการจัดการเรียนการสอน โดยมีเป้าหมายหลักให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการเรียนภาษาโดยใช้เนื้อหาวิชามาประกอบกิจกรรม การเรียนภาษาอังกฤษธุรกิจ ผลการวิจัยพบว่า การจัดการเรียนการสอนในรูปแบบดังกล่าวตอบสนองสมมติฐานที่ตั้งไว้ นอกจากนี้ยังช่วยส่งเสริมการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนและส่งเสริมความสามารถทางการเรียนภาษาให้แก่ผู้เรียนได้เป็นอย่างดี

อัล บุษายดิ (AL-Busaidi, 2003, 773-A) ได้ศึกษาความต้องการจำเป็นเชิงวิชาการของผู้เรียนที่เรียนภาษาต่างประเทศในโปรแกรมวิชาภาษาอังกฤษแบบเข้มของมหาวิทยาลัย Sultan Qaboos ในโอมาล โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการเรียนภาษาของผู้เรียนในโปรแกรมวิชาภาษาอังกฤษแบบเข้ม ผู้ร่วมวิจัยคือ นักศึกษาระดับปริญญาตรี ที่เรียนโปรแกรมวิชาภาษาอังกฤษแบบเข้ม ซึ่งผู้วิจัยได้ใช้วิธีการที่หลากหลาย เช่น การสัมภาษณ์ การติดต่อทาง e-mail และการตอบแบบสอบถาม เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลเชิงวิชาการสำหรับการจัดการเรียนการสอนให้แก่ผู้เรียน และพบว่า การนำเทคนิคการสอนภาษาโดยใช้เนื้อหาวิชาเป็นสื่อและจัดให้มีการบูรณาการระหว่างการเรียนรู้ภาษา กับเนื้อหาตามหลักสูตรของมหาวิทยาลัยมาใช้ ช่วยให้ผู้เรียนส่วนใหญ่สามารถปรับและทำความเข้าใจเนื้อหาในหลักสูตรได้เป็นอย่างดี แต่อย่างไรก็ตาม ยังมีผู้เรียนบางส่วนที่มีปัญหาในการเรียนอยู่ ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากการจัดการเรียนภาษาตามโปรแกรมยังไม่ครอบคลุมข้อมูลหรือเนื้อหาในหลักสูตร ดังนั้นการสอนภาษาที่เน้นเนื้อหาวิชา จึงเป็นอีกทางเลือกหนึ่งสำหรับการบูรณาการภาษาเข้ากับเนื้อหาที่มีในหลักสูตรของมหาวิทยาลัยได้ นอกจากนี้ ศูนย์การเรียนภาษาและมหาวิทยาลัย ควรตระหนักในความร่วมมือกันเพื่อสนองตอบความต้องการจำเป็นเชิงวิชาการของผู้เรียนภาษาต่างประเทศมากยิ่งขึ้น

แช (Chae, 2004, 802-A) ได้ศึกษาการใช้วิธีการสอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สองที่เน้นเนื้อหาวิชาเป็นสำคัญ กับกลุ่มนักเรียนชาวเกาหลี ในโรงเรียน Kos Angeles Unified โดยใช้รูปแบบของ สตีเฟน คราเซน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ครู จำนวน 10 คน และนักเรียน ซึ่งเป็นชาวเกาหลี มีกระบวนการในการวิเคราะห์ข้อมูล 3 ขั้นตอน คือ การศึกษารูปแบบและทฤษฎี เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลที่เก็บได้จากการสัมภาษณ์ครู การสังเกตห้องเรียนแบบไม่มีส่วนร่วมและข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียน การวิจัย พบว่า เมื่อนำความรู้ในเรื่องของวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ของเกาหลี มาใช้ในการสอนภาษาเชิงวิชาการกับนักเรียนนั้น นักเรียนให้ความสนใจในกิจกรรม

รวมทั้งผู้ปกครองก็ให้ความร่วมมือในกิจกรรมของโรงเรียน นอกจากนี้ยังสามารถสอดแทรกหลักไวยากรณ์ของภาษาเป้าหมายในระหว่างการสอนเนื้อหาได้อีกด้วย

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ พบว่า การจัดการเรียนการสอนภาษาที่เน้นเนื้อหาวิชานั้น ช่วยให้ผู้เรียนมีพัฒนาการทางการเรียนภาษาที่สองได้ทุกทักษะคือ ทักษะการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน และในขณะเดียวกันยังช่วยให้ผู้เรียนได้เพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับสาระการเรียนรู้อื่นๆ ผ่านการเรียนภาษาได้อีกด้วย ผู้ศึกษาค้นคว้าจึงให้ความสนใจที่นำเทคนิควิธีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นเนื้อหาวิชามาใช้ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ทักษะทางภาษาควบคู่ไปกับเนื้อหาวิชาต่างๆ อีกทั้งยังเป็นการเตรียมความพร้อมให้แก่ผู้เรียนในการศึกษาระดับสูงต่อไป